

Тиждень

український www.ut.net.ua

КЕРІВНИК ДУС ТАРАСЮК
ПРО ТЕ, КУДИ ПОДІЛИСЯ
ПОЖЕРТВИ
НА БАТУРИН.
СТОР. 14

№ 29 (38) 18 — 24 ЛИПНЯ 2008 р.

СМІХ БАЛОГИ

Репортаж зі з'їзду «Єдиного центру». Стор. 20

ПАСИНКИ МОРЯ

Наших моряків змушують возити контрабанду. Стор. 24

ЕКОНОМПРОПОЗИЦІЯ

Як вижити в умовах світової кризи. Стор. 28

ЗАСИПАНІ ЗЕРНОМ

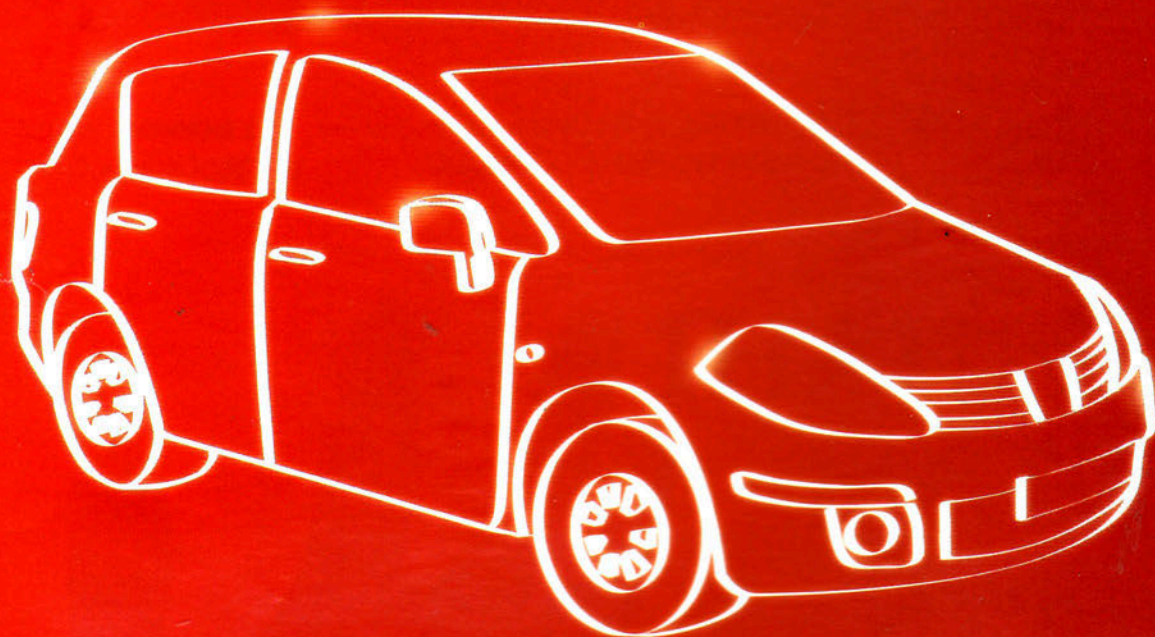
Україна не знає,
що робити
з рекордним
урожаєм.
Стор. 36

ISSN 1996-1561

9 771996 156002

Отримайте подарунки за поповнення на **25** грн

Автомобіль Nissan Tiida
30 подорожей до Туреччини
100 мобільних телефонів Nokia 6300
Додаткове поповнення рахунку на 25 грн

Акція з 20.06.08 по 20.07.08 для абонентів МТС Передплата та JEANS.
Для участі в акції необхідно поповнити рахунок на 25 грн або більше одним платежем.
Для реєстрації в акції необхідно відправити безкоштовне SMS на номер 5001.
Детальна інформація на www.mts.com.ua

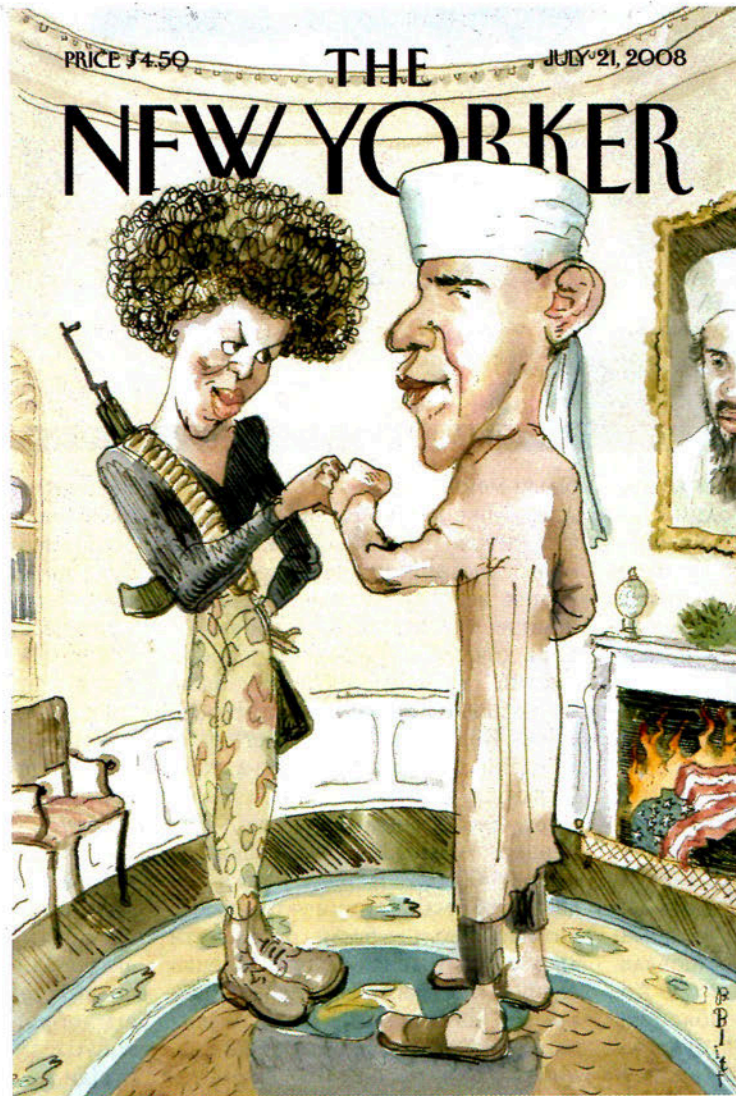
МТС оператор зв'язку

ЗАТ «УМЗ», м. Київ, вул. Лейпцизька, 15
МТС залишає за собою право змінювати склад подарунків та їхню кількість на період акції.

Цього разу карикатура **Тижня** – іноземна. Американський журнал «Нью-Йоркер» опублікував шарж на кандидата в президенти

США Барака Обаму та його дружину Мішель. Войовничі стріли, портрет бін Ладена та спалений зоряно-смугастий прапор Делл

протилежне, а читачі журналу – люди з почуттям гумору. Добре це чи погано, та преса в Америці на образи політиків не зважає.

сприйняв як потік на сльозу Обами до терористів. Головний редактор Девід Реннік викрився: мовляв, маюся на увазі зовсім

Тижень

Засновник ЕСЕМ МЕДА ГМЕХ
Видавець ТОВ «Український Тижень»
Шеф-редактор Юрій Макаров
Головний редактор Роман Кульчицький
Заступник головного редактора Павло Солодкий
Відділ політики Анатолій Бондаренко
Відділ економіки Сергій Лук'яничук
Відділ розслідувань Андрій Лаврик
Відділ новин Наталія Васютин
Відділ країни Ігор Крчиак
Відділ історії та науки Роман Кабачій
Відділ культури та спорту Вікторія Поліненко
Спеціальний кореспондент Марія Старожилецька
Журналісти Аня Бабець, Богдан Буткевич, Василь Васютин,
 Сергій Гузь, Інна Завгородня, Антон Зікора, Вероніка Кюфчак,
 Олександра Киричук, Наталія Петринська, Олена Чебан

Літературний редактор Олександр Григор'єв
Контент-редактор сайта Таня Овчар
Виконавчий директор Роман Чигрин
Фінансовий директор Андрій Решетник
Відповідальний секретар Юрій Коломицев
Арт-директор Надя Кельм
Дизайнери Ганна Єрмакова,
 Тимофій Молодчиков, Сергій Сторчай
Художники Андрій Єрмоленко, Павло Ніц
Більд-редакція Анатолій Белов,
 Кирило Хайлов, Вікторія Буянова
Фотографи Андрій Лосмакін, Євген Котенко
Кольорокоректор Олена Шовкопляс
Коректори Марина Петрова, Світлана Стовова
Відділ реклами Олена Карпенко
Відділ розповсюдження Наталія Астаф'єва

Відділ маркетингу Ганна Кашеда
 Свідоцтво про державну реєстрацію
 КВ №13005-1889Р від 13.08.2007 р.
Друк ЗД «БІЛЦ-ПРИНТ»,
 Київ, вул. Довженка, 3
№ зам. 55990
Наклад 30 700
Адреса для листування
 03040, Київ,
 вул. Васильківська, 2 А
Телефон (044) 503 3740
 Виходить щоп'ятниці
 Розповсюджується
 в роздрібній торгівлі
 та за передплатою
Ціна договірна
 Передплатний індекс 99319

КІНО, ТА Й ГОДІ

МАРІЯ СТАРОЖИЦЬКА
спеціальний кореспондент *Тижня*

З'їздила на черговий дитячий міжнародний кінофестиваль в «Артеці». Взяла з собою «цільову аудиторію» — десятирічну доньку. Море, гори, сонце, перегляд нових кінофільмів просто неба — щастя, та й годі. На російський фільм «Блаженна» трохи запізналися, сіли, коли на екрані якісь чоловіки бандитського вигляду з криком «Ми тебе каструємо» вхопилися за відповідне місце якогось дядечка, і той почав качатися по підлозі від болю. Далі дівчина років так сімнадцяти з ясними очима довго малювала малюка в домовинці й пояснювала, що саме там дитина і має бути. Довелося вийти з зали, бо пояснити «аудиторії» логіку героїні було завважко. Стрічку «Розіграш» анонсували як римейк відомого фільму Семена Лунгіна, зроблений його сином, режисером Павлом Лунгіним. Ніщо не віщувало того, що моя донька почує принаймні три нові для неї, досвідченої п'ятикласниці, лайливі слова. І заплещуватиме очі, коли на екрані старшокласниця, попиваючи з горла шампанське, погрожуватиме зіштовхнути з даху свою однокласницю, також нетверезу. На фільм «18-14» про лицейські роки Пушкіна я вже пішла без супроводу й не помилилася — знята в усіх подробицях дівчинка з перерізаним горлом, жертва маніяка, потім ледве не ввижалася.

Тому єдиний український фільм, знятий цього року, — «Прикольна казка», і виявився серед усієї запропонованої до перегляду продукції

більш-менш дитячою стрічкою. Але... Мікс далеко не завжди смішних типово КВНівських жартів та мальованої анімації на тлі середньовічних веж, казка про принця та принцесу з очікуванням фіналом... Утім, хоч так. Українською з російськими субтитрами. Зйомки фільму, як розповіла **Тижню** продюсер Олена Козир, пройшли в Естонії — тамтешні замки, на відміну від українських, мають потрібне для кіно освітлення тощо. Звичайно, бідненько — голлівудські казки на кшталт «Хронік Нарнії» мають бюджет від \$5 млн, єдиний український дитячий фільм — 5 млн грн. Як мати двох дітей (її восьмирічна Оленка здобула на фестивалі приз «Найкраща дівчинка-актриса»), Олена наполягає на необхідності державної підтримки дитячого кінематографа. «В Росії дитячі фільми стовідсотково фінансують із держбюджету, а в Україні про це тільки розмови точаться, — каже вона. — Але насправді ситуація критична: радянські фільми, якими б гарними вони не були, сьогодні вже застаріли, діти їх просто не сприймають, комп'ютерному поколінню потрібні принаймні нові технології кіновиробництва, а загалом пропозиція світового кінематографа для дитячої аудиторії в 20 разів менша за реальну потребу». Таке життя: з огляду на економічну привабливість продюсер Козир тепер займатиметься стрічкою для дорослих.

Так само й режисер Оксана Байрак, фільм якої «Аврора, або Що снилося сплячій красуні» переміг в «Артеці» торік. Картина

називатиметься «Хочу дитину» і, як зізналася Байрак, відповідає її особистому прагненню, але чи буде ця дитина коли-небудь дивитися українське кіно, є сумніви. «Дитяче кіно не комерційний продукт, — каже режисер. — Те, що будеться на добрі, не приносить вигоди, тому й знімають бойовики та трилери, а діти змушені їх дивитися». Це таке замкнене коло, з якого зараз намагається вирватися Білорусь — там держава почала цільово фінансувати саме дитяче кіно, й первісток програми, «Новорічні пригоди в липні», має невдовзі вийти в прокат. Але оскільки актор Дмитро Пустильник грає у фільмі роль Комп'ютерного Спама, від доброго дитячого кіно, що виховує й змушує замислитися, наші сусіди також віддалилися.

«Ми тут не побачили дитячого кіно», — із сумом зауважила голова журі, російська акторка Ольга Будіна. Хоча всі призи роздали. Але навіть члени дитячого журі зізналися, що не очікували побачити на екранах літнього табору відпочинку втілення «дорослої» формули комерційного успіху кінострічки — «кров, любов і смерть».

Тепер я спокійніше ставлюся до того, що моя дитина дивиться примітивні, як на мене, телесеріали. Альтернативи немає. Хоча, звичайно, її обіцяли гостинним і традиційно доброзичливим артеківцям наступного року, і діти довго-довго аплодували гостям, продюсерам, режисерам, сценаристам та акторам — їх було так багато... ■

У НОМЕРІ

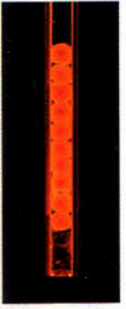
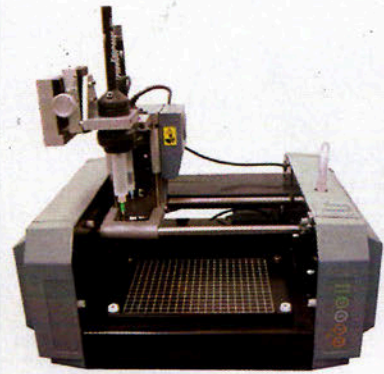
ФОТО: AP

48 РУБЛІ З РУБЛЬОВКИ
Москві необхідні українці

ФОТО: ІРИНА РОСІЯКІНА

58 КАМ'ЯНА КВІТКА ПОДІЛЛЯ
Місто, яке пам'ятає давніх римлян

66 ДРУКОВАНА НИРКА
Принтер робить людські органи

ОБРАЗ

1 КАРИКАТУРА ТИЖНЯ.
Журнал THE NEW YORKER

ОСОБИСТА ДУМКА

2 КІНО, ТА Й ГОДІ.
Авторська колонка Марії Старожицької

НА ЧАСІ

4 ФОТО ТИЖНЯ. Кочівники

6 ТЕНДЕНЦІЯ ТИЖНЯ.
Автентичний бум

11 ОЦІНКА. В'язні сумління

12 ДИСКУСІЯ.
А може, все-таки «потовкти»?

ВГРИТУА

14 ЗАВГОСП ПРЕЗИДЕНТА
Керівник Державного управління справами Ігор Тарасюк знає все про резиденції Ющенка

20 РОЗЛОГИЙ СМІХ БАЛОГИ
Президентська партія «Єдиний центр» збрала медумів і унікумів

22 КОАЛІЦІЯ З ІСТОРИЧНИМ ХАРАКТЕРОМ
Вице-президент Європарламенту Марек Свєц зізнався, що думають про нас європейці

24 ПАСИНКИ МОРЯ
Українські моряки знають, як не возити контрабанду

28 ЕКОНОМПРОПОЗИЦІЯ
Нам пропонують реформувати аграрний сектор і «по повній» платити за газ

32 У ПОШУКАХ ВИХОДУ
Баски мріють про незалежність, Мадрид проти

34 ПІСЛЯ БАЛУ
Вступ до вишів ускладнює кожен, хто може

ТЕМА ТИЖНЯ

36 НАША НАФТА
Як зробити високий урожай щорічним

МИ

48 РУБЛІ З РУБЛЬОВКИ
Москву можна вважати найбільшим українським містом світу після Києва

53 ВСЕ ХОКЕЙ
Авторська колонка Ірини Завгородньої

54 ЗЕЛЕНА МОДА Еко-люди не літають на курорти і не користуються пакетами

НАВІГАТОР

58 АУРА СТАРОЇ ФОРТЕЦІ
Кам'янець-Подільський: вид з монголь'єра

64 ОСТАННІЙ ОДЯГ КОРОЛЕВ
Купальник має прикрашати плю, а не приховувати його

66 НАДРУКУЙТЕ МЕНІ НИРКУ
Продавати органи скоро буде невидібно

68 СЛАБШІ ПЕРЕМАГАЮТЬ І ПРОГРАЮТЬ Чемпіонат Європи з фехтування – поразка на своєму полі

70 ЖИТТЯ В «ТРУБІ» Вулчінні музиканти – музичний супровід сучасного міста

72 СОЛО НА БАЛАЛАЙЦІ
Авторська колонка Сергія Жадана

73 ЛЕОПОЛЬД БУДЕ ЖИТИ
Українські художники та Джеймс Джойс

74 СОКИРА СМISЛУ
Як зачепити глядача на гаючк?

76 ВІДГУКИ. Вистави, фільми, виставки, книги, музичні записи

78 АНОНСИ. Коротко про культурні події

НАШ ТИЖДЕНЬ

80 Кілька слів від журналістів Тижня

ФОТО: REUTERS

64 ОСТАННІЙ ОДЯГ КОРОЛЕВ
Бікіні виходить із моди

ФОТО: ІРИНА ХАЙЛІВ

Кочівники

ФОТО: ЄВГЕН КОТЕНКО

Фестиваль «Шешори» – це не лише кількадедне свято етнічної музики та ленд-арту, а й певний спосіб життя – вільного, мандрівного та не обтяженого надмірними проявами урбанізованої цивілізації. Не тільки тому, що сам фестиваль кочує: з Карпат переїхав на Поділля, далі, ймовірно, подасться на Полісся. А й тому, що самі його учасники здебільшого стають кочівниками на літній період – вони мандрують від фестивалю до фестивалю по всій країні.

на стор. 6–7 читайте про поширення в Україні моди на відвідування фестивалів

П'ЯТЬ ОБЛИЧ

**ВОЛОДИМИР
КЛИЧКО**
 відстояв свої титули

32-річний боксер відстояв свої чемпіонські пояси за версіями IBF/IBO і WBO, перемагаючи американця Тоні Томпсона. В 11-му раунді Кличко відправив Томпсона в нокаут.

ІОСІФ СТАЛІН
 вже не лідер проекту
 «Ім'я Росії»

Іосіф Сталін кілька тижнів тримався на першому місці в опитуванні росіян у межах проекту «Ім'я Росії. Історичний вибір – 2008». Після спланованого в ніч на вівторок флешмобу його обіграв Ніколай ІІ. Головний герой Росії стане відомий наприкінці року.

ІРЕНА КІЛЬЧИЦЬКА
 її ім'ям прикривалася
 шахрайка

Викрито шахрайку, яка «розвела» благодійників майже на 1 млн грн, представляючись звільненим заступником мера Києва Іреною Кільчицькою. 42-річна Надіра Ісаєва, яку вже заарештували, збирала кошти на операцію онучці.

ВІКТОР ЮЩЕНКО
 написав статтю для
 «України молоді»

«На порозі Соловків» – під таким заголовком у газеті «Україна молода» опубліковано статтю президента. Ющенко вважає, що для ефективного функціонування держави українцям перш за все необхідно усвідомити свою самотність та зрозуміти, внаслідок яких історичних колізій вони її втратили.

МИКОЛА ПЛЕХАНОВ
 вже не працює в міліції

Міністр внутрішніх справ відправив у відставку свого заступника Миколу Плеханова. Юрій Луценко планував звільнити його одразу після того, як став міністром. Але той півроку перебував на лікарняному. Плеханов «прославився» у 2004 році, коли керував міліцією Сумщини. За його наказом було зруйноване студентське наметове містечко.

Автентичний бум

В Україні поширюється мода на відвідування фестивалів, особливо етнічних

Літо – пора фестивалів. Зараз це твердження здається очевидним. Разом із поїздками за кордон, у Крим, чи в Карпати, відвідування фестивалів стає все популярнішим способом літнього відпочинку. Для прикладу, на цьогорічному фестивалі «Шешори» було зафіксовано майже 40 тис. відвідувачів. І це при тому, що вперше за історію фестивалю вхід там був платний. У масштабах українського культурного простору цю подію вже можна назвати масовою. Й це свідчить про певні зміни.

Можливо, для тих, хто цього року фестивалів уперше, така кількість народу й не здавалася чимось незвичайним, а от організатори пам'ятають, як все починалося шість років тому. «Коли ми вперше провели «Шешори», це було чимось настільки дивним для людей, вони не розуміли, що можна ось таким чином розважатися, – їхати кудись в село, жити там у наметах, якщо на концерт можна піти й у місті», –

каже Ольга Михайлюк, організатор та головний ідеолог фестивалю. Перший фестиваль відвідало близько тисячі людей, і зараз ті, хто були «одними з перших» з ностальгією згадують часи, коли «там були всі свої». «Я був на «Шешорах» уперше, і знаю, що багатьох завсідників дійства не

ХРОНІКИ ТЕОДОРА ДРАЙВЕРА

ТЕОДОР ПОЇХАВ У ВІДПУСТКУ

НА ЧАСІ

влаштувала велелюдність заходу. Як на мене, нарікати на те, що на фест прийшли багато місцевих мешканців — це снобізм. Факт, що «Шешори» перетворюються із закритого клубу шанувальників етнічного мистецтва на більш популярний фестиваль, не означає, що вони споси-

лися», — розповідає про свої враження журналіст Отар Довженко.

Так чи інакше, але тенденція є очевидною, фестивалі — вже розвага не тільки «для своїх», на них з'являється попит, який (щоправда, поки з невеликою натяжкою) можна назвати масовим. А попит, як відомо, породжує пропозицію. Ольга Михайлюк вважає, що досвід кількох успішних фестивалів посприяв різкому зростанню їх кількості, «фестивалі, особливо етнічні, як гриби, почали з'являтися у всіх регіонах України».

Тільки в цьому році стартували такі фестивалі, як «Уніж» в Івано-Франківській області, «Степограй» у Кіровограді, «П'ять озер» у Харківській області, «Хотинська фортеця» в Хотині, «Дніпродзержинський культурологічний фестиваль», присвячений козакові Мамаю, «Старе Місто» у Львові. Зрозуміло, що не кожному з них вдасться в майбутньому збирати десятки тисяч відвідувачів, але це й не головне. В полі зору значної кількості людей з'явилися нові можливості споживання культури. Й навіть якщо фестивалі для багатьох із них є просто новим антуражем для пиття пива на природі чи інших звичних способів відпочинку, все ж таки це можливість побачити трохи більше, хоча би боквим зором.

Олександра Киричук

П'ЯТЬ ПОДІЙ

ПОВЕРНЕННЯ. До Михайлівського Золотоверхого собору в Києві повернулися 11 фресок із петербурзького Ермітажу.

ЛІТАК ДЛЯ VIP. АНТК ім. Антонова на салоні Farnborough-2008 у Великій Британії представив літак для VIP-персон.

ТРАГЕДІЯ. В зоопарку Миколаєва два бурі ведмеді загризли нетверезого відвідувача, який звалився у вольєр.

ДЕШЕВІ КУРИ. Держкомрезерв інтерв'ює на ринок курячі стегенця. Ціна на них повинна знизитися до 13,5 грн.

БЕЗ МАЙОНЕЗУ. На Донеччині у зв'язку з поширенням кишкових захворювань до 1 вересня заборонено реалізацію салатів, заправлених майонезом і сметаною.

ЦИТАТА ТИЖНЯ

ЮРІЙ ЛУЦЕНКО, міністр внутрішніх справ, проти засилля іноземців у столиці:

У нас що, своєї робочої сили не вистачає? Хочете до Китаю — беріть квиток і їзьте часто туди у відпустку. Можете вважати мене расистом, але ще один Харків чи Одесу я в Києві влаштувати не дозволю

КОМЕНТАР ТИЖНЯ

Таку расистську заяву міністр зробив під час засідання колегії Головного управління МВС у м. Києві. Це була його реакція на повідомлення начальника відділу з питань громадянства, імміграції та реєстрації фізичних осіб про видачу 70-ти видів на проживання в столиці громадянам із далекого зарубіжжя. За підрахунками експертів, щороку до України в'їжджає майже 200 тис. нелегальних мігрантів, із них щонайменше 50 тис. «осідають» на наших теренах, лише 10 тис. із тих, котрі «осіли», легалізують своє перебування в країні. Харків та Одесу міністр згадав, мабуть, з огляду на розміщення в цих містах найбільших ринків України, де значна частина продавців — іноземці.

ІПОТЕЧНИЙ КОМАТОЗ

Загроза банкрутства компаній Freddie Mac і Fannie Mae у вівторок призвела до одночасного обвалу курсу долара та ціни на нафту

На корпораціях Freddie Mac і Fannie Mae зав'язана приблизно половина ринку кредитування нерухомості США, який наразі вимірюється колосальною сумою в \$12 трлн. Ще донедавна вважалося, що діяльність цих корпорацій захищена від будь-яких економічних потрясінь. По-перше, вони не кредитували власників нерухомості безпосередньо, а лише скуповували іпотечні зобов'язання, видані тільки надійними позичальниками. По-друге, вони є компаніями з урядовим спонсорванням: формально ці корпорації — приватні й підпорядковані акціонерам, але при цьому користуються підтримкою уряду США. Відповідно, передбачалося, що влада за будь-яких обставин захистить їх.

Саме це й відбулося 13 червня, коли у відповідь на рекордне падіння акцій Freddie та Fannie міністр фінансів США Генрі Полсон повідомив, що уряд надасть компаніям кредит під мінімальні відсотки, а також обдумує можливість викупу їх акцій. Наслідком став... новий феноменальний обвал акцій — ще на 30%.

Стало очевидно, що інвестори не вірять в урядові гарантії і корпорації перебувають на межі банкрутства. Якщо цю межу буде перейдено, економіку США очікують потрясіння, котрі можна порівняти хіба що з Великою депресією 1920–30-х років. Усвідомлення цього призвело до обвалу долара — курс знизився до рекордного мінімуму \$1,6038/€. Паралельно з цим більше ніж на \$9 (!) подешевшав барель нафти. Втім, радити тут нема чому, бо нафта подешевшала в очікуванні глобального економічного спаду.

Криза навколо Freddie Mac і Fannie Mae має ще один цікавий аспект: у облігації цих компаній вкладено \$100 млрд або більше 20% золотовалютних резервів Росії. Наразі високопосадовці РФ запевняють, що загрози немає: мовляв, на відміну від акцій, облігації мають гарантоване забезпечення. Однак у ситуації, коли Freddie і Fannie збираються призупинити сплату дивідендів й аналітики Moody's вперше понизили рейтинг цих компаній, подібні запевнення сприймаються вельми скептично.

Мова ОБОВ'ЯЗКОВА

Іноземні фільми без українського перекладу не підуть у прокат

Якщо фільм не дубльований, не озвучений або не субтитрований українською мовою, державна служба кінематографії відтепер не має права видавати на нього прокатну ліцензію. Річ у тім, що приведено у відповідність із рішенням Конституційного Суду від 20 грудня 2007 року Положення про державне посвідчення на право розповсюдження й демонстрацію іноземних фільмів. Дистриб'ютори самі обирають, що їм робити з картиною — дублювати, озвучувати чи субтитрувати. До речі, як показала практика, збитків від прокату «українізованих» фільмів немає.

Винних знайдено

Міліціонерам, які ув'язнили невинну людину, пред'явлено обвинувачення

Слідчі Генпрокуратури пред'явили обвинувачення колишнім начальникам карного розшуку та кримінальної міліції в справах неповнолітніх Макіївки Донецької області. Їх звинувачують у перевищенні службових повноважень під час ведення справи Світлани Зайцевої (див. **Тиждень** № 8, 22–28 лютого), яку в 2000 році засудили за навмисне вбивство. Потім з'ясувалося, що справу проти неї було сфабриковано, й жінка ні в чому не винна. Мати трьох неповнолітніх дітей захворіла у в'язниці туберкульозом і невдовзі після виходу на свободу у віці 28 років померла.

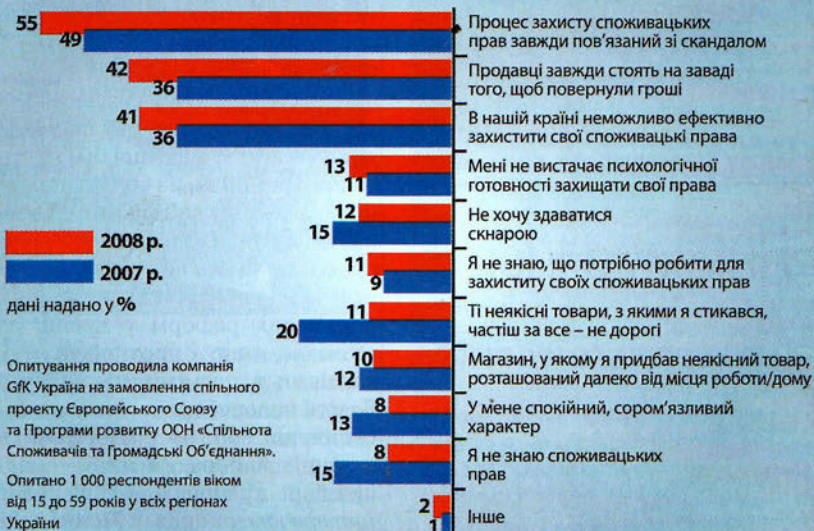
ОПИТУВАННЯ

Пасивні споживачі

Українці не мають бажання захищати свої права

ПРИЧИНИ НИЗЬКОЇ АКТИВНОСТІ СПОЖИВАЧІВ ПІСЛЯ КУПІВЛІ НЕЯКІСНОГО ТОВАРУ

Чому, коли ви стикаєтесь із придбанням неякісного товару, то не проявляєте активність і не захищаєте свої споживацькі права?

Кожен другий українець за останні півроку купував неякісні продукти харчування. Про це свідчать результати опитування «Права споживачів і рівень поінформованості населення України про механізми їх захисту», проведеного компанією GfK Україна. Тим не менш, бажання українських споживачів захищати свої порушені права майже немає. Більшість респондентів займає пасивну позицію: лише 20% говорять про те, що вони завжди намагаються вирішити проблему на всіх рівнях, аж до директора магазину чи спілки захисту прав споживачів. Найактивнішими в цьому сенсі жінки віком від 50 до 59 років.

«Люди зневірилися у можливості захисту своїх споживацьких прав, – каже Марія Савченко, експерт із моніторингу й інформації проекту «Спільнота Споживачів і Громадські Об'єднання». – До емоційних бар'єрів, що заважають українцям реалізовувати своє право на якісний вибір відносяться: небажання отримувати негативні емоції, що завжди пов'язані з процесом повернення неякісного товару, впевненість у тому, що продавці в будь-якому разі перешкоджатимуть поверненню грошей».

НАТХНЕННЯ

Підкорювач однієї вершини

Президент Віктор Ющенко 18 липня візьме участь в урочистому відкритті на горі Говерлі скульптурної композиції «Тризуб» із нагоди 18-ї річниці проголошення Акта про державний суверенітет України. Взяти участь у церемонії також запрошені голови обласних державних адміністрацій – вони мають привезти в капсулах землю зі своїх регіонів, і вона буде розміщена на Говерлі в спеціальному постаменті.

Як тяжко нести президентський хрест...

Ще добре, що у нас не Єверест - І на Говерлу важко для властей

Тягти коштовну землю областей ...Напевне, буде їм з гори видніше,

Що вся країна вже не має «криші»...

Рима Щотижнева

В Росію за вугіллям

Рінат Ахметов хоче придбати шахту в Ростовській області

Донбаська паливно-енергетична компанія (ДПЕК) донецького мільярдера Ріната Ахметова веде переговори з придбання вугільних підприємств у Ростовській області, повідомила російська газета «Ведомості». Зокрема ДПЕК домовляється про купівлю шахти ім. Чиха (входить до групи «Русінкор»). Зараз виробничі активи ДПЕК розташовані в Україні. Шахта ім. Чиха, промислові запаси якої складають 50 млн тонн енергетичного вугілля, може стати першим вуглевидобувним активом цієї компанії в Росії.

«ДПЕК – енергетичний холдинг Групи СКМ, тому компанія зацікавлена в придбанні шахт, які добувають енергетичне вугілля. Для ефективної роботи всієї виробничої ланки дуже важливо, щоб нові вугільні активи були географічно близько розташовані до компаній у Східній Україні, – пояснила **Тижню** Анна Терехова, працівник прес-служби СКМ. – Шахта ім. Чиха є цікавим об'єктом для інвестування. Зараз ДПЕК про-

дить глибокий аналіз, після якого й буде прийнято рішення. Доки рішення немає – подробиці щодо суми не розголошуються».

ГЛУХИЙ КУТ

Бельгійський уряд знову йде у відставку

Не встиг бельгійський уряд, обраний після майже річної політичної кризи, пропрацювати чотири місяці, як прем'єр-міністр країни Ів Летерм подав королю Альбертові II своє прохання про відставку.

Причина відставки — провал намагань уряду Летерма вирішити протистояння між партіями двох найбільших провінцій країни — Фландрії та Валлонії. Власне до 15 липня Летерм зобов'язувався вирішити основне питання протистояння, а саме — надання більшої автономії регіонам, на чому наполягають фламандські партії. Однак питання так і залишилося невирішеним. У своїй заяві Летерм вказує на необхідність проведення подальших реформ у країні, але зазначає, що протиріччя між партіями в поглядах на майбутнє Бельгії непереборні.

Основний опонент Летерма на останніх виборах, а нині — віцепрем'єр країни Дідьє Рейндерс (інтерв'ю з ним *див. у Тижні №22*), теж вважає, що вся проведена урядом робота для подолання кризи нині під загрозою.

Он-лайн контроль

Інтернет-кафе Білорусі будуть звітувати про повідомлення, відправлені відвідувачами

МВС Білорусі заявило, що власники інтернет-кафе будуть відповідати за повідомлення своїх відвідувачів. Про он-лайн контроль заявив начальник управління з розкриття злочинів у сфері високих технологій МВС Білорусі Ігор Черненко.

Не зважаючи на те, що заклик контролювати месиджі інтернет-користувачів виглядає ініціативою конкретного чиновника, білоруська практика свідчить, що такі заяви швидко перетворюються в законодавчі акти. Тим більше, що для офіційного Мінська це вельми актуально на тлі майбутніх парламентських виборів. До речі, 24 червня парламент Білорусі прийняв у остаточному читанні закон про обмеження роботи ЗМІ в Інтернеті, який забороняє електронним виданням фінансуватися за рахунок іноземців. Влада зможе блокувати всі інтернет-ЗМІ, не зареєстровані

в Білорусі як засіб масової інформації.

Нагадаємо, що своєрідний наступ білоруської влади на всесвітню мережу почався ще в минулому році, коли рада міністрів країни прийняла постанову, згідно з якою інтернет-кафе зобов'язували вести електронні журнали для реєстрації всіх сайтів, на які заходять користувачі.

Литва vs Росія

Сейм Литви критикує Держдуму РФ

Сейм Литви обурився заявами Держдуми Росії й звинуватив її у втручаннях у внутрішні справи країни. Напередодні Держдума оприлюднила заяву, в якій звинуватила Вільнюс у діях, спрямованих на погіршення двосторонніх відносин. Зокрема, йшлося про заборону Литвою радянської символіки. А також про небажання скасувати вимоги до Москви щодо відшкодування «збитків від окупації у 1940 — 1993 роках».

Трупи в обмін НА ЖИВИХ

Так «Хезболла» обмінялася з Ізраїлем полоненими

П'ятьох бойовиків помилувано й тіла 199 загиблих передає Ізраїль ліванському угрупованню «Хезболла» в обмін на двох загиблих військових та інформацію про долю пілота. Переговори про цей обмін між ізраїльською владою та керівництвом «Хезболли» велися вже давно за сприяння ООН.

У середу «Хезболла» передала тіла двох військових, яких захопили в полон у 2006 році. Саме з цього інциденту тоді між «Хезболлою» та Ізраїлем почалася війна. Ще до ранку середи було невідомо живі солдати чи мертві. На прямі запитання про їхню долю представники «Хезболли» не відповідали аж до завершення перемовин. Лише за кілька хвилин до обміну підконтрольне «Хезболлі» телебачення повідомило, що вояки мертві.

На той момент тіла загиблих бойовиків уже були готові до передачі, а п'ятеро ув'язнених помилувано. Серед них і Самір Кантар, який просидів в ізраїльській в'язниці 29 років за участь в операції, під час якої загинули троє громадян Ізраїлю.

Тепер Ізраїль планує провести аналіз ДНК переданих тіл військовослужбовців, аби ідентифікувати, чи це насправді вони. Й очікує на останній етап обміну, а саме отримання інформації про ізраїльського пілота, який катапультувався з палаючого літака в небі Лівану й був захоплений шіїтськими угрупованнями.

ОЦІНКА

АНДРІЙ ЛАВРИК
редактор відділу розслідувань

В'язні сумління

Допит без обіду, отруєння Ющенка й привілеї журналістів

Вранці 14 липня журналіста інтернет-видання «Українська правда» (УП) Сергія Лещенка під супроводом міліції примусово доправили в Генеральну Прокуратуру України як свідка у справі про отруєння Віктора Ющенка. Сергія допитували 7 годин 20 хвилин. Під час короткого телефонного інтерв'ю колеги з'ясували в Лещенка, що весь цей час він ані крихти в роті не мав. При тому, що, за моїми спостереженнями, в Генпрокуратурі є непогані ідальня й буфет.

Особисто я можу лише здогадуватися, чим мій колега зацікавив ГПУ і про що сищики розпитували його весь робочий день без перерви на ланч. Адже мій власний досвід спілкування з органами прокуратури як опосередкованого фігуранта вмістився б у 2-3 сторінки друкованого тексту. Втім, зміст допиту, напевне, не моя справа, а тамниці слідства. Водночас у журналістському середовищі підкреслюють: Лещенко став фігурантом «справи про діоксин» після того, як опублікував інтерв'ю з депутатом Давидом Жванією, який, між іншим, спростовує те, що Ющенко насправді отруїли.

Журналістська спільнота й громадськість, яка їй співчуває, вельми обурилася, що до Сергія застосували процедуру силового приводу. А Секретаріат президента заявив: «примусові заходи, вжиті слідчими у цій справі, не відповідають принципам свободи слова за умов розвитку демократичного правового суспільства». Натомість в редакції «Української правди» підтверджують, що співробітники прокуратури тричі за-

прошували Лещенка на «співбесіду», але він не зміг відвідати слідчого з поважних причин – був зайнятий на роботі, яка полягала у висвітленні важливих подій. Але, згідно із законодавством, «завал» на роботі не є тією поважною причиною, яка дозволяє проігнорувати виклик на допит, тим паче – що стосується слідства у резонансній кримінальній справі. Натомість журналістська «тусівка» вже спродукувала версію, що допитом Сергія Лещенка як свідка влада намагається тиснути на «Українську правду» зокрема, та залякати решту преси взагалі, аби «унеможливити незалежні журналістські розслідування». Я не герой, але скажу: бував у прокуратурі як потенційний обвинувачуваний – не подіяло.

«Очевидно, відчуваючи свою безсильність у діях щодо політиків, які можуть собі дозволити ледь не публічно ігнорувати виклики на допити, прокуратура обрала собі зручну та беззахисну мішень – журналіста», – зазначається у відкритій заяві Незалежної медіа-профспілки України (НМПУ). Як член НМПУ та учасник обговорення згаданої заяви я пропонував також звернутися до Давида Жванії, аби той не ховався за депутатський мандат і «беззахисні мішені» й особисто задовольнив цікавість ГПУ.

Якщо без жартів, то складається враження, що наш брат журналіст хоча бдесь на рівні підсвідомості бажає тих же привілеїв, що й політики, чиновники та бізнесмени, котрі завдяки мандатам, зв'язкам і грошам можуть дозволити собі чхати на закон.

КИРИЛО ГАЛУШКО
Центр ім. В. Липинського

А може, все-таки «Потовкти»?

Теми історичної пам'яті, порушені в попередньому числі **Тижня**, попри незаперечність деяких позицій авторів, унаочнюють й очевидне свідоме (чи несвідоме) патріотичне окоманіювання. Хоча, можливо, це вада не авторського бачення, а тієї парадоксальної ситуації, що склалася в суспільстві та у владі на «історичному фронті» й котрій важко дати раду...

Звісно, ніхто не має права змушувати нас забути Голодомор, УПА й Конотопську битву, але саме шанування цих подій та явищ аж ніяк не надає цілковитої індульгенції нинішній історичній політиці президента — не в самій спрямованості, а в сенсі її якості, практичного втілення та наслідків. Підкреслені наголошування Олесь Кульчинського на бухгалтерських навичках Симона Петлюри (які, мабуть, повинні асоціюватися у нас із факхом Віктора Ющенка — інакше вони безглузді й зайві) ведуть до думки про те, що «хоча й бухгалтер — аби був патріотом». Отже, не «товчімо» його, бо наша історія свідчить... Це примітивізація проблеми, адже річ не в бухгалтерії і не в патріотизмі.

Проблема в способі втілення цього патріотизму, який має не системний та справді історичний характер, а театралізовано-декоративний, часом просто профанаційний, на рівні «шоу для однієї людини». Чому чимало президентських ініціатив і проектів, попри очевидну суспільну корисність, викликають у цього самого суспільства ту в'їдливу іронію,

за якої досі шанована професія пацієнта (бухгалтери ще не постраждали) стала анекдотичною? А тому, що люди позитивно сприймають ініціативи тих людей, котрим довіряють, і тому ставлення до їхніх учинків є належним. Нам не подобався

людина не може дати раду минулому, не будучи спроможною адекватно оцінити своє сьогодення. Наша історія знову стає жертвою зганьбленої сучасності.

Що ми отримаємо в історичну спадщину від каденції Ющенка: висмоктані з пальця масштабні декорації в Батурині, Чигирині, Суботові, на Хортиці? Перенесення річища Сейму в Батурині ближче до голівудського палацу Розумовських, щоб президент зблизька побачив, як попливуть козацькі чайки? Порожній «Мистецький Арсенал», спорудження якого коштувало як фінансування всіх злидених музеїв країни протягом року? Чи ці напівзруйновані музеї ще й обчистять для наповнення помпезної «арсенальської фантазії»? Гігантський синьо-жовтий прапор, який годинами тримала в задубілих руках «патріотична молодь» під час останніх Крутів, щоб президент, котрий «трохи запізнився», побачив його з вертольота? Можна лише жаліти президента, який від усього цього насправді отримує «додаткові проблеми». Як у всьому, за що береться.

Кучма, й усі «здобутки» попереднього президента ми сприймали з роздратуванням. Віктор Ющенко сьогодні за рейтингами популярності оцінюється так само, тому його історико-патріотичні вправи здобувають аналогічну «популяр-

Свої зауваги та коментарі до статей Ви можете залишати в блозі **Тижня** — ut-magazine.livejournal.com та на нашому сайті www.ut.net.ua

Редакційна рада: Анатолій Бондаренко, Кирило Галушко, Роман Кульчинський, Юрій Макаров, Лідія Смола, Олексій Сокирко, Роман Цуприк

АДРЕСА «ТИЖНЯ»
Листи надсилайте за адресою: 03040, Київ, вул. Васильківська, 2а
Телефонуйте: (044) 503-3740; факсуйте: (044) 503-3740
E-mail: office@ut.net.ua

Редакція залишає за собою право на літредагування надісланих матеріалів без узгодження з автором. Рукописи не повертаються й не рецензуються.

pickamin.ridne.net

25

ЛИПНЯ
[п'ятниця]
«Атмосфера»
«Таруга»
«Кораллі»
«Русичі»
«Юркеш»

pickamin.ridne.net

26

ЛИПНЯ
[субота]
«Чоботи з вугая»
«Бурдон»
«Сонцекальош»
«ДримбаДаДзинга»
«ВВ + Ле гранд оркестра»

pickamin.ridne.net

27

ЛИПНЯ
[неділя]
ГМД «Вертеп»
«Дикні»
«Вій»
«Мертвий півень»

Літній

ЕТНОФЕСТИВАЛЬ

запрошує

25-27 Липня 2008

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ПАРТНЕР:

ГЕНЕРАЛЬНИЙ СПОНСОР:

ОФІЦІЙНИЙ СПОНСОР:

ІНФОРМАЦІЙНІ СПОНСОРИ:

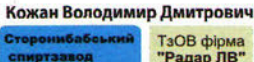
спеціальний інформаційний партнер

ТЕХНІЧНА ПІДТРИМКА:

Спонсори

НАПІЙ ФЕСТИВАЛЮ:

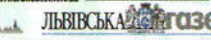
ГОВОРИТИ ТЕЛЕМАТНЕР

генеральний медіа-партнер

PR KULTURA.COM.UA

Спонсори фестивалю

перший інформаційний партнер

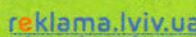

[канал чеських новин]

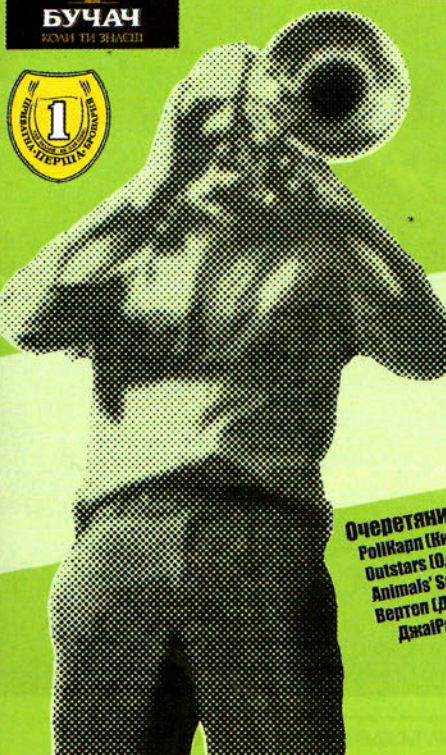
спеціальний інформаційний партнер

інформаційна підтримка

партнери фестивалю

25-27 Липня

сміт Славське
Сколівського району
Львівської області

міжнародний фестиваль

Ініціатор та організатор

СЛАВСЬКЕ ROCK

я люблю карпати

Спортивні та культурні ініціативи

- Очеретяний Кіт (Вінниця) Fake Elegance (Київ)
- RollKarp (Київ) Віранда (Київ) Sior (Київ) Evidence (Львів)
- Outstars (Одеса) Контрабас (Полтава) Інжукабула (Львів)
- Animals' Session (Миколаїв) Кораллі (Львів-Франківськ)
- Вертеп (Дніпропетровськ) ЧоЧе (Червоноград-Черкаси)
- ДжаїРа (Рівне) Ясон (Вінниця) гурт Наті Гапочки (Київ)
- Мартові (Вінниця) Микола Ратов (Київ)

- The Ukrainians (Велика Британія)
- Giri (Швеція) Mamasweed (Німеччина)
- Koniec Swiata (Польща) Direc-T (Туреччина)
- Farben Lehre (Польща) La Skarnemurta (Італія)
- 100° С (Чехія) Шліїбомберс (Херсон - Київ)
- Віктор Морозов та Мертвий Півень (Львів)
- Файно (Львів) Green Silence (Львів)
- Пропала Грамота (Кам'янець-Подільський)

кіноперегляди під зоряним небом
від кінофестивалю Відкрита Ніч
спортивна програма
творчі майстерні
екологічні проекти

за підтримки: Сколівської РДА, Селищної ради смт Славське, Асоціації курортів Сколівщини
slavskerock.in.ua

Завгоспире

Видента

КЕРІВНИК ДЕРЖАВНОГО
УПРАВЛІННЯ
СПРАВАМИ
ІГОР ТАРАСЮК
ПРО РЕЗИДЕНЦІЇ
ЮЩЕНКА, ПРОПОЗИЦІЇ
ПІНЧУКА ТА
РЕКОНСТРУКЦІЮ
БАТУРИНА

РОЗМОВЛЯЛИ:

Роман Кульчинський,

Анатолій Бондаренко

ФОТО: Кирило Хайлов

Кабінет керівника ДУС досить елегантний і оформлений в українському стилі. Господар каже, що смаки президента тут ні до чого, він просто приніс сюди речі, які йому самому подобаються. Хоча наш співрозмовник рідко дає інтерв'ю і мало спілкується з пресою, розмова з ним виявилася неочікувано відвертою.

У. Т.: У розпал протистояння між Кабміном Януковича та президентом в 2007 році ДУС передав прем'єрові резиденцію «Міжгір'я», в якій він розгорнув ґрунтовне будівництво. Це було елементом розрахунків у політичних торгах?

— А що, тоді був конфлікт? (сміється — *ред.*) Прийняття таких рішень — це питання не одного дня, підготовча робота велася давно. Йому технічно воно було виконане у згаданий вами період.

Прем'єр-міністр не мав своєї резиденції. В принципі, ми не зробили нічого незаконного. Але там зараз — складна ситуація. І наріжним каменем конфлікту є не стільки будівлі, які ми передавали та які вже знесені, а земля. Коли нам говорили про те, що потрібно передати 132 га землі як прибудинкову територію до одного (!) будинку, то я навіть не знаю, як назвати механізм, який тут діє. Але акт на землекористування залишається за ДУСом і жодна приватна особа не приватизує цю землю.

У. Т.: А чому колишній прем'єр живе на державній дачі? ■

ДОСЬЄ ТИЖНЯ

Ігор ТАРАСЮК

Народився 10 травня 1967 року у м. Львів.

Освіта: Львівський політехнічний інститут, інженер-електрик.

1984–1989 роки – студент Львівського політехнічного інституту;

1989–1992 роки – інженер-електрик заводу «КАТІОН», м. Хмельницький;

1992–1993 роки – виконавчий директор Комерційно-виробничої фірми «Поступ», м. Хмельницький;

1993–1994 роки – начальник зовнішньоекономічного відділу, генеральний директор ТОВ «РЕММАШ», м. Хмельницький;

1994–1996 роки – заступник голови правління Акціонерного банку «АГРОС», м. Хмельницький;

1996–1998 роки – помічник голови Тернопільської обласної державної адміністрації, начальник управління у справах енергоресурсів та енергозабезпечення, начальник управління матеріально-технічних та енергетичних ресурсів Тернопільської обласної державної адміністрації;

1998–2002 роки – народний депутат Верховної Ради від Народного Руху;

2002–2005 роки – народний депутат Верховної Ради від блоку «Наша Україна»;

з квітня 2005 року – керівник Державного управління справами

– Це питання не до мене. Уряд Януковича видав постанову про закріплення за ним державної дачі, й був відповідний указ президента. Президент, прем'єр та спікер забезпечуються дачею в довічне користування.

У. Т.: Скільки держдач у президента України?

– Немає такого поняття – державна дача. Є державні резиденції. Повний їх перелік наведено на нашому сайті – www.dus.gov.ua. Резиденції не є суто президентськими, вони доступні всім вищим керівникам держави.

У. Т.: Але на вашому сайті немає резиденції «Гута», що на Закарпатті. Чому?

– «Гута» – закрита частина резиденції «Синьогора», яка є загальнодоступною, туди в нас беруть багато путівок.

У. Т.: Чим закінчилася гучна кампанія з повернення держмайна, яке чи то продав, чи то вкрав ваш попередник Ігор Бакай?

– Кримський пансіонат «Гліцинія», київський готель «Дніпро» ми повернули швидко. Йде, здається, четверте коло судового процесу щодо готелю «Україна». В тій чи іншій формі вирішуємо всі питання з приводу державних квартир, дач тощо. Поки що в нас не було жодної програної справи.

У. Т.: Навіщо ДУСу стільки власності? Той-таки «Артек» чи «Гліци-

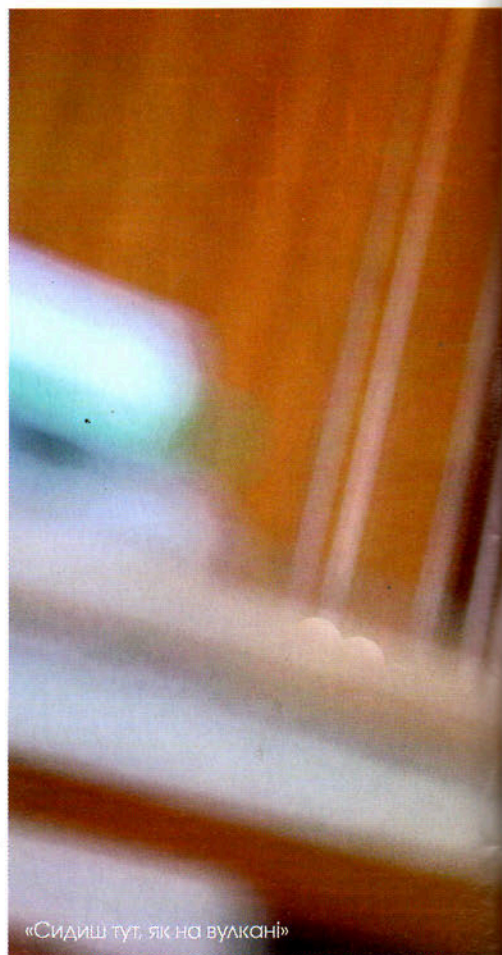
нія» не забезпечують же діяльності президента. А горілчаний завод у власності ДУСу виглядає взагалі смішно.

– Коли я прийшов сюди працювати, то думав усе непотрібне продати. Та недавно підрахував, що вартість землі під Києвом за три роки зросла у 5 разів. По «Артеку» – згоден. Але у нас ще є Український дім у Москві. Всі об'єкти знаходяться в прямому підпорядкуванні президента, тому ця власність і досі належить державі.

У. Т.: Готелі ще за радянських часів давали непогані «ліві» прибутки. Можливо, в цьому криється причина того, що ви не поспішаєте розстатися з такими об'єктами, як готель «Дніпро»?

– Коли в нас дійшли руки до завантаження готелів, які перебували в нашій власності, воно становило 47%. Певно, селили людей безкоштовно, не реєстрували. Зараз – мінімум 80–90%.

Побороти цю ситуацію було просто. Директор мені казав: «Люди не їдуть». Я перевірів, скільки білизни випрано, подивився телефонні рахунки й побачив, що завантаження – 90%. Ми дали всім зрозуміти: робіть по-чесному – й усе буде оплачено. В деяких місцях поміняли керівників, поставили інших, дали їм нормальну зарплату плюс відсоток від прибутку, який вони приносять в державний бюджет. Й усе стало на свої місця. Просто треба мати бажання боротися з корупцією. Якщо давити з визначе-

«Сидиш тут, як на вулкані»

ною силою у визначене місце, завжди отримаєш визначений результат.

У. Т.: Чому ж ніхто не давить у загальноукраїнському масштабі?

– Дуже часта зміна посадовців погано впливає на ситуацію з корупцією. Кожна людина повинна мати якийсь час і повноваження на виконання своїх функцій. Коли ж не маєш цього, то ніякого результату не буде.

СЕЛО БАТУРИН

У. Т.: Ви один із тих, хто найдовше працюють в команді Ющенка. Екскерівник Ощадбанку й один із «дореволюційних» соратників президента Олександр Морозов говорив, щоби бути в дружніх стосунках із президентом, потрібно часто їздити з ним у Батурин. Ви активно займаєтесь реконструкцією цього міста. Чи в цьому секрет вашого тривалого перебування в оточенні Віктора Андрійовича?

– Ще коли Віктор Андрійович не був президентом, ми там спонсорували встановлення хреста. Й за-

раз моя функція в Батурині — загальний нагляд, також займаюся по жертвами на хрести, церкви, про водення робіт.

Зрозуміло: хтось може вважати, коли він там дещо зробив, то може на щось претендувати. Але такі умови взагалі суперечать людській сутності Віктора Андрійовича.

У.Т.: Після інавгурації Ющенка преса писала про мільйонні пожертви на Батурин ледве не від усіх українських олігархів. Де ці гроші?

— Лише один раз ми зібрали 15 млн грн. На ці кошти й розпочинали реконструкцію міста. Зараз, мені здається, роботи фінансуються частково з державного бюджету, частково — все тих самих меценатських внесків.

У.Т.: Коли приватний бізнес жертвує на проект, який знаходиться під патронатом президента, він розраховує натомість щось отримати...

— Президент ніколи не ставить питання за принципом: «ти — мені, я — тобі».

У.Т.: Реконструкція Батурина все більше нагадує радянський догобуд. Можете назвати дату її закінчення?

— Поки що ні. В цьому проекті є історична частина, якою ми і займаємося зараз, а є — цілком сучасна, що має дати цьому проекту тривале життя. Зокрема, ми плануємо розташувати в місті військову елітну школу. До речі, жодних резиденцій президента там будувати не планується.

«КОЛИ Я ПРИЙШОВ СЮДИ ПРАЦЮВАТИ, ТО ДУМАВ УСЕ НЕПОТРІБНЕ ПРОДАТИ, ТА НЕДАВНО ПІДРАХУВАВ, ЩО ВАРТІСТЬ ЗЕМЛІ ПІД КИЄВОМ ЗА ТРИ РОКИ ЗРОСЛА У 5 РАЗІВ»

У.Т.: Однієї такої школи буде замало для того, щоби вдихнути життя в Батурин. Адже поки що Батурин — це маленьке, забуте Богом село.

— Так, містечку необхідне виробництво. Але там недостатньо ро-

бочої сили, якої набереться максимум 50–60 осіб. Тому заснувати якесь нове підприємство дуже складно.

МІЛЬЯРД ПІНЧУКА

У.Т.: Ще один важливий президентський проект — «Мистецький Арсенал». Цілу весну Ющенко там про водив суботники. З одного боку, добре, що президент не цурається фізичної праці, з іншого — нагадує радянські суботники.

— Ми нікого не виганяли, тільки запрошували. У вас є факти, що когось виганяли?

У.Т.: У пострадянських країнах дуже тонкою є межа між поняттями «виганяти» й «запрошувати».

— Той, хто приходить туди в суботу, потрапляє до книжки, яка буде зберігатися в «Арсеналі», отримує квитки, за якими безкоштовно відвідуватиме музей певну кількість годин. На суботник приходять багато студентів. До майбутнього музею вже тягнуться люди — й це основна місія цих суботників. На «Гогольфест», який ми проводили, прийшли 110 тис. людей.

У.Т.: Як і в ситуації з Батурином свого часу писалося про досить великі суми приватних пожертв на цей музей. Відомо, як вони були витрачені?

— У 2005 році було одне пожертвування (від кого, точно не знаю) — 10 млн грн. Це все. «Арсеналом» я займаюся з 2007 року, коли він перейшов до моєї сфери управління. До цього часу тричі змінювалася організаційна структура й підпорядкування музею. Ці 10 мільйонів пішли на часткову оплату концепції та закупівлю ризштуння. Більше пожертв не було.

У.Т.: Чи є цілісна концепція розвитку «Арсеналу»?

— Вигляд внутрішнього двору розробляв француз Вільмонт, він зараз працює над реконструкцією Лувра. В 2009 році хочемо відкрити будівлю «Арсеналу». Наступний

«Якщо приватний меценат хоче пожертвувати гроші, ми з радістю їх приймемо»

ДОВІДКА

Заклопотана ДУСя

Державне управління справами – серйозне підприємство, з фактичним бюджетом на 2007 рік в 1 мільярд 70 мільйонів гривень.

Серед іншого майна, йому належать:

– готелі «Україна», «Київський», «Дніпро», санаторії «Гурзуфський» та «Алуштинський», МДЦ «Артек», «Експоцентр України», «Український Дім»;

– кримський природний заповідник, державні резиденції «Залісся» і «Синьогора»;

– видавництво «Преса України», «Житомирський лікеро-горілчаний завод»;

– клінічна поліклініка №1 та №2, клінічна лікарня «Феофанія».

етап – мистецький конкурс, який закінчується в жовтні й на участь в якому подали заявки відомі світові архітектори. Ми хочемо також звести кілька будівель біля основного приміщення: музей сучасного мистецтва, музей книг, музей музики, можливо збудуємо готель, паркінги.

До того, як я почав займатися «Арсеналом», існували дві великі проблеми: не було проекту, затвердженого в установленому порядку, та не були розпочаті роботи, крім підсилення фундаменту, та й виконували їх три різні компанії – за трьома різними технологіями.

У. Т.: Чому в проєкті загальнонаціонального значення під патронатом президента два роки був бардак?

– У 2005 році об'єктом займався Міністерство культури. За півроку «Арсеналом» почав займатися віце-прем'єр Кириленко. Потім знову були зміни команди, й коли ми приймали рішення щодо передачі його в ДУС, президент сказав, щоб два чи три роки проєктом займався хтось один.

У. Т.: Десь півроку тому невідомі забудовники знесли частину валів, які оточують «Арсенал». Там припинено будівництво?

– Вони частково знесли Успенський вал. Порушено кримінальну справу, й мені здається, що за цією справою вже притягнуто осіб до кримінальної відповідальності. Будівництво зупинилося.

У. Т.: А як ви ставитесь до ідеї мільярдера Віктора Пінчука, готового інвестувати \$1 млрд у приватний музей «Мистецький Арсенал»?

– Ми неодноразово обговорювали це питання. Україні потрібен музей, ідеологію якого визначатиме держава. Якщо приватний меценат хоче пожертвувати гроші, ми з радістю їх приймемо. Пінчук же хоче збудувати приватний музей і вести свою політику щодо експонатів.

У. Т.: Можливо, меценати бояться, що ці гроші розкрадуть?

– Ми готові дати певну ділянку, щоб вони самі будували. Меценат матиме пріоритетне право, наприклад, виставити свої експонати, в нас же чимало багатих людей є колекціонерами.

У. Т.: Чи можна впливати на Ющенка в сенсі прийняття потрібного рішення для конкретної людини?

– Скажу однією фразою: президент вислуховує всіх, а рішення приймає сам.

У. Т.: Кажуть, останнім часом президента обмежують в інформації, чи він навіть сам уникає її.

– Повірте мені, президент інформований про все. Ті, хто це заперечують, просто перебувають дуже далеко від нього та від тих процесів, що відбуваються навколо нього. Він багато спілкується з дуже різними людьми.

У. Т.: Свого часу було чимало прогнозів, що Мороз може зрадити. Таке враження, ніби в Секретаріаті цього не знали.

– Мороз неодноразово говорив, що хоче бути головою ВР, і – прямо заявляв – або посаду дасте ви, або інша сторона.

У. Т.: Як ви думаєте, з ким Ющенкові комфортніше працювати – з прем'єром Януковичем чи прем'єром Тимошенко?

– Я взагалі не розумію, що таке комфорт у роботі. Президент і прем'єр мають визначені Конституцією повноваження та обов'язки. Я не думаю, що для Ющенка є різниця, буде прем'єром Тимошенко чи Янукович. Головне для нього – реалізація його ідей, планів.

У. Т.: Але якби був Схануров, було б краще...

– З Схануровим тут також були серйозні дискусії з усіх питань, як із усіма іншими. Та вони не потрапили до публічної сфери.

У. Т.: Ви як політик є прихильником широкої коаліції?

– Широкої коаліції? Ви маєте на увазі БІОТ, «НУ» й Регіони?

У. Т.: Якщо є такий варіант, то такої.

– Я прихильник будь-якої коаліції, яка би тільки вже була. Я вва-

жаю, що широка коаліція БЮТ, «НУ» і ПР дала б якусь стабільність на певний період, і заморозила би конфлікти, наявні на поверхні. Щодо реалізації цієї коаліції — на мою думку, тут немає жодних шансів.

АРГУМЕНТ ДЛЯ КОМУНІСТІВ

У.Т.: Ви не шкодуєте, що залишили бізнес? Адже на держслужбі людина не належить собі.

— Ти дійсно не належиш сам собі, бо є постійні протокольні зустрічі. Сидиш, як на вулкані, не можеш робити те, що хочеш, не можеш піти туди, куди вважаєш за потрібне. Та нинішня робота дала нове розуміння того, як приймаються рішення, як працює влада, як держава втручається чи не втручається в бізнес.

Скажу чесно, що якби я приймав рішення три роки тому і знав, яка робота мені дається, я б напевно не погодився.

У.Т.: З іншого боку, впливова посада дає можливість легше вирішувати питання бізнесу. В ЗМІ пи-

сали, що ви пролобіювали близького до себе міністра АПК Мельника в уряді Єханурова та Януковича. Як вам це вдалося?

«ТИ ДІЙСНО НЕ НАЛЕЖИШ САМ СОБІ, ПОСТІЙНІ ПРОТОКОЛЬНІ ЗУСТРІЧІ. НЕ МОЖЕШ РОБИТИ ТЕ, ЩО ХОЧЕШ»

— Що значить пролобіював? Мельник — достатньо компетентна людина, він 10 років працює в міністерстві, починав із завферми та пройшов весь кар'єрний ланцюжок. Тому тут питання стоїть не в лобюванні, а в тому, що це людина професійна, і вона зможе забезпечити результат.

У.Т.: В уряд Януковича він потрапив за квотою комуністів, скільки це вам коштувало?

— Ми знайшли аргументи з погляду професіоналізму.

У.Т.: Вам і досі належить компанія «Миронівський хлібопродукт», відома перш за все торговою маркою «Наша ряба»?

— На сьогоднішній день я як державний службовець не володію акціями комерційних підприємств.

У.Т.: Прем'єр-міністр непрямо звинуватила вас у монополізації ринку курятини й завищенні цін на неї.

— На ринку є дві великі компанії — «Миронівський хлібопродукт» і «Гаврилівські курчата», але працює і дуже багато дрібних фірм. Тому до монополізації далеко й ціну диктує ринок

У.Т.: На вашу думку, як людини, котрій не чужі аграрні питання, чи призведе вступ у СОТ до збитків або недоотримання прибутків у аграрному секторі?

— Я прихильник вступу до СОТ. Українські виробники наростили м'язи, створили свою дистрибуцію, торгові марки, вони потужні конкуренти для іноземців. ■

ПЕРЕДПЛАТНА КАМПАНІЯ 2008 РОКУ Оформити передплату ви можете:

Тиждень

український www.ut.net.ua

1. У редакції:

- заповніть квитанцію у відділенні будь-якого банку (отримувач: ТОВ «Український тиждень» р/р 26007026823721 в Печерському відділенні КМФ АКБ «УКРСОЦБАНК» МФО 322012, Код ЄДРПОУ 35392656. За передплату на журнал «Український тиждень»);
- розбірливо зазначте адресу доставки та контактний телефон;
- оплатіть її у будь-якому найближчому відділенні банку;
- відправте заповнений бланк замовлення (квитанцію про оплату):
 - факсом: (044) 503-37-41, 258-88-48
 - поштою: ТОВ «Український тиждень», вул. Васильківська, 2а, м. Київ, 03040

Вартість редакційної передплати журналу «Український тиждень»:

- 1 місяць — 14 грн;
- 3 місяці — 42 грн;
- 5 місяців — 70 грн

2. У будь-якому відділенні зв'язку «Укрпошта».

Передплатний індекс — 99319

3. У передплатних агенціях:

- АТЗТ «САММІТ» (м. Київ) (044) 254-50-50 (багатоканальний);
- ДП «САММІТ-Крим» (м. Сімферополь) (0652) 51-63-55, 51-63-56
- Філія ДП «САММІТ-Крим» (м. Ялта) (0654) 32-41-35
- «САММІТ-Харків» (0572) 14-22-60, 14-22-61
- «САММІТ-Кременчук» (0536(6) 3-21-88, 79-61-89
- ДП «САММІТ-Дніпропетровськ» (056) 370-44-23, 370-45-12
- ТОВ «ПресЦентр»: (м. Київ) (044) 536-11-75, 536-11-80 (м. Запоріжжя) (0612) 62-45-39
- ТОВ «Фірма Періодика» (м. Київ) (044) 278-00-24
- ТОВ «ВПА» (м. Київ) (044) 502-02-22
- ТОВ Агенція передплати «Меркурій»: (м. Київ) (044) 248-88-08, 249-98-88 (м. Кременчук) (0536) 70-03-84
- ТОВ фірма «Меркурій»: (м. Дніпропетровськ) (056) 721-93-93, 721-93-94

(м. Новомосковськ) (05693) 6-00-93
(м. Павлоград) (05632) 6-00-93

ТОВ «Донбасс-Інформ» (м. Донецьк) (062) 345-15-92, 345-15-94

ТОВ «Медіа-Прінт» (м. Черкаси) (0472) 45-31-13, 45-25-10

ПП «Медіа-Новости» (м. Полтава) (0532) 50-90-75

ЗАТ «Передплатна агенція «KSS» (м. Київ) (044) 585-80-80

Агентство передплати та доставки «Бліц-Преса» (м. Київ) (044) 205-51-16, 205-51-50

ДП «Фактор-Преса» (м. Харків) (057) 738-75-33

ТОВ Передплатна агенція «Статус» (044) 391-74-51

За детальною інформацією
звертайтеся за тел. (044) 503-37-41
менеджер з передплати
Кашук Тетяна
kta@ut.net.ua

Розлогий сміх БАЛОГИ

У ПРЕЗИДЕНТСЬКІЙ ПАРТІЇ «ЄДИНИЙ ЦЕНТР» Є МЕДІУМ, ЯКИЙ РОЗМОВЛЯЄ
З ТАРАСОМ ШЕВЧЕНКОМ, І ПРИХИЛЬНИКИ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ ТРАМАДОЛУ

АВТОР: АНТОН ЗІКОРА

Безумовно, найяскравішим на з'їзді партії «Єдиний центр», що пройшов у суботу, був виступ групи «Піккардійська терція». Львів'яни проникливо виконали державний гімн, укотре довівши, що

крім голосу й душі для гарного співу нічого не потрібно. А взагалі в заході, що відбувався в Палаці «Україна», брали участь аж чотири музичні колективи, зокрема, симфонічний оркестр. Журналісти говорили, що таким чином «Єдиний центр» дає

можливість заробити творчій інтелігенції. Власне з'їзд розпочався з пісні «Боже великий єдиний, нам Україну храни!»

Молоді люди, які вносили й виносили в залу партійні прапори, переконували, що працюють не за гроші,

а виключно за ідею. Щоправда, сказати, в чому саме вона полягає, не змогли, як і не змогли назвати прізвища лідерів партії. Втім, якщо говорити про найголовнішого лідера, навіть делегати до самого завершення з'їзду не знали, хто ним буде. Й узагалі ситуація в «Єдиному центрі» склалася трохи дивна. Вірогідно, першим номером у пропрезидентській партії мав би стати сам Ющенко або хоча б голова Секретаріату Віктор Балого. Та він сам достатньо харизматичний персонаж, і призначення його керівником ЄЦ «розмивало» б харизму Віктора Андрійовича. Ющенко, природно, на з'їзд не прийшов. На запитання: «Чому?» — Віктор Іванович у своєму стилі відповів: «Сьогодні вихідний».

«ВИЛИТИЙ КАЧІНСЬКИЙ»

У результаті, як ви, напевно, вже знаєте, головою обрали Ігоря Кріль. Коли про це стало відомо, мої друзі, представники одного обласного осередку, почали обговорювати його: «Справжній європейський політик»; «Ніби Лех Качинський»; «Вилитий Качинський». Моє зауваження про те, що зовнішність — це ще не запорука «справжнього європейського політика», було проігноровано.

А взагалі понад усе Кріль був схожий на ведучого телевікторини. Проте з'їзд мало нагадував телешоу: тут зовсім не відчувалося хоч якоїсь, навіть поганенької інтриги, а кожен учасник знав правильну відповідь заздалегідь. Були, щоправда, під час ухвалення партійних документів як ті, хто утрималися, так і ті, хто голосували проти. Але виглядали вони дуже самотньо.

Представники регіонів поводитися безпосередньо. Рядові єдиноцентристи фотографувалися в Палаці «Україна» на дешеві мильниці, налягали на безкоштовний сир і ковбасу, добуті з бутербродів, та відзначали дуже високий рівень організації заходу. Хоча один гість, депутат Полтавської міської ради, сказав, що серед делегатів з'їзду багато колишніх супротивників Віктора Андрійовича. Це ж треба! Подейкували також, що лівова частка учасників з'їзду припадає на представників Закарпаття. Теж не дивно.

На тлі нудних виступів, багатих банальностями на кшталт: «Ми не можемо погодитися з тими, хто ділить Україну на Захід і Схід», були й веселі речі. Так, заступник голови

міжвідомчої робочої групи Леонід Розенфельд, делегат від Київщини, розповів, як важко живеться онкохворим без трамадолу. А продаж цього лікарського засобу, який також вважається наркотиком, останнім часом обмежений. Академік висловив схвалення тим, що Секретаріат президента займається цією проблемою, і сподівання на те, що трамадол знову стане доступнішим. У цей час у залі пролунав свист. «Хай свистять», — сказав делегат.

А виступ мера Славутича Володимира Удовиченка буквально змусив прокинутися делегатів і журналістів: «Я спілкувався з Тарасом Григоровичем Шевченком через портрет. Я спитав у нього: Тарасе Григоровичу, які є слова, щоб звернутися до української нації? І він казав (дослівна цитата): «Українці, мої синові, сини і доньки славної України, звертаюся я до вас всіма фібрами душі: схамені-

забирайте!» — гукнув колега. — «Мені для Балоги не жаль». Диктофон, звичайно, був повернений. На запитання, чому він не виступав, Балого сказав: «У мене язик болить. Я? Я не можу говорити». Ми ще довго обговорювали безпосередність «сірого кардинала»: «Цікаво, це все технології?» «Та які там технології, він такий і є, по життю». «Кажуть, він може так зареготати, що падає на диван і сміється-сміється». «Не маю сумніву». «А мені він схожий на улюбленого радянського кіноактора Євгенія Леонова». «Щось є».

Друга частина з'їзду нагадала новорічну телетрансляцію, особливо в тій частині, коли улюблені керівники вітають улюблений народ о дванадцятій годині ночі. Збори «Єдиного центру» транслювали по УТ-1. Прості делегати не знали розв'язки, й коли Віктора Балого назвали лише членом президії партії, деякі навіть

«КРІЛЬ – АТЛАНТИЧНА КРЕВЕТКА». – «А МОЖЕ, ЄВРОАТЛАНТИЧНА?» – «НАВРЯД ЧИ, В ПАРТІЙНИХ ДОКУМЕНТАХ НАТО НАВІТЬ НЕ ЗГАДУЄТЬСЯ»

мось, схаменімося, об'єднаймося». Шикарно! Колеги сказали, що подібні вислови — у стилі мера Славутича, й Удовиченко ще може обігнати в своїй безпосередності Михайла Добкіна й Леоніда Черновецького. Що ж, відтепер **Тиждень** бере на себе зобов'язання активно стежити за його сентенціями.

У перерві в Палаці з'явився сам Балого — його одразу оточили кілька десятків журналістів. Задоволений голова Секретаріату президента, з обличчя якого не сходила медова посмішка, ходив холмом «України». Прості делегати вітали його: «Спасибі вам, Вікторе Івановичу. Спасибі вам від Севастополя», — дякували йому жінки, чомусь схожі на дрібних чиновниць. «Пане Балого, навіщо вам така велика партія?» — «Чи будете ви як лідер своєї політичної сили балотуватися на пост президента?» — «А чому на з'їзді немає Віктора Ющенка?» — атакували голову Секретаріату акули пера й зірки ефіру.

Балого відповідав на запитання журналістів розлогим сміхом, а потім вихопив у одного з них диктофон і заховав до кишені. Тут уже прийшла наша черга сміятися. «Та

нервово сіпнулися. «Голова партії — Ігор Кріль», — оголосив ведучий. Деякі ще раз сіпнулися, але що було робити: така вона, воля політради. У зв'язку з цим виникає запитання: якщо «Єдиний центр» — сила, наближена до тіла, то, перепрошую, до чийого саме, президента чи його частини, тобто Секретаріату?

Кріль миттєво почав розхвалювати своє багатство. Голова ЄЦ сказав, що тут є багато людей, які можуть очолити український уряд чи Верховну Раду. Потім усі вишикувалися на сцені. Ігор Кріль, Віктор Балого, співачка Оксана Білозір, экс-мер Харкова Володимир Шумілін, спонсор партії Віктор Тополов, глава Севастопольської адміністрації Сергій Куніцин, депутат Леся Оробець та інші виглядали богобоязливо. Такими й запам'яталися.

Журналісти, у свою чергу, почали змагатися в дотехах: «Кріль — знаєш, що це таке?» «Ну?» «Атлантична креветка?» «А може, євроатлантична?» «Навряд чи, в партійних документах НАТО навіть не згадується». (**Тиждень** вважає цей гламбур невдалим: негарно сміятися з прізвищ.) ■

КОАЛІЦІЯ з історії

ВІЦЕ-ПРЕЗИДЕНТ ЄВРОПАРЛАМЕНТУ МАРЕК СІВЕЦ РОЗПОВІВ ТИЖНЮ, ЩО ДУМАЮТЬ ЄВРОПЕЙЦІ ПРО НАШІ ПОЛІТИЧНІ БУДНІ

РОЗМОВЛЯЛА АННА БАБІНЕЦЬ

Марека Сівца сміливо можна назвати другом України. Він у нас частий гість — жоден політичний конфлікт не залишається поза його увагою. Його знають лідери всіх ключових політичних сил, та, найголовніше, пан Сівец напрочуд тверезо та реалістично оцінює нашу політику й політиків. Одразу після Помаранчевої революції він сказав: «Українцям ще ніхто не повідомив, що вони мають дужче затягти паски, менше витрачати та більше працювати. Зараз багато говорять про світло в кінці тунелю, але цей тунель буде дуже довгим та настільки вузьким, що часом доведеться повзти ним рачки». Іноді Марек Сівец супроводжує українців на шляху цим тунелем. **Тиждень** зустрівся з європарламентарем під час саміту YES, «Ялтинської Європейської Стратегії», у якому він цього року бере активну участь.

У. Т.: Ви часто допомагали вирішувати політичні конфлікти в Україні. Що ви бачите зараз?

— Мені здається, зараз немає проблем, якихось конфліктів чи боротьби. Україна йде до боротьби — я маю на увазі президентські вибори наступного року. Зараз є одна очевидна річ: якщо уряд не має більшості в парламенті, рано чи пізно він припинить своє існування. Коли немає більшості, неможливо вирішувати щоденні про-

блеми, ухвалювати необхідні закони. Це закінчиться. Питання лише в тому, коли це відбудеться.

У. Т.: І коли ж, на вашу думку? Який ваш прогноз?

— Все залежатиме від Юлії Тимошенко — від того, коли вона вирішить розпочати свою передвиборчу кампанію. Думаю, зараз почнуться канікули в політиці, до осені нічого не відбуватиметься. Восени Тимошенко має вирішити, коли для неї буде найкращий момент розпочати свою кампанію. Тоді вона піде з уряду і як один з основних кандидатів на посаду президента розгорне активну підготовку до виборів. У неї менше шансів стати президентом, якщо вона перед виборами очолюватиме уряд — і вона це добре розуміє. Тому працюватиме як опозиційний

**«ІНОДІ ВИНИКАЄ ДУМКА,
ЩО «НУ» КРАЩЕ СПРАЦЮВАЛАСЯ
БИ З ПАРТІЄЮ РЕГІОНІВ,
БАГАТО ВАЖЛИВИХ ПИТАНЬ
ВИРІШУВАЛИСЯ БИ ШВИДШЕ»**

кандидат. Варто очікувати, що коли Тимошенко вирішить піти з уряду, в Україні почнеться безлад, бо вся країна включиться в процес виборів. Є вибори — немає роботи. Ви це добре знаєте, бачили останніми роками. І це, я вважаю, головна проблема.

У. Т.: Чого бракує для нормальної роботи демократичній коаліції?

— Одразу зауважу, що всі сили, які зараз представлені в парламенті, є демократичними. Тому назви зі словом «демократичний» — це пропаганда. На щастя, вже кілька років в Україні відбуваються чесні прозорі вибори, тому всі їхні переможці є демократичними силами. Щодо «помаранчевої» коаліції (мені зручніше так називати союз «НУ» та БЮТу), я вважаю, що ця коаліція має переважно історичний характер, тому не завжди може пра-

вильно розв'язувати нагальні для країни проблеми. В мене іноді виникає думка, що «НУ» краще спрацювала би з Партією регіонів, багато важливих питань вирішувалися би швидше.

У. Т.: Тобто Європа очікує на коаліцію між «НУ» та ПР?

— Нам не важливо, хто керуватиме країною — це цілком ваш вибір. Єдине, чого ми вимагаємо, — ясність. Нам потрібно знати, хто прем'єр-міністр, хто є більшістю в парламенті, які відносини коаліції з президентом. Наразі ми цього не знаємо. Тому Європі трохи складно вести діалог з Україною.

У. Т.: Чи помітна взагалі різниця між політичними силами в Україні? Програмами, діями чи якими ознаками вони відрізняються одна від одної?

— Відверто кажучи, важко зрозуміти, хто в Україні ліві, хто праві, ліберали чи «зелені». Програми... В «НУ» та БЮТу нібито одна програма дій [коаліції], чим вони і схожі. Але на практиці дуже різні. Тому поки що ми відрізняємо українських політиків переважно як різних людей, особистостей, а не прихильників певної ідеології.

У. Т.: Ви спілкуєтеся з представниками всіх політичних сил?

— Так, з усіма партіями, представленими в парламенті. Крім комуністів — вони самі не хочуть з нами розмовляти. Першочергові питання, які ми ставимо на наших зустрічах, — це підхід до європейських та євроатлантичних проблем. І в цьому напрямі працюємо.

У. Т.: Чи не передчасно Україна стала парламентською республі-

ЧНИМ характером

Мареk Сівеc
тверезо оцінює
українську політику

БІОГРАФІЧНА ДОВІДКА

Мареk Сівеc народився в березні 1955 року. Закінчив Академію гірничої справи та металургії у Кракові, але в середині 1980-х подався у журналістику: три роки керував виданням «Студент», потім працював у журналі ITD на чолі з майбутнім президентом Польщі Александром Квасневським. 1991 року став депутатом польського сейму від соціал-демократичної партії SLD. 2000–2004 роки – секретар Ради національної безпеки Польщі. З 2007 року – віце-президент Європарламенту, голова делегації Європарламенту зі зв'язків з Україною. Під час наших виборів 2004, 2006 та 2007 років очолював місію спостерегачів від Європарламенту. Брав участь у круглих столах щодо врегулювання українських політичних криз. Торік назвав дату вступу України до ЄС – 2020 рік.

Йому трохи більше влади. Парламент має бути серйозним учасником політичних подій, бо в ньому представлено багато політичних сил, а отже, є можливість вирішити найрізноманітніші проблеми суспільства. Для мене влада парламенту – це європейська, демократична ознака. Що ж до президента, часом він використовує свою владу надмірно. Йому подобається видавати багато указів, підписувати розпорядження – і щодо великих, і щодо маленьких проблем. Так не можна. Всі розуміють, що найголовніше в державі, – закони та право. Але коли президент і парламент видають закони, які суперечать один одному, ніхто не знає, кого слухати. Мені це все не подобається.

У. Т.: Чого ви очікуєте від президентських виборів 2010 року?

– Сподіваюся, що після них буде сформовано сильну та стабільну більшість у парламенті. Наразі її немає, і навряд чи вона з'явиться до президентських виборів. ■

кою? Може, президент має бути головним?

– Парламентська республіка – це добре. Нікому не подобається,

коли вся влада зосереджена в руках однієї людини. Ваша проблема зараз полягає в тому, щоб відділити парламент від президента, дати

Пасинки МОРЯ

ОСОБЛИВОСТІ УКРАЇНСЬКОГО МОРЕПЛАВСТВА

АВТОР: Василь ВАСЮТИН

Німецький теплохід Lehmann Timber, серед екіпажу якого – четверо українців, став героєм світових новин. Врятувавшись із сомалійського полону, корабель втратив хід, і у восьмибальний шторм дрейфував водами Індійського океану. Судновласник не дозволив залишити аварійне судно й наказав чекати на буксир. Реальну допомогу знесилений екіпаж отримав тільки від натовської «воєнщини»: гелікоптер ВМС США доправив морякам провіант і воду, за ним до Lehmann Timber прибув американський бойовий катер. Але те, що ми побачили в новинах, – лише надводна частина айсберга.

«ЛЕТЮЧІ МОНГОЛИ»

Понад місяць, із 29 травня, екіпаж Lehmann Timber перебував під загрозою смерті, доки судновласник торгувався з піратами за суму викупу. Родичам же бранців рекомендували не знімати галасу. В одеській крюінговій компанії «Юнітім», яка запропонувала роботу на злощасному судні, тільки відмовчувалися. Біди не полишали моряків навіть після того, як домовилися про суму викупу в \$700 тис. У Lehmann Timber відмовила турбіна, відчувався брак пального, а це свідчить про те, що до небезпечних африканських берегів судно відправили в неналежному стані. Діставшись рідного берега, укра-

їнці мають намір позиватися до роботодавця та компанії «Юнітім», але є сумніви, що з того щось вийде.

Шість років тому в аналогічній ситуації опинилися члени екіпажу суховантажа M.V. Princess Sarah. З 18 людей – восьмеро українців, четверо, зокрема старший механік, – з Маріуполя. Після повернення з місячного полону маріупольці позивалися до власника судна – компанії «АССА», очолюваної ліванцем Тоуфіком Ісса, та крюінгової компанії «Азовтехтранс». Однак суд відмовився навіть взяти до розгляду позов про відшкодування зарплатні та компенсації завданих моральних і матеріальних збитків. Причину відмови вбачали у тому впливі, який мав підприємливий ліванець у Маріуполі. Саме до його рук завдяки хорошему зв'язкам із керівництвом Азовського морського пароплавства потрапили десятки українських теплоходів. Одні – на правах бербоут-чартеру (тимчасового користування). Інші – взагалі як списані на металобрухт, що, проте, не заважало їм плавати південними морями під прапорами різних країн, навіть степової Монголії.

У 1990-х багато суден продавали іноземним компаніям за безцінь разом із командами. За потреби їх можна кинути напризволяще. Так сталося з теплоходами White Clipper та Alexander (до цього – «Матвій Муранов» та «Рубіжне») у 2001 році.

Офіційно перебуваючи у власності України, їх продали в Індію за борги компанії «АССА». На момент продажу на них перебували українські моряки, котрих кілька місяців із жалості підгодовували добрі індуси. Додому вони поверталися своїм коштом. Один із них, механік із «Рубіжного», помер під час перельоту.

Список загиблих тягнеться досьогодні. Так, у квітні помер член екіпажу судна «Ніара», який повернувся до Керчі після чотиримісячної примусової праці поблизу узбережжя Африки. Причиною смерті стала перенесена в рейсі малярія.

Усе почалося з того, що торік навесні в Керчі ремонтували шхуну,

ФОТО: REUTERS

Морська романтика: десятки тисяч українських моряків шукають в морях та океанах заробітку і пригод. На них чатують шахраї і пірати

яка належить феодосійському ТОВ «Алькасар». Тоді директор «Алькасару» Ігор Іванов запросив рибалок відправитися на трьох суднах на півроку ловити рибу біля узбережжя Камеруну. Моряків не насторожило навіть те, що ніяких договорів про наймання на роботу вони не підписували.

Отже, в липні 2007 року 30 людей на трьох суднах — «Шельф», «Ніара» й «Алькасар» — дісталися Камеруну. Там фірма-роботодавець запропонувала керченцям підписати контракт, де російською мовою вказувалося, що всі попередні усні домовленості анулюються і рибалкам належить 15% від тієї ціни, за яку буде продано

їхній улов. Ніякий форс-мажор не враховувався. Зазвичай рибалкам оплачують прості судна, якщо він стався не з їхньої провини. Крім того, чомусь моряки укладали угоду вже

кримчани підписали його, оскільки через брак коштів повернутися додому не могли.

Однак риби виявилося вкрай мало: в сіті потрапило лише 11 т, що

СУДНОВЛАСНИК НЕ ДОЗВОЛИВ ЗАЛИШИТИ АВАРІЙНЕ СУДНО, РЕАЛЬНУ ДОПОМОГУ ЕКІПАЖ ОТРИМАВ ТІЛЬКИ ВІД НАТОВСЬКОЇ «ВОЄНЩИНИ»

не з фірмою «Алькасар», зареєстрованою в Феодосії, а з її тезкою, відкритою в державі Беліз. Умови контракту були грабіжницькі, але

не дозволяло окупити навіть витрати палива. Два судна були змушені стояти на рейді, а третє, тільки для проформи, виходило в море. Паливо ▀

й продовольство закінчувалися, грошей не було. Спалахнула епідемія малярії, що вразила 80% екіпажу на трьох судах. Кок «Ніари» Віталій Огурченков помер у госпіталі в Камеруні.

Після трагедії рибалки телефоном розповіли близьким про свою ситуацію. Однак на запитання дружин і матерів керівництво «Алькасару» відповідало, що на судах усе нормально. Коли рідні звернулися до Керченської профспілки працівників торговельного й рибного флоту, справа нарешті зрушилася. Голова профспілки Борис Вейшторг заклав власну квартиру, щоб назбирати необхідну суму й оформити документи та купити авіаквитки для 10 моряків.

У листопаді 2007-го року спецрейсом Мінборони України прибули семеро керченських рибалок. Ще трьох повернули на батьківщину тільки в лютому цього року, оскільки роботодавець відмовився віддавати їм документи. За два десятки моряків залишились, усе ще сподіваючись на великий улов.

ПАСТКА ДЛЯ МОРЕПЛАВЦЯ

«65-70 тис. українських моряків працюють на кораблях іноземних судновласників, — стверджує Михайло Кіреєв, голова Профспілки працівників морського транспорту України. — На них не поширюються ні Кодекс законів про працю, ні галузеві постанови, ні генеральні угоди. В реальному житті ці люди самостійно шукають роботу на ринку морської праці».

За даними Головного управління СБУ АРК, нині в Керчі діє 18 компаній, що спеціалізуються на крьюінгу, себто вербують екіпажі в рейси. Серед них часто трапляються несумлінні роботодавці, й моряки, підписавши з ними угоду, ризикують зарплатою, здоров'ям і навіть життям. Так, у березні цього року кілька керченських моряків, які уклали контракт із однією севастопольською фірмою на роботу біля берегів Гвінеї-Бісау, фактично опинилися в рабстві. Їх змусили підписати нові документи ан-

глійською мовою і плавати на несправному судні. Медичну допомогу не надавали, страхування не було, власник судна заощаджував навіть на продовольстві. Повернутися додому моряки змогли тільки після втручання СБУ.

Найбільше крьюінгових компаній в Одесі. Якщо в Маріуполі та Севастополі їх близько 30, в інших портових містах 15-20, то тут — понад 200. За допомогою цих структур щорічно в Одесі, за різними підрахунками, від 40 до 100 тис. українських моряків улаштовуються працювати на іноземні судна.

Наприкінці минулого року одеська крьюінгова компанія S.I. Marine оголосила про набір екіпажу для роботи в африканській державі Бенін, охочі знайшлися одразу. Десять одеситів на чолі з Василем Парієм та Олександром Авраменком прибули в порт Котон. Там українців швидко переправили на судно Turinia, яке належало грецькій компанії Maritime Management Synergy. Тут вони мали пропрацювати чотири місяці. Загальна сума контракту — \$286 тис.

«Залізу іржаву коробку з величезною натяжкою можна було назвати судном, — пригадує Олександр Авраменко. — Зруйнованими були вантажні магістралі, паромагістралі, електрокабелі. Головний двигун не працював, чотири локатори «сліпі». Зі справного навігаційного устаткування — два біноклі, гіроскоп і анемометр [див. словничок]. У двох вантажних танках бовталася зо дві тонни залишків попереднього вантажу — рідини невідомого похо-

за матеріалами Морської адміністрації США

які перебували на борту разом із українцями. Про це капітан негайно повідомив судновласника. Той пообіцяв у найкоротший термін відремонтувати судно й довести його до технічних кондицій.

Два тижні судну не дозволяли пристати до берега, й воно дрейфувало на відстані 13 миль від суші. А пізніше капітанові надійшла команда

СУДНА ВИКОРИСТОВУЮТЬ ДЛЯ КОНТРАБАНДИ ЗБРОЇ, ЛЮДЕЙ, ТОВАРІВ І НАРКОТИКІВ ТОЦЬО. В УСЕ ЦЕ ВТЯГУЮТЬ І УКРАЇНЦІВ

дження. І найголовніше — на судні не працювала система пожежогашіння. З таким технічним оснащенням не те, що в океан, навіть у сильський ставок небезпечно виходити. На судні не було медикаментів, постільної білизни, робочого одягу. Привезені для команди яйця і м'ясо виявилися тухлими, рис — із хробаками. Питної води зовсім мало».

Подібні умови не влаштовували й десятих філіппінських моряків,

завантажити танкери судна нафтою й перевезти її в одну з африканських держав. Василь Парій зразу зрозумів, що судновласник зраїв беззастережно гру із законом — він просто втягував екіпаж у контрабандну діяльність. Підозра посилилася, коли екіпаж дізнався, що роботодавець не мав наміру ремонтувати судно, стару назву якого Viktoria-7 поспіхом зафарбували, а, за документами, рік тому корабель списали на метало-

СЛОВНИЧОК

Гіроскоп — датчик кута повороту або кутової швидкості.

Анемометр — пристрій для визначення швидкості вітру.

ГАСТАРБАЙТЕРИ ОКЕАНІВ

Присутність представників різних країн у складі міжнародних екіпажів

Філіппінці
36,6%

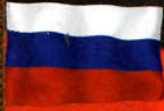
Китайці
9,3%

Індійці
8,1%

Українці
5,4%

Росіяни
4,9%

Хто якому прапору віддає найбільшу перевагу

Українці
Мальта

Філіппінці
Панама

Китайці
Ліберія

Індійці
Кіпр

Росіяни
Багамські острови

брухт. Судновласник розлютився, коли почув від капітана, що команда не виконуватиме протизаконні накази, й пригрозив зняти його із судна.

Після цього капітан зв'язався з посольством України в Нігерії. Ситуація з українськими моряками набула міжнародного розголосу, й судновласник вирішив повернути людей на батьківщину власним коштом. Замість чотирьох місяців екіпаж відпрацював 15 днів і 28 лютого повернувся додому. Сьогодні в Одесі розглядаються судові претензії моряків до S.I. Marine.

ПОТЕНЦІЙНІ ЖЕРТВИ

«Зрозуміло, що ніхто не йде в рейс, щоб померти. Однак коли трапляється якась подія, ми не можемо знайти ні контракту, ні додаткових документів. До суду нам немає з чим іти. Ми справді намагаємося допомогти людям, але прокуратура не всесильна! — розводить руками Віктор Товбичук, заступник прокурора Одеської області. — Хотілося б, щоб моряки розуміли, що вони не раби, цінували себе і свою

працю, знали свої права й уважно читали документи, які підписують. Крюїнгові компанії відіграють головну роль: вони працевлаштовують моряків. Безумовно, це дуже добре. Проте, працюючи в прокуратурі, доводиться зіштовхуватися не з позитивними моментами, а з випадками порушень прав моряків. За час роботи я зробив висновок, що необхідно законодавчо закріпити правовий статус крюїнгової компанії. Вважаю, що її статус лише як посередника при працевлаштуванні занадто спрощений. Функції крюїнгу, по суті, замикаються на тому, щоб допомогти морякові укласти контракт із судновласником. Але навіть за настільки незначних обов'язків агентства примудряються робити помилки».

За твердженням Товбичука, багато проблем виникає й тому, що самі моряки (особливо молодший командний склад) не знають своїх прав і не цікавляться цим. У контракті вони зазвичай шукають два пункти: тривалість роботи й розмір зарплати, не звертаючи уваги на те,

чи є в документі хоч слово про соціальні виплати й страхові умови.

У Службі безпеки констатують, що нині гостро стоїть проблема крюїнгових компаній, які діють без ліцензій. Саме на такі напівлегальні компанії зорієнтовані судновласники, зареєстровані в офшорах, які вдаються до кримінальних методів ведення бізнесу. Дуже часто зручним прапорам віддають перевагу не тільки через зрозумілі причини: мінімальне оподаткування, можливість найняти дешеві екіпажі, мінімальні вимоги до експлуатації та безпеки. Нерідко цим користуються зі злочинною метою. Головна перевага такої реєстрації — повна анонімність і можливість приховати імена реальних власників, історію судна і його рейсів. Судна використовують для контрабанди зброї, людей, товарів і наркотиків, відмивання грошей або перевезення великих сум готівки тощо. В усе це втягують і українців. Проте інколи вони не можуть через шахрайство заробити навіть на цьому. ■

ЕКОНОМІКА про

СВІТОВІ ЕКОНОМІСТИ ПРОПОНУЮТЬ УКРАЇНІ
ПЕРЕГЛЯНУТИ МОНЕТАРНУ ПОЛІТИКУ,
РЕФОРМУВАТИ АГРАРНИЙ СЕКТОР
І «ПО ПОВНІЙ» ПЛАТИТИ ЗА ГАЗ

АВТОР: АННА БАБІНЕЦЬ

Саміт країн «великої вісімки» (G8), який нещодавно відбувся в Японії, на жаль, не дав відповіді на глобальні виклики сучасності. Вочевидь, світові лідери не знають, як впоратися з фінансовою, продовольчою та енергетичною кризами, що охопили весь світ. І тому лише окреслюють проблеми, але не пропонують універсального ефективного рецепта від економічних хвороб сучасності. Скидається на те, що кожна країна повинна сама виробити власний рецепт. Україна не виняток. Водночас неупереджені оцінки та рекомендації тільки допоможуть нам обрати власний шлях. Тим цікавішим був цьогорічний саміт Ялтинської європейської стратегії (YES), на якому побував **Тиждень**. Адже багато хто з VIP-гостей саміту завітали до України просто з японської зустрічі «великої вісімки».

ПРИВ'ЯЗАТИ ГРИВНЮ

Україна набагато активніше включена до світових процесів, ніж це було десять років тому, під час світової кризи 1998 року. А отже, всі глобальні економічні ризики маємо серйозно сприймати як особистий виклик. Це головний месидж учасників Ялтинського саміту. «Світова фінансова криза розпочалась у самому центрі системи, в найсильнішій світовій економіці — в США. Тому вона торкнулася кожної країни», — заявив директор — розпорядник Міжнародного валютного фонду Домінік Строс-Кан. Особливо це стосується країн, національна валюта

яких прив'язана до долара. Як в Україні.

Андерс Аслунд, старший науковий співробітник Інституту міжнародної економіки Петерсона (США), вважає, що українська фінансова система перебуває в нормальному стані, темпи зростання економіки залишаються стабільними — на рівні 7%. Проте надмірна інфляція, що становить понад 30% на рік, значно погіршує загальну картину. На його думку, проблема в Національному банку України, який наполягає на прив'язці гривні до долара, тоді як за останній рік долар упав на 13% щодо євро.

Головним рецептом «оздоровлення» ситуації є послаблення зв'язки долар — гривня в монетарній політиці, вважає Домінік Строс-Кан. Він відверто сказав, що українська інфляція «просто неймовірна». Така ситуація може зберігатися певний час, але «на тривалу перспективу це не підходить» — Україна просто втратить свою конкурентоспроможність.

«Україна — єдина країна в регіоні, прив'язана до долара. Лише 15% продукції вона експортувала в євро», — резюмував директор Центру «Брюгел» Жан Пісані-Феррі (Бельгія). Нещодавно МВФ порекомендував Україні прив'язувати гривню до євро — це має значно знизити рівень інфляції.

У будь-якому випадку, схоже, що невдовзі Україна суттєво змінить монетарну політику. За інформацією **Тижня**, голова ради Нацбанку Петро Порошенко неодноразово висловлював незадоволення роботою голови банку Володимира

Стельмаха (він є «ідеологом» прив'язки гривні до долара), й найближчим часом має намір порушити питання про його звільнення з посади. Це й не дивно, бо за відмову балотуватися до парламенту, як подекуди, президент обіцяв Порошенкові посаду голови НБУ. До речі, виступаючи на Ялтинському саміті, пан Порошенко визнав: інфляція є чи не найбільшою загрозою для зростання української економіки. «Щоб боротися з цим, необхідна філігранна діяльність уряду й парламенту, але цього немає. Ми занадто наблизилися до справжньої кризи, — вважає він. — Найгіршим для України може стати

| ВПРИТУЛ |

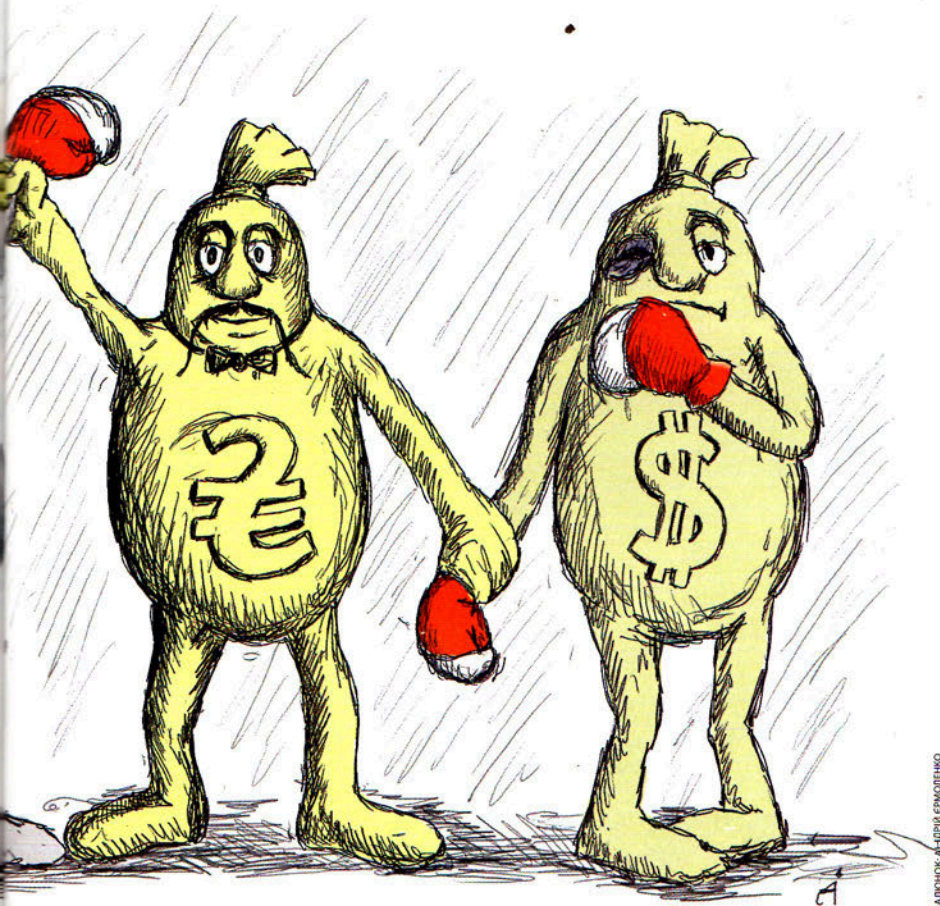
ПОЗИЦІЯ

ПОРАДА

МВФ рекомендує

Наприкінці липня відбудеться корегування глобального прогнозу МВФ, який покаже реальні масштаби світової кризи та її динаміку. Як повідомив Домінік Строс-Кан, Фонд також планує відкорегувати дані з макроекономічних показників України. «Вони будуть трохи кращі, ніж ми очікували, а також кращі, ніж у попередньому кварталі», – зазначив директор-розпорядник МВФ. У червневому звіті щодо економіки України МВФ звертав увагу на високу інфляцію, ріст кредитування на внутрішньому ринку. Тоді ж експерти Фонду наголошували на необхідності ухвалити збалансований бюджет на поточний рік. «Якщо ви працюватимете над визначеним колом питань, значного покращення макропоказників для України варто очікувати на початку 2009 року», – запевнив Домінік Строс-Кан.

На щастя, Україні голод не загрожує. Тоді, коли світ потерпає від продовольчої кризи, ми маємо надзвичайний шанс допомогти і собі, і світові. «Нафтовидобувні країни заробляють на нафтовій кризі. Чому б багатим на продовольство країнам не заробити на цьому?» – каже директор-розпорядник МВФ. Та підкреслює – це можливо тільки після скасування квот на експорт. Великий урожай 2008 року може дати Україні значний імпульс для економічного розвитку. На думку Андерса Аслунда, Україна має вирішити не лише експортні питання, але й низку інфраструктурних та логістичних проблем. Також ми повинні завершити земельну реформу та покращити умови інвестування в аграрний сектор. У такому ви-

МАЛОПОС. Я. ЦЕРІЯ ЕРМОЛЕНКО

2009 рік, коли зростуть не тільки світові ціни на нафту, але й ціна російського газу».

ЗЕРНОВИЙ ПРОРИВ

Якщо фінансова криза передусім стосується розвинених держав, то проблеми продовольства – всіх без винятку. У нещодавньому звіті МВФ попередив, що в державах зі слабкою економікою продовольча криза може стати причиною соціальних лих. Голод, який у короткостроковій перспективі загрожуватиме деяким країнам Африки та Азії, може призвести до бунтів та воєн. Під час саміту G8 лідери ключових держав вирішили створити

своєрідний стабілізаційний фонд розміром \$10 млрд, за рахунок якого допомагати економічно слабким країнам вирішувати проблеми

**УКРАЇНА – ЄДИНА КРАЇНА
В РЕГІОНІ, ПРИВ'ЯЗАНА
ДО ДОЛАРА. ЛИШЕ 15% ПРОДУКЦІЇ
ВОНА ЕКСПОРТУВАЛА В ЄВРО**

продовольства. Також керівники наддержав закликали своїх співвітчизників не купувати зайвої їжі – щорічно продовольчі відходи в багатих країнах становлять десятки мільйонів тонн.

падку, за оцінками експерта, цього року ми зможемо експортувати близько 10 млн т. зерна. Зауважимо, що цього року експортний потенціал України оцінюється значно вище – на

рівні 17 млн т. (детальніше про це читайте на стор. 36).

Засновник Ялтинського саміту, бізнесмен Віктор Пінчук, підкреслив, що сільське господарство — це наша нафта. «Яке може бути блокування трибуни [Верховної Ради], коли Україна в епоху глобальної продовольчої кризи може і повинна допомогти всьому світові й одночасно мати вигоду?» — риторично запитав пан Пінчук під час саміту. Втім, варто зауважити, що найбільший за 17 років урожай зріс аж ніяк не завдяки трудовим зусиллям панів із вулиці Грушевського, радше навпаки.

За прогнозами Всесвітнього банку, ціни на продовольство залишаться вищими рівня 2004 року принаймні до 2012 року. Саме стільки часу є в Україні, щоб здійснити свій прорив — зерновий.

НЕЗАЛЕЖНА ТРУБА

Прогнозів щодо зниження цін на нафту та енергоносії наразі у світі немає. Це не дуже гарна новина для України — от-от розпочнуться переговори з Росією про ціни на газ на наступний рік. Росіяни вже навіть назвали ймовірну ціну: \$400 за 1 тис. м³ газу замість \$179,5, які Україна платить зараз. Проте й тут ми маємо реально оцінювати свої шанси. «Доки існуватиме газ, українська труба буде використовуватися», — запевнив екс-президент України Леонід Кучма. Він підкреслив, що наразі немає «туркменського, казахського чи узбецького газу, весь газ до 2025 року купив «Газпром». Тому Україна повинна шукати шляхи порозуміння з Росією. У своєму емоційному виступі під час саміту Кучма трохи понос-

тальгував за «дореволюційними» часами і сказав, що якби чотири роки тому не змінився політичний курс, Україна й дотепер отримувала б газ по \$50. Щоправда, білоруські брати політичного курсу не змінювали, але погрози від «Газпрому» про перекриття газу під Новий рік і подвоєння цін на газ все одно отримали.

Міжнародні експерти не погоджуються з паном Кучмою і вважають, що висока ціна на газ — запорука реальної самостійності України. Чим раніше ми отримуватимемо газ за ринковою ціною, тим швидше позбудемося енергетичної залежності від східного сусіда. Натомість ми маємо жорстко відстоювати свою позицію щодо вартості транзиту газу — також за ринковою ціною. ■

Петро Порошенко погоджується з інземцями, що темпи зростання інфляції в Україні катастрофічні

ВЕЧІР МЕДІУМІВ

Нещодавно компанія «Медіум-ТВ» відсвяткувала п'ять років своєї діяльності на рекламному ринку України. Можливо, для когось «п'ятирічка» не є приводом влаштувати грандіозний захід, але для молоді та динамічної компанії це вагомий термін, що підтверджує її невпинний розвиток та успішність.

До організації свята колектив «Медіум-ТВ» застосував нестандартний підхід, оскільки компанія чудово знається на розвагах та креативі. Цей провідний оператор ринку відеореклами постійно створює нові проекти. При цьому компанія зберігає творчий підхід до роботи, наповнюючи ефір новинами, музикою, етнічними сюжетами та анонсами культурних подій, фактично створює свій телепродукт.

Відсвяткування ювілею «Медіум-ТВ» не могло відбутися в банальній формі фуршету та виступів українських чи зарубіжних артистів. Для гостей дійства була організована особлива, магічна атмосфера з таємничою музикою, димом, лазерними визерун-

Засновники та топ-менеджмент компанії відкрили «вечір медіумів» показом чарівних трюків і згодом їх підтримали усі запрошені. Гості настільки захопились участю у програмі, що навіть забували про смачні страви та різноманітні коктейлі. Однак, ведучі свята «підгодовували» людей, захоплених іграми, чарівним китайським печивом з сюрпризом – кольоровим папірцем, завдяки якому можна було дізнатися свою подальшу долю.

Після цього вечірка набула феєричних масштабів. Запальні ведучі пропонували учасникам влаштувати масовий спиритичний сеанс та відлетіти в астрал, що, правда, гості не піддалися на ці «провокації». Зрештою, святковий вечір закінчився яскравим шоу мильних бульбашок, виступом театру Brightly Black та колективною грою в «Твістер». За словами директора «Медіум-ТВ» Людмили Савели, колектив компанії в черговий раз підтвердив, що він не тільки вміє добре працювати, а ще і весело та дружно розважатися.

Довідка

МЕДІУМ-ТВ – оператор рекламного ринку, створений у лютому 2003 р. На сьогоднішній день компанія надає повний спектр відеопослуг з розміщення реклами на станціях і у вагонах Київського метрополітену, у аеропорту «Бориспіль», у найбільших торгово-розважальних комплексах та на світлодіодних екранах по всій Україні. Вдале розташування екранів, привабливий вид рекламоносія, гнучка цінова політика, пошана партнерів і клієнтів, обов'язковість і порядність – все це дозволяє компанії успішно працювати та втілювати в життя нові плани.

Баски демонструють Іспанцям свій прапор, супроводжуючи його написом «Наш стяг»

ФОТО: AP

У пошуках ВИХОДУ

БАСКИ ПЛАНУЮТЬ ПРОВЕСТИ РЕФЕРЕНДУМ ЩОДО ПРОГОЛОШЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ, МАДРИД ПРОТИ

АВТОР: Віктор Чередський (Мадрид, Іспанія)

Парламент Країни Басків, автономної області на півночі Іспанії, нещодавно прийняв рішення провести опитування щодо того, як урегулювати політичну ситуацію в регіоні. Ця ініціатива викликала негативну реакцію центральної влади Іспанії й ще більше загострила непрості відносини між центром і регіоном.

ІНІЦІАТИВА ЯК ВИЯВ СЕПАРАТИЗМУ

Ідея провести опитування належить керівникові баскської адміністрації Хуану Хосе Ібаррече. Мета — дати на решті слово баскському народові, щоб з'ясувати його думку про стосунки з метрополією, тобто Мадридом. Одне з питань, на яке повинні відповісти баски, стосується необхідності провести в майбутньому референ-

дум щодо незалежності від Іспанії. Друге — думка басків про залучення до переговорів проголошених Мадридом поза законом партій із Баскського національно-визвольного руху. Збройним крилом цього ліворадикального руху, який підтримують приблизно 15% басків, є угруповання Euskadi Ta Askatasuna («Батьківщина і свобода»), скорочено — ЕТА. Воно веде збройну боротьбу за незалежність басків уже 40 років.

Після утвердження парламентом проекту опитування, яке баски планують на 25 жовтня, з Мадрида надійшов різкий відгук. Прем'єр-міністр Іспанії Хосе Луїс Родрігес Сапатеро вважає опитування незаконним, оскільки конституція Іспанії начебто не передбачає подібних заходів, і тим більше — виходу зі складу держави її національних окраїн. Іспанці не тільки не припус-

кають яких-небудь опитувань щодо майбутнього регіону, але й не бажають, щоб радикальні прибічники незалежності брали участь у політичному житті. Проте за такого підходу досить велика й активна частина населення опиняється за бортом політичного життя. Ця обставина — один із чинників, які сприяють тому, що баскський збройний конфлікт, єдиний у Західній Європі, триває і досі.

Для Родрігеса Сапатеро й інших іспанських політиків, як лівих, так і правих, баскська проблема — всього-на-всього питання про групу бойовиків ЕТА. Отож, це справа поліції, що всіх цих «терористів» повинна саджати за ґрати, тобто й далі робити справу, якою вона без жодних суттєвих результатів займається вже чотири десятиріччя.

НЕСКОРЕНІ

Незалежні спостерігачі, на відміну від іспанських політиків, не бачать перспектив у силовому вирішенні баскської проблеми. Баски завжди були свободолюбивим народом. Саме Країна Басків — єдиний регіон Піренейського півострова, який не вдалося завойувати римлянам.

БАСКИ БОРЮТЬСЯ НЕ СТІЛЬКИ ЗА НЕЗАЛЕЖНІСТЬ, СКІЛЬКИ ЗА ПОВЕРНЕННЯ СВОЇХ ІСТОРИЧНИХ ПРАВ

На баскську свободу безрезультатно зазіхали протягом віків усі підряд. Карл Великий у VIII ст. не виявив до басків достатньої поваги і втратив ар'єргард своєї армії — воїнів-франків знищили разом із улюбленцем Карла — лицарем Роландом. Відтак баски хоч і входили до складу різних іспанських королівств, але завжди користувалися особливим становищем, своїми «фуерос-вольностями» або, на сучасний лад, широкою автономією з власними законами, відмінними від іспанських, та системою місцевих податків.

Лише Франко ліквідував баскську автономію й заборонив баскам користуватися рідною мовою. Десятки тисяч людей змушені були покинути батьківщину чи опинилися у франкістських катівнях. До речі, більше половини іспанських дітей, котрих під час громадянської війни (1936–1939 років) евакуювали до України, родом саме з Країни Басків. Дитячі будинки для них організували під Харковом та в Херсоні.

У відповідь на франкістський терор у 1973 році баскські бойовики підірвали у власному лімузині найодіознішого лідера режиму — прем'єра Карреро Бланко. До речі, в ті часи Західна Європа не вважала угруповання ЕТА терористичним. Його сприймали як національно-визвольну організацію, й дії бойовиків нікого особливо не обурювали.

МОВА УЛЬТИМАТУМІВ

Як правило, іспанські політики у своїй полеміці з керівниками басків заявляють, що Країні Басків і так надано автономію у межах держави. І справді, за конституцією 1978 року, прийнятою на руїнах диктатури, баскам надано автономію, але не національну, а таку саму, як і для решти регіонів країни, наприклад мадрид-

ської автономії. Щодо історичних прав і свобод басків, то їх відновлення було лише декларовано в так званому Договорі Герніки, ухваленому в 1979 році.

Більше двох років тому ЕТА заявила, що припиняє збройну боротьбу й бажає вести мирні переговори з іспанською владою. Перего-

вори тривали вісім місяців. Вони проходили таємно й питання, які на них піднімали, не розголошувалися. Потім ЕТА відмовилася від їх продовження, заявивши, що не бачить для себе жодної перспективи від цієї балаканини. Річ у тім, що представники уряду, як вони самі потім зізналися, й не думали йти на компроміс із радикалами. Вони лише запропонували співрозмовникам здатися й дружніми рядами відправитися за ґрати.

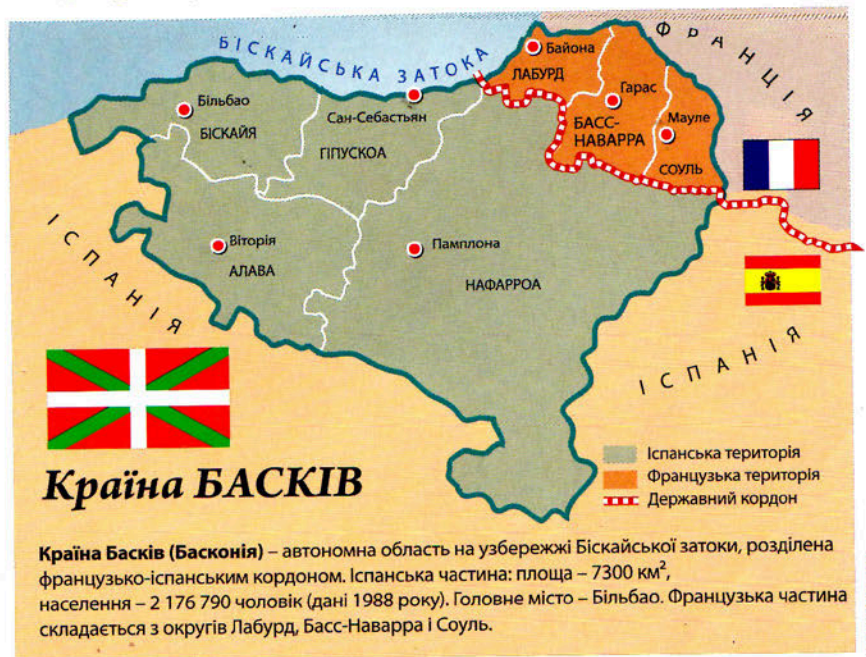
Між тим, баскський лідер Ібаррече вважає, що ситуацію необхідно виводити з глухого кута. І якщо центральну владу становить у регіоні не цікавить, то баски від постійної конфронтації давно втомилися й хочуть миру.

Постійний збройний конфлікт породжує безліч побічних проблем, створює атмосферу напруги й подекуди необґрунтовані репресії. Так, ЕТА для фінансування своєї діяль-

ності вимагає у баскських підприємців так званий революційний податок. За несплату можна отримати кулю в голову. Підприємцям діватися нікуди й вони платять радикалам, а потім потрапляють у поле зору іспанської поліції, котра арештовує їх за фінансування тероризму.

З іншого боку, терористичну діяльність ЕТА, яка нагадує про себе вибухами двічі на місяць, доповнюють вилазки різних радикальних молодіжних груп. Ночами вони влаштовують підпали банківських та державних установ. Цю молодь затримують за хуліганство на політичному ґрунті й дають по 10 років ув'язнення. Без маніфестацій протесту проти репресій не обходиться жоден тиждень. Баскська преса переповнена хроніками про тортури заарештованих іспанськими силовиками. Правозахисні організації на кшталт «Міжнародної амністії» частенько підтверджують факти тортур.

Що далі? Чи справді думка басків має призвести до втрати Іспанією цього регіону? Більшість спостерігачів вважають, що ні. Сам Ібаррече — політик миролюбний. Його мета, зауважують спостерігачі, — нормалізувати ситуацію за рахунок повернення баскам їхніх історичних прав у межах іспанської держави. Однак небажання іспанської влади йти на жодні компроміси може, на думку політологів, спричинити ще більшу напругу й загалом мати непередбачувані наслідки для Іспанії як єдиної держави. ■

ПІСЛЯ БАЛУ

ПОПРИ ТЕСТУВАННЯ, ВИШІ НАМАГАЮТЬСЯ
ЗАПРОВАДИТИ ДОДАТКОВІ ВСТУПНІ ІСПИТИ

АВТОР: ГАЛИНА КОРБА

Переповнені коридори, перелякані обличчя, нервові перешіптування, діти й батьки встають навшпиньки перед дошками оголошень та гарячково перевіряють наявність усіх документів у течках — іде вступна кампанія-2008.

Абітурієнти переказують один одному чутки й плітки, які в цих коридорах поширюються з неймовірною швидкістю. Більшість уже

давно визначилися з факультетами та спеціальностями й цілеспрямовано подають документи на обраний фах. Дехто ще перебуває в пошуку. Абітурієнтка Київського національного університету імені Тараса Шевченка, задумливо дивлячись на дошку оголошень, ділиться сумнівами з мамою: «На іспанську мову й літературу — 7 осіб на місце, на французьку — 5, а на переклад з іспанської — тільки 3...» Мама зітхає і дивиться на годинник: «На росій-

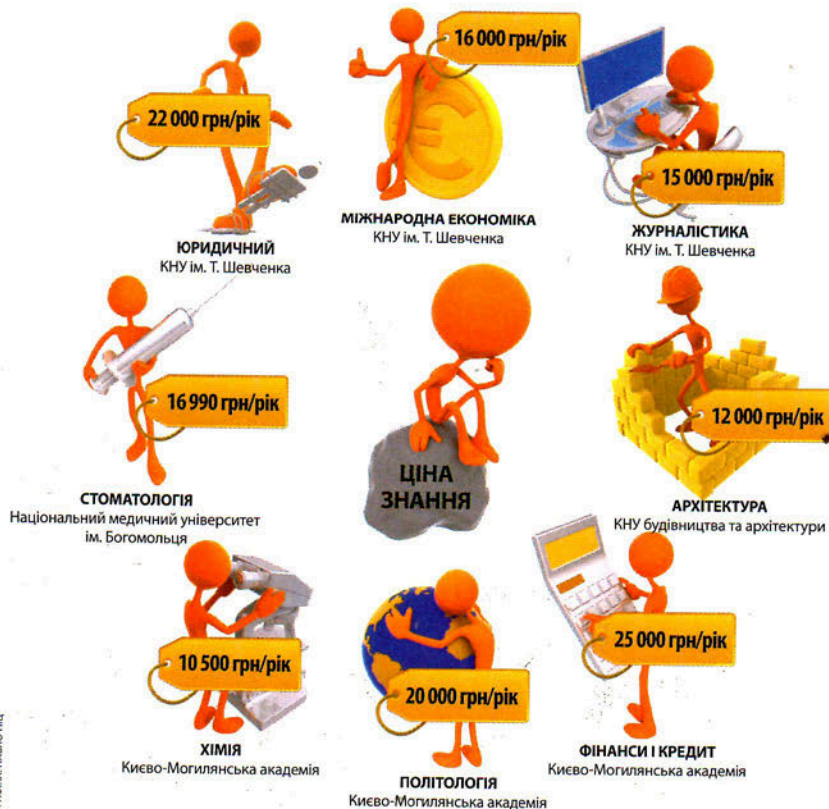
ську — взагалі 27 чоловік на 20 місць, визначайся вже швидше!»

«ЗАПАСНІ ВИШІ» ДЛЯ ВІДСТУПУ ЗІ СТОЛИЦІ

Але як тут так просто визначишся? Завдяки цьогорічному зовнішньому тестуванню більше не треба складати окремі іспити до кожного окремо взятого вишу, документи можна подавати скільки завгодно й куди завгодно, не потрібно підлаштовуватися під кожний навчальний заклад і щоразу переживати стрес під час наступних вступних випробувань. Тож відгуки про нову систему вступу загалом позитивні.

Надія Рибук із Запоріжжя претендує на вступ до Національного технічного університету «КПІ». Її середній бал з трьох предметів — 170 (200 — максимум). Надя подає документи у дев'ять вищих навчальних закладів. Який саме обере, якщо вступить, не знає, але визначилася, що хоче вивчати економіку. «Тестування в цілому сподобалося, документи вже подала, екзаменів немає, тепер залишається чекати на результати... хотілося б, звичайно, залишитися в Києві, але в Запоріжжі документи теж подала, як запасний варіант».

Загалом, майже ніхто з абітурієнтів не вступає на одну спеціальність чи до одного навчального закладу. Як мінімум, у два, а переважно не менше, ніж у чотири. Хоча в той-таки КПІ вступає киянин Андрій, в якого з двох профільних предметів — 124 бали (це найнижча межа, з меншою кількістю балів ВНЗ просто не мають права при-

**РЕЙТИНГИ ФАКУЛЬТЕТІВ
СЕРЕД АБІТУРІЕНТІВ**

		
Міжнародна економіка (40)	Географічний (туризм) (22,4)	Менеджмент (12)
		
Інститут журналістики (загалом) (9,3)	Інститут міжнародних відносин (7,78)	Юридичний (5,5)

		
Фінанси і кредит (15,31)	Право (12,67)	Політологія (9,1)
		
Прикладна математика (5,56)	Екологія (4,76)	Фізика (1,52)

Наша нафта

Урядовці, політики, агроексперти й решта публіки втішаються: цього року, завдяки сприятливій погоді, в Україні очікують небувалий урожай зернових. На тлі подорожчання продовольства на світових ринках це обіцяє країні небувалі прибутки. Навіть заговорили про те, що невдовзі Україна стане «зерновим Кувейтом» і досягне процвітання, годуючи весь світ. У той самий час у нас самих стрімко дорожчає хліб, у столиці навіть можуть увести картки на «продукт №1» для бідняків. Тож **Тиждень** вирушив до «пшеничних магнатів» на пошуки українського клондайку.

ЗМІСТ:

Стихійний фактор

Технології та агрономи в нас безсилі перед природою
СТОР. 38-39

Шлях зерна

Виростити зерно — лише половина справи
СТОР. 40-41

Поза конкуренцією

Експерт розповідає про вплив бездіяльності ВР на врожайність зернових
СТОР. 42-44

Степовий вакуум

У селах відчувається відсутність влади
СТОР. 45

Нема води й скрізь вороги

Фермери попросили **Тиждень** написати про трубу
СТОР. 46

Село та біржа

Землероби йдуть на IPO
СТОР. 47 ■

СТИХІЙНИЙ ФАКТОР

**ПРИЧИНА
НИНІШНЬОГО
РЕКОРДНОГО
ВРОЖАЮ – НЕ ЛЮДИ
ЧИ ТЕХНІКА, А ТІ САМІ
«ТРИ ДОЩІ В МАЮ»
З НЕ ДУЖЕ
ПРИСТОЙНОЇ, ТА
ВЕЛЬМИ ПРАВДИВОЇ
СІЛЬСЬКОЇ ПРИКАЗКИ**

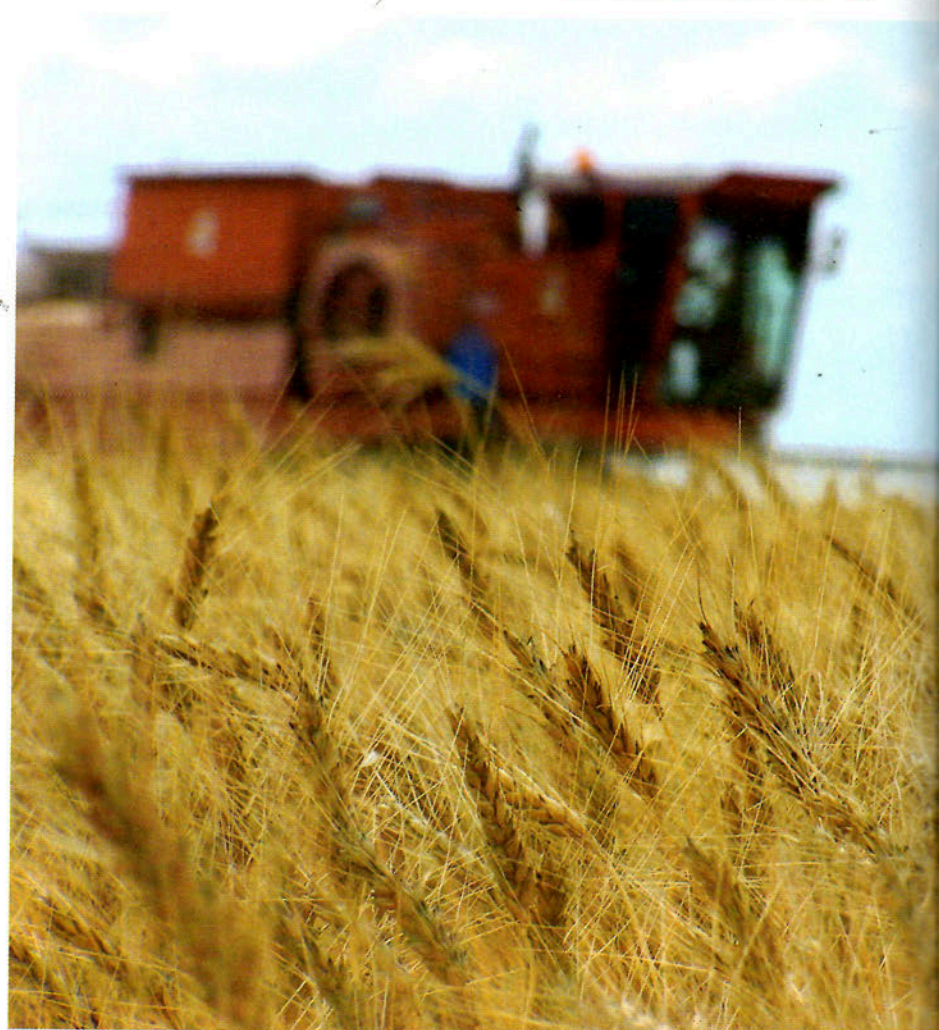
АВТОР: СЕРГІЙ ГУЗЬ

З а сприятливої погоди врожай зернових може перевищити рекорд 1990 року – 51 млн тонн. Якщо в середньому по країні зберуть по 40 ц/га на 15 млн га, засіяних зерновими, – отримаємо фантастичну цифру у 60 млн т. Більше, ніж прогнозує уряд. Однак зібрати і переробити рекордний врожай буде набагато складніше, ніж його виростити. У цьому **Тиждень** пересвідчився, побувавши в степах Херсонщини.

НЕ-ФЕРМЕРИ

Чим далі від Дніпра, тим дрібнішими стають поселення, зате ледь не до горизонту простягаються поля. За вікном наче гігантський триколовий калейдоскоп: жовте, зелене, чорне, жовте, зелене, чорне. Цього року врожайність зернових на півдні України в півтора-два рази перевищує минулорічні показники. Ячмінь, рапс і пшениця вже дозріли, а соняшник та кукурудза ще тільки набирають сили. Чимало ділянок щойно зорані, чи ж навпаки – стоять порослі бур'янами, під паром.

Опівдні неймовірно смалить сонце. В старенькому «Москвичі» кондиціонер не передбачений, пляшка холодної води за хвилини десять стає

гарячою. Як то воно в кабіні комбайна?

Про зустріч із фермерами було домовлено заздалегідь. Однак застати їх на місці виявилось непросто – бо жнива ж. У одного зламався комбайн, і він терміново помчав за запчастинами в іншу область. Другий мотається по токах та елеваторах, домовляється про зберігання збіжжя. Вдома залишилися хіба що жінки та діти, на яких у цю пору висить усе хатнє господарство.

Ледь не дивом натрапили на Віталія Гука з села Лопакі. Господар зустрічає нас новиною: сьогодні його п'ятнадцятирічна донька вперше керувала трактором. Звісно, під пильним наглядом батька.

Господарство Віталія – 300 га орендованої землі. За кожен пай, а це близько 7 га, він виплачує власникам частку врожаю. Минулого року внаслідок засухи було по 700 грн за пай, цьогооріч виплати зростуть на 40–50%. Цікаво, що фермером Віталій себе не вважає, мовляв, фермер – це той, хто отримує від держави підтримку. Віталій такої підтримки не має. Однак хазяйнує серйозно: є німецький комбайн «Домінатор», два нових МТЗ, Т-150, вантажівки ГАЗ-53 і КАМАЗ.

Що сів? На 170 га – ячмінь і пшеницю, ще на 80 га – соняшник. Врожай ячменю очікується по 35 ц/га (середня по країні врожайність зернових минулого року ста-

новила 22 ц/га), пшениці — ще вищий.

А от з чим скрутно, так це з роботами руками. За словами Віталія, молодь не йде навчатись на механізаторів і трактористів, бо нічим платити за навчання. Тому фермери

Разом підраховуємо «на пальцях» щорічні витрати на обробку землі. На полі, що стоїть під паром, все одно треба 6–7 разів провести культивування — це приблизно 200–250 грн/га витрат на палне. Вкинути в землю 200–250 кг селітри — ще 650 грн. Оплатити насіння, роботу найманих працівників, амортизацію техніки, оренду землі, податки тощо... Тим часом закупівельні ціни на ячмінь вже впали на 20%, до 1000 грн/т. Якщо вдасться отримати прибуток у 300 грн з гектара — буде добре. Минулого року Віталій мав лише сотню.

В «КОЛГОСПІ» КРАЩЕ

Коротка злива на певний час зупинила жнива на полях. Ми шукаємо білу «Ниву», орієнтир, за яким у степу можна знайти керівника чи головного агронома колишнього колгоспу, а тепер — приватного сільськогосподарського підприємства «Дружба» в Горностаївці.

Поки підсихає ячмінь, комбайнери зібрались на перепочинок під пересувним навісом скраю скошеного поля. На запитання про врожай відповідають зі сміхом: «Оченята плачуть, а ручки крутять».

Кажуть, що такого ячменю не косили дуже давно. В середньому — 40 ц/га, а на деяких ділянках — вище 50 ц/га. Для комбайнера багато зерна — гарна зарплата. Щоріч платять по 50 коп. «комбайнерських» за кожний центнер. За день намолочують по 50 тонн, от і рахуйте. І врожай, і оплата майже вдвічі більші, ніж минулого року.

Поруч у рядок стоять шість російських комбайнів «Дон», на вигляд не дуже нових, але відремонтованих і пофарбованих. У господарстві про техніку дбають.

Зі здивуванням дізнаємося, що, на думку комбайнерів, російські «Дони» краще збирають зерно, ніж американські «Джон Діри». Пояснюють, що господарство поставило на «Дони» потужніші двигуни, й усе налагодилось. Вони хоча й повільні, але підбирають кожний колосок. «Американці» швидкі, та й втрати зерна через це більші. Тому «Джон Діри» частіше використовують для жнив на великих площах, коли треба швидко скошити дозрілий урожай, поки зерно не осипалося чи його не зіпсувала негода.

До речі, свої паї механізатори віддали в оренду цьому ж господар-

ству. Не тому, що на пай багато платять. Просто в «колгоспі» люди мають постійну роботу. Загалом у господарстві — близько 200 працівників і майже 4500 га землі.

Аж ось під'їхала «Нива» головного агронома Сергія Шульги. Він одразу запитав комбайнерів, чи перевірили ті техніку, поки триває перерва. Наймолодший помічник комбайнера під загальні жарти вирушає з агрономом показувати техніку.

Основні сподівання — на зернові та соняшник, які займають 1800 га та 920 га відповідно. Врожай ярого й озимого ячменю коливається від 30 до 50 ц/га, пшениці очікують до 60 ц/га. Разом планують зібрати понад 7000 т зернових, що у перерахунок на поточні ціни забезпечить валовий дохід у 7–10 млн грн.

А як же рапс і соя, про які зараз стільки розмов? Як виявилось, чутки про повальну моду на них значно перебільшені. По-перше, ці культури в умовах південних степів потрібно вирощувати на поливних землях, а таких небагато. По-друге, рапс потребує ретельного дотримання агротехнологій, вередливий щодо погодних умов і швидко перезріває. Тому рапсу посіяли всього 116 га, сої — 100 га.

Перевага цього господарства в тому, що вдалось зберегти частину колишнього колгоспного майна, у тому числі тік, на якому можна тимчасово зберігати весь урожай. А от коли дозріє соняшник, частину зернових доведеться продати, навіть за низьких закупівельних цін. Уцілому ж очікують, що цього року отримують чистий дохід у 200–300 грн з гектара.

Не втримався, щоб не спитати агронома, в чому причина рекордного врожаю: дотриманні агротехнологій, продуманні урядові політиці чи сприятливих погодних умовах. Сергій Шульга посміхається: звісно, що все залежить від погоди.

P. S. Увечері, коли на вулиці стало прохолодно й комфортно, під келих пива разом зі знайомими обговорювали тяжке сільське життя. Раптом із радіоприймача диктор оголосив про штормове попередження. Всі одразу стихли, прислухаючись до прогнозу погоди. Наразі доля рекордного врожаю цілком залежить від стихійного фактора. Й у прямому, й у переносному сенсі. ■

Врожайність ячменю на півдні України перевищує 40 ц/га

змушені брати на роботу пацанів навіть без водійських прав. Головне, щоб уміли працювати на цій техніці, яка переважно білоруського чи російського виробництва. Імпортна — дорога в обслуговуванні, вітчизняна — неякісна, і через 5 років іде під списання.

Сутужно зі зберіганням збіжжя. Віталій має площадку під зернові, та до неї не дозволяють провести електрику. Тому вночі приміщення не освітлюється, й узагалі важко уявити господарський об'єкт без електрики — там же нічого не працюватиме. Формально відмовляють, посилаючись на пожежну безпеку. Раніше ж, за радянських часів, ці самі склади освітлювалися.

Шлях зерна

Вигідно розпорядитися збіжжям — не менша проблема для «нижньо-середньої ланки» українських аграріїв, ніж виростити й зібрати вро-

жай. Наразі фермери стоять перед вибором із трьох варіантів — продати зерно, переробити або пустити його на споживання. Й у кожного варіанта є свої нюанси.

Собівартість 1 т пшениці (тверда, 3-й клас) — 800-1000 грн

Закупівля зерна на терміналі чи елеваторі зернотрейдера

Діапазон цін: 1200—1400 грн

Цим ближче до портового терміналу, тим вища ціна.

Транспортних витрат зазнає власник збіжжя.

За нинішнього рівня цін на паливе перевезення автотранспортом на відстані більшій 50 км є економічно не вигідним

Продаж за кордон

Прогнозовані обсяги експорту зернових культур (пшениця, ячмінь, кукурудза) плюс ріпак в 2008—09 маркетинговому році — 17 млн т. Основні регіони — Північна Африка та країни ЄС.

Довідково

Ціни на паризькій біржі на пшеницю хлібопекарської якості (станом на 9 липня 2008 року, постачання в листопаді) — 198 €/т (309,91 \$/т)

Куди йде збіжжя

- ПРОДАЖ
- ПЕРЕРОБКА
- СПОЖИВАННЯ

Закупівля зерна «з поля»

Діапазон цін: 900—1100 грн

З організаційного погляду це найпростіший варіант для власника (клопоти з транспортуванням, сушкою, зберіганням тощо бере на себе покупець) — але й прибуток буде найменшим. Цього року є ще один ризик: зерна вдосталь, і трейдери навмисне гальмують закупівлі, ще сильніше збиваючи ціни

Продаж Аграрному фонду (здійснює товарні та фінансові інтервенції, щоби збалансувати попит і пропозицію на аграрному ринку). Ціна (тверда пшениця, 3-й клас) станом на липень – 1418,32 грн/т. У 2008 році Аграрний фонд повинен закупити в державний продовольчий резерв 14% загального обсягу споживання зерна в Україні, що становить 881 тис. т (803 тис. т пшениці й 78 тис. т жита). Купівля проводиться за посередництва Аграрної біржі, мінімальна партія – 50 т. Проте протягом останніх трьох років план закупівлі не виконали внаслідок браку виділених державою коштів

Продаж Державному резерву (містить стратегічний запас зернових обсягом близько 1 млн т) – 200–400 тис. т в 2008 році. Основний механізм закупівлі – тендери, наприкінці червня Держрезерв звернувся по дозвіл купувати зерно на біржі. Ціна закупівлі, як правило, дещо вища, ніж в Аграрного фонду, проте обсяги незначні

Переробка на борошно

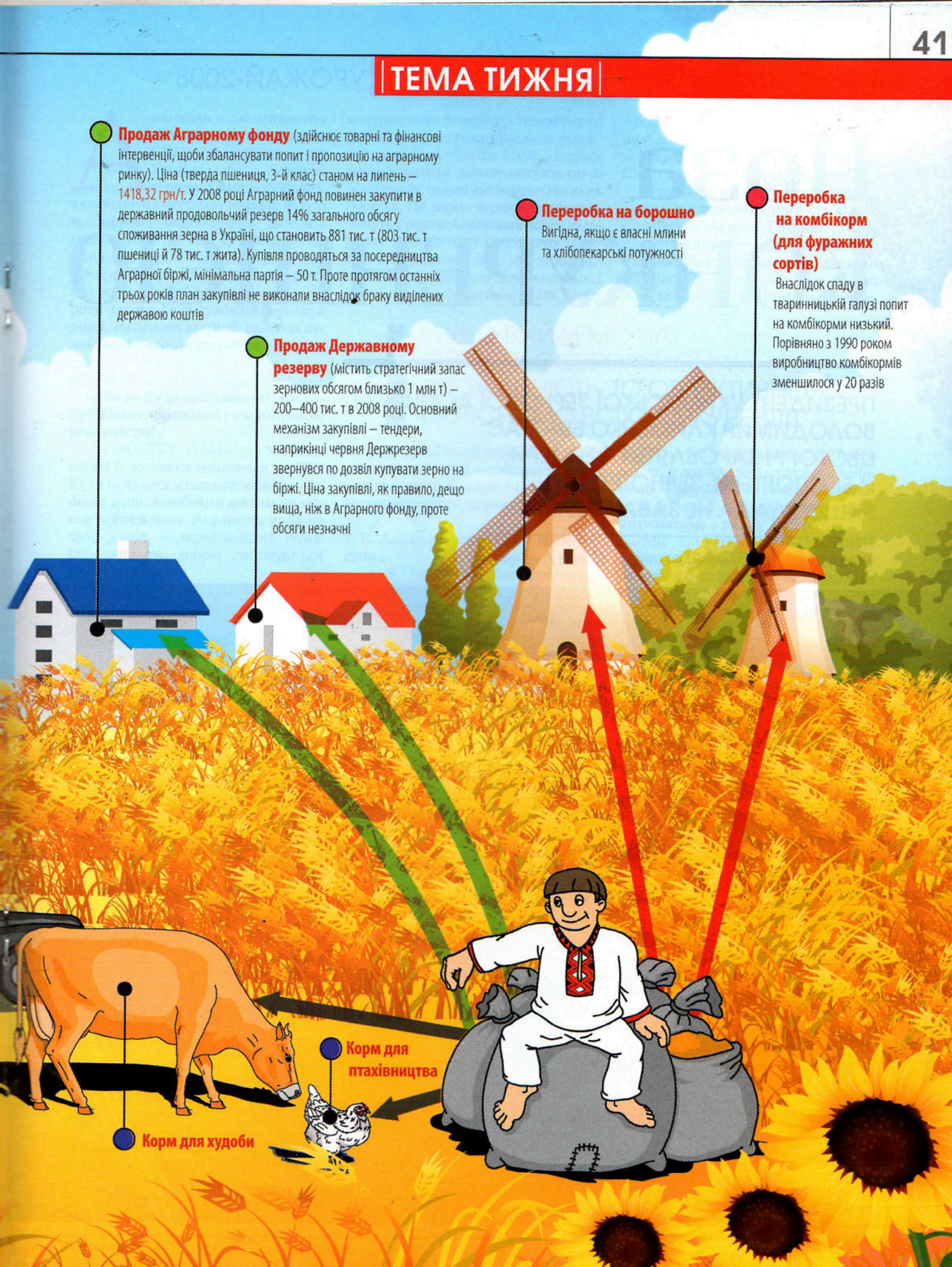
Вигідна, якщо є власні млини та хлібопекарські потужності

Переробка на комбікорм (для фуражних сортів)

Внаслідок спаду в тваринницькій галузі попит на комбікорми низький. Порівняно з 1990 роком виробництво комбікормів зменшилося у 20 разів

Корм для худоби

Корм для птахівництва

Поза КОНКУРЕНЦІЄЮ

ПРЕЗИДЕНТ УКРАЇНСЬКОЇ ЗЕРНОВОЇ АСОЦІАЦІЇ
ВОЛОДИМИР КЛИМЕНКО ВВАЖАЄ:
ЦЬОГОРІЧ ЗАРОБЛЯТЬ І ФЕРМЕРИ,
І ЕКСПОРТЕРИ-ЗЕРНОТРЕЙДЕРИ.
ЯКЩО ВЛАДА НЕ ЗАВАЖАТИМЕ

РОЗМОВЛЯЛИ: Інна Завгородня, Сергій Лук'янчук

ФОТО: ЄВГЕН КОТЕНКО

«Україна стане житницею Африки»

Аналітики з Департаменту сільського господарства США прогнозують, що Україна збере урожай зернових і зернобобових, включаючи кукурудзу на рівні 48 млн т. Зокрема виробництво пшениці становитиме 21 млн т, ячменю 10,5 млн т, кукурудзи 9,5 млн т (при середній врожайності 31 ц/га). Цього року має зрости виробництво ріпаку — на рівні 3 млн т. Порахувавши зернові й ріпак, матимемо врожай, якого за незалежної України ще не було.

ПОВНІ ЗАСІКИ

У. Т.: Чи не буде розбіжності між зарубіжним прогнозом і українською реальністю?

— За СРСР втрати під час збирання й доставки оцінювали до 30%. Коли почалися жнива, по всій Україні йшли дощі. Комбайни деколи не могли зайти в поля. Але навіть якби не було дощів — через важкий колос (що загалом добре) знижуються темпи збирання.

Більше того, минулого року уряд припустився серйозної помилки — ми не експортували зерно. Режим квотування, ліцензування, скандали, коли президент закликав уряд скасувати обмеження, а уряд відмовлявся, — це завдало значної шкоди.

У. Т.: Якої саме?

— Елеваторних потужностей в Україні — на 30 млн т. З них 27 млн т — це так зване сертифіковане зберігання, тобто ті елеватори, в яких можна більш-менш якісно тримати збіжжя. А 3 млн — несертифікованих, де якісно зберігати зерно вже проблематично. Ми закликали всі інстанції на 1 червня цього року розвантажити наші елеватори. Натомість вийшли на цю дату із залишками, яких в Україні за 17 років не було — 7 млн т зерна. Зазвичай вони становили 3,5 млн. А тепер починаємо приймати новий урожай. Із 27 млн т ємностей 6 млн зайнято старим збіжжям (1 млн з'їли) — залишається десь 21 млн. А прийняти треба тільки однієї пшениці 21 млн т, а збираємо одночасно пшеницю, ячмінь і ріпак. От і маємо проблему — куди засипати врожай?

РОБОТА НА КОНКУРЕНТІВ

У. Т.: Можливо, слід активізувати експорт?

— Навіть за низьких урожаїв ми зазвичай на 1 липня мали укладених

контрактів по форвардах і тендерах на 3 млн т, а цього року унаслідок урядових обмежень — лише 1 млн. Минулорічний урожай займає потужності зі зберігання, новий іде в дуже великих обсягах. Це зерно зараз переміщуватимуть у порти. Але позаяк немає укладених контрактів у необхідних обсягах, може статися так, що зерно доставлять, а в портах не буде кораблів. І зерно просто нікуди буде везти. Зараз

ЯКЩО ВИЙДЕМО НА СЕРЕДНЬОЄВРОПЕЙСКУ ВРОЖАЙНІСТЬ, ТО ОБ'ЄКТИВНО ПОТІСНИМО ВСІХ КОНКУРЕНТІВ

ситуація дуже напружена. Вихід із неї один — зняти всі перешкоди, щоби пришвидшити експорт. Ми маємо вивести зайве зерно за межі України.

У. Т.: Але крім кораблів, є ще й вагони...

— 3 13 тисяч українських зерновозів 1800 несправні (а мало би бути не більше 700–800), а ще 4800 перебувають за межами України. Я з цього приводу виступав на аграрному комітеті ВР, просив, щоб доручили міністерству транспорту доповісти урядові, яка кількість українських вагонів перебуває за межами України? Де вони, в яких країнах, і чому вони там, а не тут?

Кожний вагон, який перебуває на території Росії та Казахстану і перевозить у порти їхнє, а не наше зерно, працює на наших головних конкурентів.

У. Т.: Конкуренцію Україні складають лише Росія і Казахстан, чи ще якісь країни?

— Росія, Казахстан і Україна постачають зерно в одні й ті самі точки світу. Це Північна Африка (Алжир, Марокко, Єгипет), країни ЄС, якщо говорити про пшеницю. Росія зараз інтенсивно розвиває два глибоководні порти — Туапсе й Новоросійськ. А в нас такі глибоководні порти вже є — це Іллічівськ, Одеса, Севастополь. Тобто наші умови набагато вигідніші, ніж у Росії, й особливо Казахстану, в якого взагалі трагедійна ситуація з логістикою. Якщо ми наростимо виробництво, то зможемо витіснити їх із цих ринків. Коли вести розмову про кукурудзу, то наші конкуренти — США й Аргентина. Але США потрібно подолати 6 тис., а

Аргентині 4,5 тис. морських миль, щоб досягти Єгипту, найбільшого імпортера кукурудзи. Тоді як нам до Єгипту — 1,1 тис. морських миль.

Ячменю у світі виробляють 15 млн т, і половину його споживає Саудівська Аравія. Головні світові постачальники — це Австралія й Україна. Але відстань від Одеси до Саудівської Аравії близько 2 тис. морських миль, тоді як від Австра-

лії — 6 тис. морських миль. Тобто ми — у втричі вигіднішому становищі. Тому нарощування виробництва ячменю в Україні безумовно витіснить з ринку Австралію.

Ми — в унікальному становищі, просто не реалізуємо його повною мірою. Якщо вийдемо на середньоєвропейську врожайність, то об'єктивно, за логістикою й економічними показниками, потіснимо всіх наших конкурентів.

У. Т.: Але зростання експорту означає збільшення пропозиції — а отже, й падіння цін на зернові.

— У 2004-му зібрали 41,5 млн т — урожай, подібний до очікуваного цього року. З цього врожаю в 2005–2006 маркетинговому році ми експортували зерно до 80-ти країн світу. Це був рекорд за роки незалежності — на експорт пішло 13,2 млн т лише зернових. Цього року весь світ за балансами очікує, що ми експортуємо 17 млн т зернових, разом із ріпаком. Тож обсяги очікуються безпрецедентні. Причому все це зерно ми продамо вигідно для себе, адже особливих передумов для зниження цін немає. Зараз ціни впали, але це природне сезонне явище. І я не думаю, що воно цього року довго триватиме. Я можу однозначно сказати, що цей рік принесе достатній прибуток усім маркетинговим ланкам, які діють в агробізнесі.

ВЛАДА ЛИШЕ ЗАВАЖАЄ

У. Т.: Українська зернова асоціація вважає, що державі потрібно менше втручатися в аграрний бізнес?

— Тут цікава ситуація: торік, коли ми сіяли, ВР не працювала. Весною сіяли — ВР теж не працювала. Зараз

збираємо врожай — вона знову не працює. Мушу визнати, що така ситуація, як не парадоксально, призвела до гарного врожаю. При цьому світова ціна на всі зернові зросла вдвічі-втричі. Три роки тому тонна пшениці в порту на борту судна коштувала \$120–140, сьогодні — \$300, а часом піднімалася й до \$400. Для України склалася дуже економічно вигідна ситуація, тому неважливо, який буде уряд чи парламент. Будуть вони працювати чи не будуть — за такої ціни бізнес інвестуватиме гроші в сільське господарство, й ми матимемо хоро-

«КОЛИ МИ СІЯЛИ – ВР НЕ ПРАЦЮВАЛА. ЗАРАЗ ЗБИРАЄМО ВРОЖАЙ – ВОНА ЗНОВУ НЕ ПРАЦЮЄ. ТАКА СИТУАЦІЯ ПРИЗВЕЛА ДО ГАРНОГО ВРОЖАЮ»

ший урожай. Держава в цій ситуації може або допомогти й прискорити ці позитивні тенденції, або загальмувати їх, але помінати їх вона вже не може.

У. Т.: Зрозуміло, що зернотрейдером вигідно продати більше за кордон — але ж торік могло статися так, що в Україні виник би дефіцит зерна?

— Минулорічні квоти мотивували весняною посухою, і їх запроваджував уряд Януковича до 1 жовтня 2007 року, потім їх пролонгували на місяць... Ми мали відправити на експорт 5 млн т, але вони боялися випускати це зерно. Нам казали: «Давайте почекаємо, подивимося, як перезимує». Ми питаємо: «А що ви хочете, щоб перезимувало?» Нам кажуть: «Ну як це — кукурудза, ячмін, пшениця». Але ж кукурудзу і ячмін на зиму не сіють... А ми збрали 7,4 млн т кукурудзи, за потреб України в 5 млн т.

Через те, що ми випали з міжнародного ринку — порушився світовий баланс, зросли ціни. На цих цінах заробили наші конкуренти. А в кінці сезону, коли всі країни вже все закупили й ціни впали, ми вийшли на ринок і ще більше їх обвалили. І за найнижчими цінами продаємо! Це ілюстрація того, що може уряд.

Світовий банк — незалежна установа — порахував наші збитки від квотування-ліцензування й показав, що сільськогосподарський сектор зазнав втрат на 15 млрд грн. Ані уряд, ані Верховна Рада не дали відповіді ні нам, ні Світовому банку — правильно пораховано ці втрати чи неправильно. Якщо

правильно — хто поніс відповідальність? Ми зараз гадаємо, в якому місяці знову запровадять квотування-ліцензування. Якомусь чиновникові щось спадає на думку, в результаті зазнаємо мільярдних збитків, але ніхто ні за що не відповідає.

КВАРТИРА ДЛЯ ГОЛОВБУХА

У. Т.: Українські фермери дуже скаржаться на зернотрейдерів — мовляв, вони не приймають зерно на елеватори, збивають ціни...

— Торік зернотрейдерів звинувачували в тому, що вони дають надто

високі ціни під час купівлі зерна. Й начебто через це наш сільгоспвиробник не хотів продавати свою продукцію Аграрному фонду — той мав купити 750 тис. т, а купив лише 400 тис. Питання, а кому ми давали високі ціни? Виробникові зерна! Він купує дизельне пальне, засоби для захисту рослин за світовими цінами, а зерно повинен продавати за цінами, встановленими Кабінетом Міністрів? А цього року нас звинувачують у тому, що ціни занижені.

Сьогодні в Україні працює вся топ-десятка світових зернотрейдерів. Вони конкуренти — ніколи ці компанії між собою не домовляться. Плюс наші фірми: наприклад, «Нібулон», котрий останнім часом за обсягами навантажень перебуває попереду західних. Або «Кернел груп» (власник Андрій Веревський із БЮТу), який кілька тижнів тому купив Іллічівський перевалковий комплекс — найбільший в Україні комплекс у глибоководному порту. Між ними така конкуренція, що наш товаровиробник може обирати — продати комусь із топ-десяток, продати на внутрішні ринки, притримати... В цьому є щось погане? Назвіть хоча б одного сільгоспвиробника, якого б трейдер примусив продати йому дешево зерно?

У. Т.: Йдеться про невеликі фермерські господарства. Вони звертаються на один елеватор — немає місця, на інший — те саме...

— Цього року на елеваторах і справді така ситуація — як можна

50 млн т розмістити у призначених для 30-ти? Але до чого тут зернотрейдери до елеваторів?

У. Т.: Виходить, що конкуренція є тільки в теорії...

— Якщо взяти членів Зернової асоціації, то їм належать 120 елеваторів, а в Україні їх — 600. Усі інші власники елеваторів — різноманітні українські компанії, сільгоспвиробники. А те, що, вибачте, в конкретному районі начальник міліції разом із прокурором «тримають» директора елеватора, змушують його робити ціни на 50 грн нижчі й скуповувати навколо все, бо мають з усього «відкат»... Трейдери до цього не причетні.

У. Т.: А що треба робити, аби якість змінити ситуацію? Є низова ланка — селянин. Бог йому послав урожай, а куди йти — він не знає. Поткнувся до найближчого трейдера — а йому пропонують 600 грн за т ячменю замість 1100.

— Три роки тому таке траплялося, бо тоді були низькі ціни. Але наші селяни не дурні. Всі фермери приховують інформацію. Керівникам господарств вигідно не показувати реальний урожай, бо вони потім розраховуються за паї. Директорові чи головбухові в корпоративному підприємстві вигідно приховати частину врожаю, продати за готівку й купити дочці в Києві квартиру. А трейдери показують реальні конкурентоспроможні ціни. Якщо близько від порту — можна продати пшеницю за 1400 грн, якщо далеко — 1250 грн. Це гарна ціна.

У. Т.: Кажуть, що за підсумками 2008/2009 маркетингового року Україна знову зможе називати себе житницею Європи. Це так?

— Безумовно. Більш того, стратегічне завдання України — стати житницею для країн Північної Африки, Середнього та Близького Сходу — країн, які мають значні запаси нафти та газу. Ці енергетичні ресурси конче потрібні Україні. Значне збільшення виробництва зерна створює також необхідні та достатні умови для будівництва біопаливної промисловості держави, що в свою чергу забезпечить виробникам зерна надійні ринки збуту сільськогосподарської продукції. ■

Без влади

АВТОР: СЕРГІЙ ГУЗЬ

Якщо Україна хоче бути "житницею Європи", їй пора перестати сподіватися лише на найкращі в світі чорноземи. Адже чудові цьогорічні показники врожаю (станом на 11 липня - 30,8 ц/га) аж ніяк не вражають, якщо порівнювати їх з країнами ЄС — там середня врожайність зернових перевищує 50 ц/га. Сьогодні більшість агрокомпаній України вкладають кошти в розширення посівних площ та придбання "базової" сільськогосподарської техніки. Однак для якісних змін в агрогалузі потрібні заходи, які під силу тільки уряду

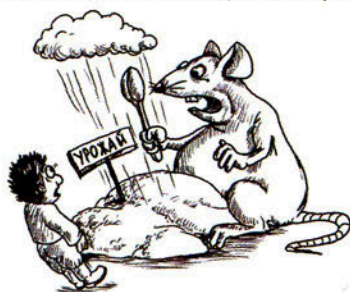
Створення земельного ринку

Земля сільськогосподарського призначення повинна перетворитися, по-перше, на власність, по-друге, на товар. Ситуація, коли формальні власники отримують мізерні виплати на свої земельні паї, а великі агрофірми здобули можливість розпоряджатися землею, яка їм не належить, гальмує розвиток нормальних ринкових процесів на селі. До того ж, законному власникові землі легше взяти кредит

Меліорація

Без поливу всі старання аграріїв можуть бути марними. Витрати на воду зростають навіть швидшими темпами, ніж витрати на паливне. За оцінками фермерів, державна програма з меліорації земель забезпечить подвоєння врожайності як зернових, так і інших культур особливо, у степових районах

Зберігання врожаю, зібраного дрібними та середніми господарствами

Якщо в держпідприємств є достатня кількість елеваторів і складів, але фермери їх послугами не користуються чи користуються лише за загальної потреби, можливо, слід міняти цінову політику в державних підприємствах і ставлення до дрібних господарств? Якщо ж таких споруд фізично не вистає, то їх треба негайно будувати. Інакше рекордні врожаї чи залишатимуться в полі, чи за безцінь дістануться спекулянтам

Реалізація збіжжя

Фермери скаржаться на те, що стали заручниками великих зернотрейдерів. Виникли монополії, коли одні й ті самі структури контролюють у регіонах поставки пального, міндобри, елеватори, закупівельні ціни на продукцію. За 17 років жоден уряд так і не спромігся організувати повноцінну аграрну біржу, де могли би торгуватись форвардні та ф'ючерсні* контракти на зерно. Тоді б у фермерів був вибір: самим переробити врожай, продати на біржі чи віддати зернотрейдерам

Упровадження сучасних агротехнологій

Фермери визнають, що у багатьох випадках не вносять добрив зовсім, і мінімально борються зі шкідниками. Замість продовольчого зерна даємо вал по фуражу. Земля є стратегічним запасом усієї нації, тому її треба берегти. Можливо, контролюючі органи мають бути прискіпливішими, а державні дотації на агротехнології — суттєвішими

Державна допомога

Є, м'яко кажучи, велика недовіра до того, як на місцях розподіляються дотації та субсидії, паливне на посівну та на збір урожаю. Дрібні та середні фермери розповідають, що їм практично нічого не дістається. Бо у відповідальних за розподіл дотацій чиновників повно родичів і кумів, які за «дивним» збігом є фермерами

* Форвардні та ф'ючерсні контракти передбачають постачання продавцем покупцю товару обумовленої якості та кількості за визначену суму на певну дату в майбутньому

ПРОДАТИ КОРОВУ, щоб розпочати роботи

СЕРЕД ХЕРСОНСЬКИХ СТЕПІВ ЗАГУБИЛОСЯ НЕВЕЛИЧКЕ СЕЛО ЧЕРВОНЕ. ТУТ ЖИВУТЬ 22 РОДИНИ ТУРКІВ-МЕСХЕТИНІВ

АВТОР: СЕРГІЙ ГУЗЬ

Вони найдрібніші фермери, яких вдалося розшукати. В середньому родина має близько 12 га. На всіх — 200 га під зернові та ще по 2 га на кожну родину під овочі. Зернові висівають на багорі — землях, що обробляються без поливу. Однак основний дохід родина отримує на двох «овочевих» гектарах. Вирощують помідори, баклажани, перець, капусту, кавуни.

Майже вся робота ручна. Тому, чим більша родина, тим легше вести господарство. За сприятливих умов на гектарі виростуть 20–30 тонн. Цього року закупівельні ціни на помідори зросли до 50 копійок за кілограм. Й хоча на міських базарах помідори вдсятеро дорожчі, вибору в селян практично немає. Міста далеко, возити товар нічим. Тому більшу частину врожаю доведеться здавати переробникам.

Взимку більшість чоловіків змушені їхати на заробітки, щоб прогодувати родину. Інколи важко зрозуміти, чи всерйоз говорять ці веселі дядьки, коли з посмішкою розповідають, що весною треба продати корову, аби розпочати польові роботи.

«Проблема з водою, води немає», — каже Мансур Фаззілов, якого громада призначила «бригадиром зі спілкування з журналістом». Фермерам доводиться купувати чужу воду втричі дорожче, ніж минулого року. За сезон на полив гектара треба витратити до 100 грн, і це не враховуючи вартість електро-

«Помідори подорожчали, нам дають 50 коп. за кіло»

енергії на роботу насосів. Ще 200 грн піде на пальне для зрошувальних агрегатів.

Фермери просять написати в статті, що коли влада прокладе їм трубу до ставка, то за 7–8 років готові повністю розрахуватися з державою. Написати можна, та які шанси на такий «подарунок»?

Крім води, бракує і техніки. В полі стоїть дозрілий ячмінь, а його не косять — ніде складувати. Минулого року трейдери скуповували збіжжя прямо з поля, бо був дефіцит зерна. Зараз очікують на фантастичний урожай, але покупці не поспішають. Вичікують падіння цін. ■

ЕКСПЕРТИЗА

Грошовий дощ

УКРАЇНСЬКІ АГРАРНІ ПІДПРИЄМСТВА ПОЧАЛИ РОЗМІЩУВАТИ СВОЇ АКЦІЇ НА СВІТОВИХ ФОНДОВИХ БІРЖАХ. ЦЕ НАДАСТЬ ЇМ МОЖЛИВІСТЬ ЗАЛУЧИТИ НОВІ КОШТИ У АГРОВИРОБНИЦТВО

В аграрному секторі України можна виділити кілька груп компаній, здатних залучити капітал на зовнішніх ринках. Найбільшими є вертикально інтегровані холдинги, що здійснюють як вирощування, так і переробку. З цієї категорії на IPO вже виходили «Укррос», «Астарта», «Кернел», «Креатив» і зовсім недавно агрокомпанія «Мрія», а також кілька дрібніших виробників. У результаті розміщення 20% акцій компанії «Укррос» було залучено \$42 млн. «Астарта» в 2006 році залучила на Варшавській біржі більше \$30 млн.

Наступна категорія компаній спеціалізується на вирощуванні. Вони мають банк землі й практично не здійснюють переробку. Першою ластівкою виходу на іноземні фондові біржі в цьому сегменті стала молода компанія «Лендком», яка восени 2007 року отримала капітал на лондонській альтернативній площадці. Компанія вийшла на ринок усього з приблизно 10-ма тис. га обробленої землі.

Позитивною тенденцією для України є триваючий процес створення агрохолдингів різної спеціалізації, що мають початковий фінансовий потенціал, команду, технології та можливість реалізувати плани, які можуть зацікавити інвесторів. Так, кілька тижнів тому Dragon Capital завершив угоду на \$90,1 млн для компанії «Мрія Агро Холдинг», що має понад 100 тис. га землі в обробці.

Процес залучення капіталу складається з кількох етапів. Перший – підготовчий. Він включає юридичну реструктуризацію для об'єднання активів у холдинг – з вибором активів, які виглядатимуть найбільш привабливо та логічно для інвестора. Слід також підготувати фінансову модель, що відображає стратегію розвитку компанії на 3-5 років, з прогнозами по продажах, рентабельності, по необхідних обсягах зовнішнього фінансування.

ОКСАНА КОЗАЧОК
віце-президент інвестиційно-
банківського департаменту
компанії Dragon Capital

Другий етап – маркетинговий. Тут головну роль відіграють інвестиційні банкіри, які організують залучення коштів. Етап включає підготовку інформаційних та маркетингових матеріалів для інвесторів, проведення презентаційних заходів, що представляють компанію та її плани, а також взаємодію з іншими учасниками процесу – юристами, аудитором, банком-депозитарієм, трейдерами. Роль трейдерів є значною – адже їх задача на цьому етапі полягає в тому, щоб продати цінні папери компанії по максимальній ціні й, відповідно, забезпечити можливість отримання необхідних ресурсів. Варто зазначити, що аграрні компанії зіштовхуються з низкою спеціальних вимог в

процесі залучення капіталу. З урахуванням галузевої приналежності компанії доводиться готувати специфічні прогнози по врожайності, ротатції культур, вибору розміщення земель. Головна особливість – підтвердження кількості землі, яку декларує компанія.

Інвесторам цікаві підприємства, які планують залучити не менше \$70–100 млн інвестицій. В основному це обумовлено бажанням мати можливість купити/продати випущені акції. Коли ж розміщення відбудеться на невелику суму – наприклад, \$20 млн, то в процесі зможуть узяти участь 1–2 великих інвестори, й надалі буде дуже важко забезпечувати необхідну ліквідність. І навпаки, чим більший пакет, тим більше інвесторів розмістять свої кошти, а, отже, вторинна торгівля акціями після цього буде успішніша. Зокрема, на депозитарні розписки «Мрії» підписалася рекордна кількість інвесторів – більше 35-ти іноземних інвестиційних фондів і приватних інвесторів з Європи, США, Росії та України.

Як правило, мінімальні вимоги, які висувають інвестори, – це те, що площа землі, якою розпоряджається компанія, має становити не менше, ніж 40–50 тис. га.

Процес насичення українського агросектору необхідним капіталом тільки почався, і певний фінансовий голод у галузі присутній. Безумовно, великі потреби в інвестиціях у компанії, що займаються первинним вирощуванням. Надалі ці компанії можуть підключити переробку, об'єкти інфраструктури, відповідно, з'являться потреби в інвестиціях зовсім інших параметрів. Третя хвиля може бути пов'язана з появою можливості купити сільськогосподарську землю. Цей процес суттєво вплине на ситуацію в агросекторі та, напевно, від цього залежить потік коштів, який інвестори будуть готові вкладати в Україну.

РУБЛІ з Рубльовки

У СТОЛИЦІ
КОЛИШНЬОЇ ІМПЕРІЇ
УКРАЇНЦІ НИНІ –
БАЖАНІ ПРАЦІВНИКИ
НА БУДІВНИЦТВІ,
В ТОРГІВЛІ,
У ФІНАНСОВОМУ
МЕНЕДЖМЕНТІ,
В БРОКЕРСЬКІЙ
СПРАВІ... НАШИХ
У РЕГІОНІ СТІЛЬКИ,
ЩО МОСКВУ
МОЖНА ВВАЖАТИ
НАЙБІЛЬШИМ
УКРАЇНСЬКИМ
МІСТОМ СВІТУ
ПІСЛЯ КИЄВА

АВТОР: ІГОР ПЕТРЕНКО

«**М**осква спочатку шокує своєю грандіозністю: відстанями, цінами, гігантоманією в усю, — каже Олена Соловй, котра приїхала до Москви півроку тому шукати роботу. — Грошей треба достобіса, бо деруть щокроку: квиток на метро — 19 руб. (4 грн), на тролейбус — 25 руб. (5 грн). У тролейбус чи автобус пускають тільки через турнікети на передніх дверях, так само як і в метро. Громадський туалет — й то недешево: в людних місцях, як-от біля пам'ятника Пушкіну, за одне відвідування кабінки треба віддати 20 руб.»

ТРУДНОЩІ АДАПТАЦІЇ

Оксану після її рідного Чернігова вразило, що у метро періодично лунають оголошення із застереженнями про можливі теракти. Злякав її довідковий автомат «Правила поведінки в критичній ситуації», що стоїть на вул. Тверській. Натиснувши на екранну пимпочку, вона побачила розповідь «Як поводитися, опинившись у заручниках». ▀

«Місцеві до цього звали», — заспокоїла подруга, яка її зустріла, допомогла влаштуватися та призвичаїтися.

Сидимо на Луб'янці у «Кофе хаус» на розі провулку Б. Черкаського та вул. Нікольської. Біля вішака висить попередження з проханням не залишати цінні речі в кишенях пальт і плащів. Лунає шансон — приємний, французький. Оксана зараз — посудомийка в трактирі, як називаються деякі новоросійські ресторани. Працює старанно, платня їй подобається. «Але ж і зарплати які в Москві! Звичайний кур'єр заробляє 17 000 руб. на місяць (3500 грн), рядовий бухгалтер — 24 000 руб. на місяць (5000 грн), прибиральниця, нянька, електрик отримують більше, ніж у Києві професор», — влевнена Оксана.

Вона їздить додому тільки на свята, мешкає в Теплому Стані на околиці Москви в квартирі-комуналці разом з ще вісьмома гастарбайтерками. Єдиний вихідний проводить удома: пере по черзі з іншими, відсипається. Московських музеїв або театрів ще не бачила.

Її подруга і співмешканка Лілія Кунне родом із Одещини, за національністю молдаванка. Доглядає за двома дітьми в сім'ї, яка живе на околиці Москви в Бітцево. Дуже гарна робота: Лілія заробляє \$2 тис., ще й безкоштовно харчується, щодня гуляє з дітьми й собакою в лісопарку. Проте її можуть незабаром звільнити. «Мода на українок, кажуть, пройшла, й тепер зручними няньками вважаються філіппінки. Й вони начебто погоджуються на меншу платню».

Марина Бурдейна влаштувалася значно краще. Працює менеджером із продажу будматеріалів, а живе в офісі на Маросейці. По суті, не платить ані копійки за проживання, зароблені ж гроші пересилає дорослій дочці й онукові в Хмельницький.

«ПСИХОЛОГІЧНО НЕ НАДТО ДОБРЕ: СИДИШ У ОФІСІ, НАВКОЛО — ПАПКИ, КОМП'ЮТЕРИ, КЛІЄНТИ. А ПОРУЧ — ДВЕРІ, ЗА ЯКИМИ Я СПЛЮ, ІНОДІ Й НЕ САМА»

Фірма торгує ламінатом. Від замовників немає відбою, бос цінує Марину за розум і готовність працювати цілодобово без вихідних, їзди

ти у відрядження. «Раніше ми знімали офіс у нежитловому секторі. Вмивалася там із пластикової пляшки над унітазом. Тепер переїхали в квартиру-сталінку. Є величезна ванна кімната, хоч танцюй. Але психологічно не надто добре: сидиш у офісі, навколо — папки, комп'ютери, клієнти. А поруч — двері, за якими я сплю, іноді й не сама».

«З ПІВРОКУ ЩЕ ТУТ ПРОТРИМАЄМОСЯ...»

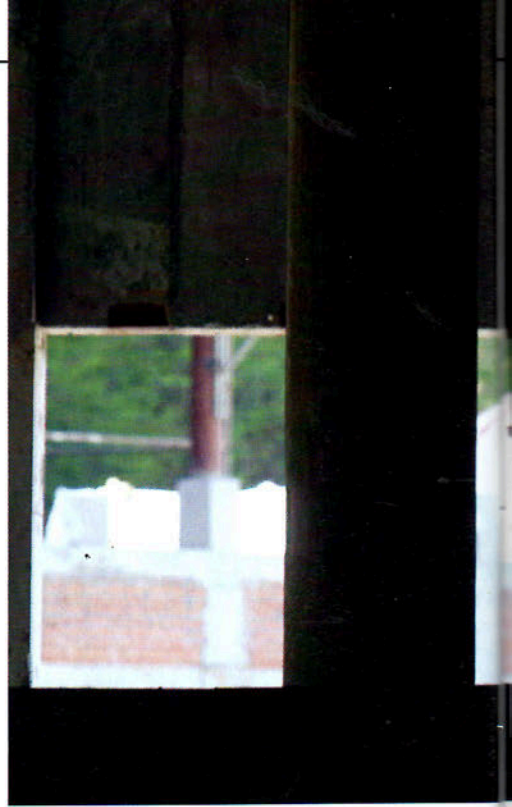
Традиційні сфери, де працюють українці, — будівництво й ремонт житла, догляд за людьми похилого віку і дітьми, сфера послуг у ресторанному та готельному бізнесі. Наших охоче беруть продавцями чого завгодно — від церковних свічок до жуйки в ларках.

Біля станції метро «1905 року» — ряд павільйонів, де торгують продуктами. В кожному продавціці розмовляють із помітним українським акцентом. «Я із Закарпаття, — каже Віра Садова. — Чоловік працює тут на будівництвах вже третій рік. Я спочатку хвилювалася, як він без мене, а тоді вирішила також десь знайти місце... За житло віддаємо більшу половину заробленого, спимо покотом на підлозі. Але, мабуть, ще з півроку протримаємося, бо треба хату добудувати».

Найзатребуваніший у Москві фах для приїжджих — будівельник. «Добре було працювати в котеджі на Рубльовці: там і гроші чималі, й годували з ресторану», — каже зварювальник Сергій, маючи на увазі Рубльовське шосе — ареал, де мешкає російська еліта.

Сергій теж із Чернігова, вже не перший рік, як він каже, «промишляє в Білокаменній» разом із бригадою кваліфікованих земляків. «Дивлюся на Василя Блаженного (*собор — Тиждень*): важко було б такий побудувати. А от Мавзолей — нема проблем, нам тільки замовляй». Залежно від

спеціальності й рівня кваліфікації, будівельники тут отримують \$1500 — 5000 на місяць. Вакансій — море, на кожному стовпі. Але, щоб зацепитися

тут, багато чого треба, та, крім усього, бути обачним.

БЮРОКРАТИ ПРОТИ «ТРУДОВИХ ПАРТИЗАН»

Москва — велика біржа праці. З тих 5–7 млн українських трудових мігрантів, які перебувають за кордоном, у Росії їх найбільше: понад 2 млн. У Московській області, мабуть, 80% з цього числа. Але офіційно, за показниками Федеральної міграційної служби РФ, тут працює не більше 169 тис. зареєстрованих українців: десь 8,5% проходять за обліком, решта — в тіні, по-партизанськи.

«Чому тут так багато нелегалів? Та тому, що російська бюрократія багато хоче», — вважає Марина Бурдейна, порівнюючи чиновників з п'явками.

Для дозволу на роботу в Російській Федерації іноземному громадянину потрібні: копія паспорта, копія перекладу паспорта, копія міграційної карти, посвідка про сплату державного мита (воно становить 1000 руб.) і численні медичні документи. Серед них — довідка про відсутність інфекційних захворювань, аналіз крові на СНІД, лепру, туберкульоз, сифіліс, чи не є працівник наркоманом... Утім, хай хоч тричі хворий, такі довідки можна купити. Для громадян СНД реєстрація в Москві вартує від 250 руб. (50 грн) і вище, залежно від терміну, на який дозволять залишитися. «За юридично засвідчений переклад паспорта з української

Трудові партизани нечасто перелітають з тіні на світло

мови на російську з мене взяли 800 руб. (175 грн), — каже Олена Селезень, — і це ще божеські розцінки».

Уряд Москви попереджає працедавців, що «незаконне використання іноземної робочої сили є серйозним злочином». Насправді на нелегалах московська бюрократія, міліція та пов'язані з нею спритники-юристи роблять постійний гешефт. Приїжджих обдирають також численні посередники. З'являється все більше агентств, що спеціалізуються на підборі іноземної робочої сили.

Марина Шерстюк, заступник директора з персоналу підмосковної рекрутингової компанії «Джобінвест», говорить **Тижню** дипломатично: «Кожна організація працює з мігрантами, як уміє. Але все більше компаній нині розуміють свою відповідальність і намагаються оформлювати трудові відносини легально». Але практика свідчить про інше.

«У тебе документи хоч є? А ну, показав!» — перепиняє міліціонер особу цілком слов'янської та, вочевидь, таки заробітчанської зовнішності. Можливо, білоруса чи придністровця. Бере паспорт, відкриває... І лагідно посміхаючись, відпускає людину. Секрет успіху простий: якщо немає московської реєстрації, фахівці радять задалегідь покласти у паспорт 200 руб. (40 грн). Як помітив ще класик, суворість російських законів пом'якшується необов'язковістю їх виконання.

МОСКОВСЬКА ПАЛЬМА МЕРЦАЛОВА

Московщина (місто й область) разів у три-чотири більша за Київ, у п'ятьсім — за Харків. Навіть якщо гастарбайтерів вдається пристосувати до цих масштабів, то не завжди до звичаїв, про які здавна казали: «Москва слезам не вірить». До цін, до манер поведінки.

З ТИХ 5–7 МЛН УКРАЇНСЬКИХ ТРУДОВИХ МІГРАНТІВ, ЯКІ ПЕРЕБУВАЮТЬ ЗА КОРДОНОМ, У РОСІЇ ЇХ НАЙБІЛЬШЕ: ПОНАД 2 МЛН.

Зварювальник Віталій Худяков родом із Луганщини, з Алчевська, за національністю росіянин, усе життя вважав, що говорить рідною мовою. Поки не зайшов у магазин «Продукти» в південно-західній префектурі Москви. «Я попросив продавця буханець білого хліба покласти в кульок. А він із презирством, але без злості, відповідає: «Да не в кульок, а в пакет, слышь, хахол! І не буханка ето, а батон — усвоїл, сало незалежное?». От так за манерою розмови він мене одразу «випушив», та ще й «просвітив».

Ми спілкуємося неподалік Кремля, під Манежною площею, в підземелі розкішних butikів «Охотний ряд». «Спочатку я не розумів, що

мене ображають, коли чув «лімітчик» абощо, — розповідає луганчанин. — Якось бабуся сунула повз калюжі в супермаркет. Я допоміг їй здертися на сходи. Замість подяки бурчить: «Вас тут развелось больше, чем москвичей! Вся Чечня торчит в Москве, весь Львов... Я зроду не був у Львові, львів'ян у Москві не бачив. «Львов ездит в Польшу», — одказую їй. «Ну, і ти едь ф сваю Польшу», — радить.

«Не раз мені — росіянинові за паспортом! — казали «о, хохол», причому в позитивному значенні. Бути хохлом чи бульбашем у Москві нині престижніше, ніж таджиком або чуркою», — розмірковує Худяков.

Буває, що заробітчани потрапляють у міліційні зведення. Типова ситуація з кримінальної хроніки: троє будівельників-кавказців (таджиків, молдаван) побили ломом або молотком українського колегу. Задля справедливості треба сказати, що іноді беруть гору й українці, а страждають азербайджанці чи молдавани. Та загалом кримінальне середовище від таких перемог не поліпшується.

Худяков звертає мою увагу, що в проході між butikами стоїть пальма Мерцалова (символ Донеччини, викуте зі сталевого залізничного

рельсу дерево, схоже на справжнє, у 2001 році копію пальми подарували Москві в рамках «Днів Донбасу» — **Тиждень**). «Невже з Донбасу?!» Жодної пояснювальної таблички нема. Питаю в бармена, що це за металеве дерево. Той стинає плечима, посміхається: «Подарунок «Охотному ряду» від уряду Анголи».

КОЛО ОБІГ ВАЛЮТ І ВАКАНСІЙ

**«Робітники не мають Вітчизни»
Маркс & Енгельс**

На численних обмінниках валют біля метро «Білоруська» величезними цифрами написано курс долара: \$1 = 23,35 руб. Цілком офіційний. Міняю сотку, підраховую —

В елітних містечках —
неослужений обсяг забудовних
і супутніх робіт

дали менше, ніж очікував. «Не зрозуміло, чи що? Російською мовою написано: вгорі — курс для сум понад тисячу доларів, — пояснює роздратована працівниця кіоску. — Нижче он, роззуй очі, — звичайний курс: по 21,45». А ще нижче зауважую напис зовсім дрібними літерами: за кожну операцію пункт обміну додатково стягує 5 руб.

Намагаюся пояснити, що в мене немає тисячі, й ледве вициганюю свою сотку назад. «Ну, й чого ти приїхав у Москву без грошей? —

усміхається кавказець, який торгує шаурмою поруч із обмінником. — Ах, за грошима... Розумію!»

«Не встигнеш заробити, як тебе ошукають», — бідкається Лілія Кунне. Її співмешканець Віталій Кубатій обіймав «таджицьку» посаду — працював двірником за \$200 на місяць. Чотириповерховий сталінський будинок на вул. Алаб'яна потребував чимало клопотів, платня як для Москви не була високою. Однак Кубатій — нелегал, дозволу на роботу не мав, і за

документами оформили когось іншого. Аж ось чиновники з префектури почали наводити лад у кадрових питаннях, і Кубатія звільнили за п'ять хвилин без жодного попередження. «Добре, хоч дали частково платню за останній місяць, — зітхає Лілія. — Тут варто підвищити зарплату двірникам, як одразу виникне двірник-посередник, який замість себе ставить таджика й бере в того більшу частину офіційно заробленого».

Лілія звертає мою увагу, яка гарна мозаїка над входом у підземний перехід. Написано, що цей витвір мистецтва — дарунок корпорації «Єдині енергетичні системи України» до 850-ліття столиці Росії.

НЕВІДОМОМУ ЗАРОБІТЧАНИНУ

...Українському росіянинові Худякову відчуття другосортності прикре, бо він людина з освітою, закінчив технікум у Луганську, працює валютним брокером. «Крім елементарного вміння й розуміння фінансових трендів, потрібен ще фарт, — каже Віталій, — а це не залежить від твого місця проживання. Я працюю в квартирі за комп'ютером. А чому б і не в Москві?» Худяков хоче знайти стабільнішу роботу, додому поки що повертатися не збирається. «Що мені ловити в задимленому Алчевську? От і завис у Москві — тут більше можливостей».

Москва має потребу у фахівцях-українцях, при цьому не платить ні копійки за їхню підготовку й приїзд. Будівельники самі оплачують квитки, реєстрацію, довідки й дозволи, іноді влазячи в борги під майбутній дохід.

Є статистика, що за останні роки на заробітках загинули близько 3 тис. громадян України. Івано-Франківське громадське об'єднання «Бюро з прав людини» навіть заявило, що хоче встановити на Привокзальній площі пам'ятник загиблим і зниклим безвісти українським робітникам-мігрантам.

...У московському метро на станції «Київська» помічаю жвавого заробітчанина: мабуть, щойно приїхав «підкорювати Москву». Він упустив на мрамур підлоги пластиковий пакет (не кульок!), і в усебіч розкотилися мило, зубна щітка у футлярі, хліб і консерви. Не виключено, що саме ця людина стане моделлю для невідомого трударя, з якого виліплять монумент. ■

ПОГЛЯД

ВСЕ ХОКЕЙ

ЯК Я ПРАЦЮВАЛА ЗА ЛАШТУНКАМИ ВЕЛИКОГО СПОРТУ

От ви кажете – футбол, футбол. А я, наприклад, люблю хокей. Минулого року мені було 22 – рівно стільки, скільки Чемпіонат світу з хокею не проводився в Росії. Наші шляхи зійшлися на Льодовій арені підмосковних Митіщ. Влаштувалася на роботу я випадково – побачила оголошення на журфаці. Шукали дівчат модельної зовнішності зі знанням англійської для роботи в рекламі, ми з подругами-грузинками подали свої українсько-грузинські резюме. Пізніше з'ясувалося, що ми маємо працювати на генерального спонсора Чемпіонату світу з хокею, а значить: тусуватися з хокейними зірками, роздавати сувеніри, виїжджати на лід у фірмових автівках, вручати нагороди переможцям, тягати картонні коробки з прапорцями, дивитися всі матчі Чемпіонату й на десять довгих днів угвинтитися в систему організації світового спортивного свята.

Спонсори ознайомили нас із правилами роботи: сувеніри, прапорці й картонні каски брати на складі, везти у фойе, розкладати на стенди й роздавати глядачам у перервах. У наше розпорядження потрапляли також марковані ручки, значки, прапорці для машин і сувенірні машинки. Особливо багато було машинок, склад до стелі був заставлений величезними картонними коробками. Як свідчили самі спонсори, минулого року на Чемпіонаті в Ризі обійшлося без жертв, але дівчатам поставили спеціальну міліцейську охорону. Не знаючи, чого чекати від московських глядачів, сувенірів завезли вдвічі більше, казали спонсори з надією, що нас ця інформація заспокоїть.

Поступово машинки стали внутрішньою валютою Чемпіонату, й володіти нею ми. Якби ви тільки знали, на що готові люди заради маленької сувенірної машинки, у

ІННА ЗАВОРОДНЯ
журналіст

якій навіть не відкривалися дверцята! Здавалося, що вони готові на все. За машинки можна було випити кави з бутербходами, вони відчиняли двері на VIP-трибуни. За пару машинок на брата міліціонери нас посилено охороняли, а завідувачі складами видавали банани й мінералку, призначені для гравців. Причому пропонували вони все це самі. З керівником транспортного відділу ми домовилися про персональний транспорт (за чотири машинки, дві ручки й один значок). Нас відвозили від самих Митіщ до метро «Медведково» – для цього треба було всього лише спілкуватися між собою англійською, вдаючи іноземних журналісток.

Найстрашніше було в перерві після першого періоду, коли абсолютно всі фанати виходили у фойе. Стояти там і роздавати сувеніри було небезпечно для життя: вбо-

лівальники хотіли відхопити якомога більше, штовхалися, залазили за стэнд і витягували машинки самі, підходили ззаду й смикали за рукав. Із часом довелося підключати охорону, яка брала нас у кільце, а ми спокійно й повільно діставали з-під поли машинки, видаючи не більше, як одну на руки. Йшли всі – й багато вбрані москвичі, й митіщинські бабці, котрі отримали запрошення від місцевої влади, чоловіки з пивними черевцями вимагали прапорів на машини, а «постійні клієнти» підходили всоте й знову брали машинку з наївними виразами облич.

Тільки одному з міліціонерів удавалося вишикувати вболівальників у чергу. Він щось казав своїм командним голосом – і люди, як зачаровані, шикувалися. Згодом ми помітили ще одну цікаву деталь – роздавати машинки в перерві було найважче, та все більше дівчат виявляли бажання це робити. Було приємно володіти цим машинковим ресурсом, вирішуючи, кому давати машинку, а кому – машинку й значок, кому дозволити вивороти колір, а кому не дозволити. Було приємно відчувати цю маленьку владу й було трохи страшно, що й ти, виявляється, можеш відчувати від цього приємність.

Після перерви ми заходили на трибуни, дивилися на кремезних гравців, які на швидкості втаранювалися в огорожу, на іскорки льоду, що розліталися з-під їхніх ковзанів, вболівали за канадців, які врешті-решт перемогли, й намагалися розгледіти на їхніх спинах українські прізвища.

А ввечері ми, дівчата-вантажниці модельної зовнішності зі знанням англійської, сідали в порожній автобус і їхали до метро з повними пакетами бананів, перетворюючись на іноземних журналісток. Хоча насправді були ними з самого початку.

Зелена мода

ЯК ДРУЖИТИ З ПРИРОДОЮ ТА ВПЛИВАТИ НА ДОВКІЛЛЯ

АВТОР: Станіслав Ісаєнков, кандидат біологічних наук, Університет Йорку (Англія)

«Забгато їмо!» – визнали на саміті навіть лідери країн «Великої вісімки». І попро-

сили своїх співгромадян менше споживати – щоб не виснажувати ресурси Землі. Але прогресивні люди Заходу розуміють це і без президентських закликів – жити у дружбі

з природою в тих краях нині модно. За оцінками світової наукової спільноти, якщо кожен мешканець Землі буде споживати, як середньостатистичний американець, то

який вплив на природу має наш сучасний, передусім, матеріальний стиль життя. Завдяки засобам масової інформації, світовій науковій

гарної домогосподарки, то на Заході «Аріель» рекламують, наголошуючи на тому, що він дуже гарно виконує свої функції за 30°C. А зменшуючи

ЯКЩО КОЖЕН МЕШКАНЕЦЬ ЗЕМЛІ БУДЕ СПОЖИВАТИ, ЯК СЕРЕДНЬОСТАТИСТИЧНИЙ ЖИТЕЛЬ США, ТО ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТАКОГО РІВНЯ АПЕТИТІВ ПОТРІБНІ РЕСУРСИ П'ЯТИ ПЛАНЕТ ЗЕМЛЯ!

спільноті й освітнім закладам зародився напрям світосприйняття й стилю життя, головна ідея якого — дружити з навколишнім середовищем, відмовляючись від надмірного споживання, тобто бути ecofriendly. Такий тренд набирає обертів і вже став атрибутом буття багатьох людей у країнах Західної Європи. Подальший його розвиток **Тижню** прогнозувала одна з найвідоміших світових тренд-сетерів Лі Еделькорт (гув. №25 вiг 20.06.2008 року).

Все, що ми купуємо чи виробляємо, має свою ціну в еквіваленті викиду вуглецю в атмосферу («вуглецевий слід»). Наприклад, на кожного мешканця Великої Британії припадає від 8,5 до 10 т вуглецю на рік. За оцінками науковців, щоб звести ефект глобального потепління на нульовий рівень, потрібно зменшити викид до 2,5 т на людину. Чи можливо це зробити? Принаймні можна досягнути суттєвого зниження CO₂ в атмосфері, якщо ми будемо намагатися змінити наші звички та стиль життя.

ВТОРИННІСТЬ – ЦЕ КРУТО

Бути ecofriendly — це не тільки модно, а й вигідно. Люди економлять на опаленні й освітленні помешкань, а завдяки вторинній переробці зменшуються витрати економіки країн на видобуток сировини. Зелений стиль життя відкриває також велике поле для розвитку екобізнесу — енергозберігаючі технології, виробництво пакунків із матеріалів, які швидко розкладаються, екотуризм тощо.

Показати себе «другом довкілля» — невід'ємна частина сучасного маркетингу для всіх світових брендів і компаній. Наприклад, якщо у нас в Україні реклама прального порошку — це в першу чергу образ

енергетичну вартість прання, ви допомагаєте планеті.

Фірми, що себе поважають, закупають зошити, блокнотики й книги тільки за умови, що вони виготовлені з продуктів вторинної переробки. Те саме — з меблями. Деревина переробляється вторинно чи принаймні походить із відновлених лісів. Навіть будинки зводять тільки з таких матеріалів.

Але головною рисою «екодруга» є зменшення своїх споживчих апетитів. Змінивши стиль життя на простіший, ви не купуєте непотрібних речей і зменшуєте кількість власного побутового сміття. Плюс відмова від речей одноразового ви- ▶

МІЖ ІНШИМ

- Середньостатистичний житель Землі користується пластиковим пакетом не більше 10-ти хвилин, а для повного розкладання його в природі потрібно принаймні 500 років!
- Вторинна переробка паперових відходів та скла в країнах Скандинавії становить 100%.
- Незабаром у Великій Британії буде введений податок на сміття. Чим більше ви продукуєте сміття, тим більше ви платите.
- Лондонський муніципалітет має намір увести податок на машини з чотирьохколісним приводом, оскільки вони є одними з головних забруднювачів атмосфери міста.
- У Німеччині, за умови встановлення сонячних батарей чи інших чистих джерел постачання енергії в своїй оселі, держава виплачує суттєву субсидію.
- Енергетично ефективна лампа споживає лише 20% електроенергії порівняно зі звичайною.

для забезпечення такого рівня апетитів потрібні будуть ресурси п'яти планет Земля!

ECOFRIENDLY ЯК ТРЕНД

У нинішній час наші споживачські апетити зростають із шаленою швидкістю, та лише дуже невелика кількість людей уявляють,

Навіть часткова зміна ваших звичок у побуті може допомогти довкіллю

користання — посуд, леза та памперси!

10 СОРТІВ СМІТТЯ Й БАЗАР ЗАМІСТЬ СУПЕРМАРКЕТУ

Інша риса справжнього друга навколишнього середовища — куплені речі повинні служити в побуті довго! В усій Західній Європі існує давня й загальноприйнята практика щодо утилізації та вторинної переробки сміття. В багатьох західних родинах відходи сортують не тільки на папір, скло чи біосміття. Мороки значно більше — на папір, картон, зелене, коричневе та біле скло, пластикові пляшки, пластик, пінопласт, пивні банки та навіть батарейки. Щодо біовідходів, то їх із легкістю можна використати для компосту й таким чином зменшити навантаження на сміттєзвалища та переробку, допомагаючи натомість городів чи саду.

Старі речі вашого побуту, котрих хочете позбутися, теж треба сортувати: на деревину, будівельні матеріали, хімікати, меблі, комп'ютери,

мобільні телефони тощо. Все це може пройти вторинну переробку й приносити користь знову. Економія коштів при цьому очевидна, навантаження на природу суттєво зменшується.

Ще один шлях *homo ecologicus* — ставлення до того, що ви купуєте та як. Еколюди намагаються купувати

найсмачніша». Замість того, щоб купувати овочі або фрукти з Чилі та Нової Зеландії в супермаркеті, сходите на який-небудь місцевий *Neighborhood Market* (Сінний ринок тобто).

Екодрут ніколи не піде до супермаркету з пластиковим пакетом, а буде використовувати сумку чи кошик, який може слугувати значно

НІЧОГО НЕ КОШТУЄ ВИМИКАТИ ТЕЛЕВІЗОР АБО ВІДЕО ЗАМІСТЬ ТРИМАТИ ЇХ У РЕЖИМІ STANDBY, ЗАВАНТАЖИТИ ПРАЛЬНУ МАШИНКУ НА ВСІ 100% І ПРИ ЦЬОМУ ПРАТИ ЗА ТЕМПЕРАТУРИ НЕ ВИЩЕ 40°C

продукти тільки місцевого виробника, навіть якщо вони дорожчі. По-перше, мінімальні енергетичні затрати на транспортування, по-друге, на обробку та зберігання, по-третє, ви підтримуєте бізнес свого сусіда. Зрештою, «своя полуниця завжди

довше. Він надасть перевагу велосипедові замість щоденної поїздки на авто. Крім зменшення шкідливих викидів і користі для здоров'я, не треба платити за парковку та бензин. А пересуватися сучасним містом на двох колесах — швидше, ніж на чотирьох.

Не хочете крутити педалі? Користуйтеся замість авто громадським транспортом — все одно зменшите CO₂-навантаження на атмосферу планети. А якщо автомобіль — це щоденна необхідність, еколюди швидше сядуть за кермо маленької економічної малолітражки. До того ж утримування такого авто коштуватиме набагато дешевше!

СУСІДНЄ СЕЛО — КРАЩЕ ЗА ТУРЕЧЧИНУ

Літаки є також значними CO₂-забруднювачами навколишнього середовища, тому краще відмовитися від далеких та екзотичних мандрівок і відпусток, які потребують користування літаком, а відпочивати недалеко від місця свого проживання. Тобто, якщо у вас є вибір: летіти в Єгипет, чи їхати у Карпати, то Карпати будуть однозначно на першому місці. Більше того, ви можете гарно провести відпочинок і в селі — підтримаєте місцевий бізнес, зекономите й матимете чисте повітря та просту здорову їжу.

Для того, щоб зменшити тиск на довкілля, можна зробити власну оселю енергетично незалежною — щоб будинок сам забезпечував себе опаленням й електроенергією. Наприклад, встановити сонячні батареї, чи сонячні елементи нагріву води, чи колектор дощової води, чи вітряну турбину. Зрештою, оселя може опалюватися від акумуляованого тепла ґрунту — якщо, звісно, вистачить грошей на впровадження такої технології...

Майже не потребує грошей утеплення вікон і дверей або заміна всіх звичайних ламп на енергетично ефективні. Й зовсім нічого не коштує вимикати телевізор або відео замість тримати їх у режимі Standby, чи завантажити пральну машинку на всі 100% і при цьому прати за температури не вище 40°C. Для того, щоб напиться чаю, екодрут нагріватиме саме ту кількість води, яка необхідна для споживання.

Навіть часткова зміна ваших звичок у побуті може допомогти довкіллю та планеті Земля. Адже краще посадити дерево біля своєї оселі, ніж смітити пляшками й пластиком у наших парках, лісах і водоймах. Зрештою, жити в гармонії з природою — зараз просто модно. ■

КОМЕНТАР

Подвійні стандарти

Європа, котра нарешті потроху починає офіційно впроваджувати нові й нові провила та проводити роз'яснювальну роботу серед населення, є поки що поодиноким воїном за збереження планети. Такі велетенські економіки, як американська, російська й особливо китайська, воліють утримуватися від швидкого долучення до Євросоюзівських програм зі зменшення викидів вуглецю в атмосферу. Та й у самому ЄС досі про ситуацію були поінформовані тільки свідомі верстви населення. Власне, ці люди, під впливом загрозливих даних наукових досліджень, усвідомлюючи аморальність споживацької ідеології сучасного суспільства, й створили новий рух, що дістав умовну назву «етичне проживання» (ethical living).

Наразі в західному суспільстві починає розвиватися певний скептицизм щодо зеленого ентузіазму, бо тема ця справді стає дуже модною, а тому не всіма «добродіями» використовується в благородних цілях. Як приклад, скандал, що трапився з Мадонною. Після чергової зеленої телеакції, де якнайактивнішу участь взяла поп-діва, журналісти підраховали її особистий вуглецевий слід і з'ясувалося, що він у сто разів перевищує середньостатистичний «слід» пересічного британця.

Колишній мер Лондона Кен Лівінгстон перед виборами обіцяв у разі перемоги для поліпшення екологічної ситуації заборонити використання пластикових пакетів в

РОКСОЛАНА ШУМЕЙКО
журналіст, Лондон

усіх супермаркетах міста. Потім громада дізналася, що муніципальна влада жодним чином не тільки не підтримує вітчизняного виробника біодизеля (він, як відомо, значно зменшує викиди вуглецю, та є бізнесом, що впроваджує вторинні технології), а ще й прирівнює його в податках до звичайних нафтопереробних компаній. Такі ситуації породжують зневіру та цинізм щодо ідеалів етичного проживання. Окрім того, деякі гасла самих поборників зеленої етики звучать принаймні контроверсійно. Ось приміром один з останніх закликів — виявляється, народжувати дітей теж неетично, тому що з появою кожної нової людини зростає викид вуглецю! Тож виникає цілком логічне питання — а для кого, власне, берепти цю планету, якщо всі люди раптом стануть «свідомими» й перестануть народжувати?

Пляж із пластикових кульків.
Реалії 2008 року

Аура старої

фортеці

КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ:
НА МОНГОЛЬФ'ЄРІ
НАД СМОТРИЧЕМ
І СЕРЕДНЬОВІЧНИМИ
МУРАМИ...

АВТОР СЕРГІЙ ПАНТЮК

ФОТО: АНДРІЙ ЛОМАКІН

Не знаю, хто й для чого приладнав до назви мого міста отой хвостик: «Подільський». Тут я жив майже з народження, закінчив школу й університет, звідси вирушив на військову службу, а згодом — у самостійне життя. Принаймні, я жодного разу не чув, щоб хтось із автохтонів вживав це означення стосовно свого міста. «Кам'янець та й годі!» — кажуть у нас.

Торкаючись ногою першого-ліпшого фрагмента бруківки, справжній кам'ячанин думає, що саме цей камінь неодмінно має пам'ятати легку сандалю римського легіонера, грубий чобіт монголо-татарина, кирпатоносий турецький та розшитий золотом — литовського княжича з Коріатовичів. Але в того самого місцевого жителя навіть краплі сумніву не виникає: попри всіх зайд та гостей, тут, на цих кам'янистих берегах Смотричу, завжди жили його предки — звичайні й незвичайні люди — громадяни, міщани, як їх ▶

Фортечні гідротехнічні споруди – теж принада відпочивальникам

іще називали. З болями й мріями, з яких вони й витворювали майбутнє свого міста, що за кількістю цікавих пам'яток нині посідає третє, після Києва й Львова, місце в Україні. Головна туристична принада міста – величезна стара фортеця XI–XVIII ст. – кам'яна квітка Поділля, яка непогано збереглася. Вночі вона феєрично підсвітається.

НАЙДАВНІШИЙ ЗАМКОВИЙ АБО ТУРЕЦЬКИЙ МІСТ ОДНОЧАСНО З'ЄДНУЄ ДВА ПРАВИ БЕРЕГИ РІЧКИ СМОТРИЧ. ТАКИЙ ПАРАДОКС ВАЖКО ПОЯСНИТИ, АЛЕ ЦЕ ФАКТ

МОСТИ Й САМОГУБЦІ

Популярна тема для туристів – кам'янецькі мости. Їх три, причому найновіший і найвищий збудували вже наприкінці XX ст. Найлегендарніший і найдавніший – Зам-

ковий або Турецький (тепер доводять, що він ще й давньоримський) – одночасно з'єднує два праві береги річки. Такий парадокс важко пояснити, але це факт, адже Смотрич огинає стару частину міста майже повністю – з висоти пташиного польоту її вигин нагадує останню літеру грецького алфавіту омега – Ω.

Для туристів – одна з легенд, яку розповів мені колишній учитель музики, кам'янчанин з діда-прадіда Віталій Васильович Химич. «Знімали фільм «Тривожна молодість», у якому герой мав стрибати з Турецького мосту. Зрозуміло, що вниз

кидали опудало, але летіло воно не так жваво, як того хотілося режисерові. Раптом від групки молодих хлопців, які стояли неподалік, відділився один одчайдух, у котрого з-під сорочки проглядав моряцький тільник. «Я стрибну з мосту! – сказав він режисерові. – Якщо даси мені за це свій золотий годинник». Режисера захопив азарт, вони побилися об заклад... Хлопець, переодягнувшись в персонажа фільму, покаскадерському вдало стрибнув із майже 50-метрової висоти в доволі неглибоку воду... Так режисер залишився з гарними кадрами, але без дорогого годинника. Казали, що той хлопець служив на флоті й саме прийшов у відпустку».

Але менш позитивна репутація – у Новопланівського мосту: це улюблене місце самогубців, якщо можна так сказати. Унизу під ним – природний майданчик для летального приземлення, мовби викладений із гострого каміння. Зрозуміло,

що в тих, хто раптово вирішили вкортити собі життя, шансів вижити жодних. Авторів цих рядків одного разу довелося стати мимовільним свідком падіння людини з цього мосту, щоправда, як з'ясувалося, це був не самогубець, а підпилий парубок. Він, прагнучи похизуватися перед дівчиною, взявся перейти міст по вузькому поручню. На жаль, його вміння вистачило лише на кілька кроків...

Але задля широго піару все ж значимо: з усіх трьох мостів на всі сторони відкриваються чудові краєвиди, не сфотографуватися на тлі яких означає не побувати в Кам'янці.

КАНЬЙОН, ПОРΟΣЛИЙ СОН-ТРАВОЮ

Скелястий каньйон річки Смотрич у Кам'янці-Подільському має довжину понад 9 км, середню висоту 40 м і площу близько 80 км². На його схилах збереглося чимало видів надзвичайно рідкісних рослин, серед яких — реліктова шивереція подільська, а також фольклорна ковила волосиста та чарівна сон-трава, в минулому — учасниця магічних дійств.

Каньйон — улюблене місце прогулянок закоханих пар, поважних міських родин та самотніх філософів. Річка Смотрич, в еру радянського палеозою забруднена стічними водами настільки, що місцеві дотепники перейменували її на Смердич, зараз очистилась, у ній, кажуть, з'явилися давно забуті раки, а відповідно — знову можна купатися.

У каньйоні — привілля для палеонтологів, альпіністів, спелеологів і звичайних туристів. Проте без допомоги місцевого населення навряд чи легко вдасться розшукати карстовий міст, який тут називають Райською брамою. Або таку собі Голову римського воїна чи трохи чудернацьку огрядну Сову — природні кам'яні скульптури, утворені внаслідок вивітрювання гірських порід. Окрім кругих і доволі небезпечних стежин, тут є кілька «окультурених» шляхів на дно каньйону — кам'яні сідці, давні й не дуже.

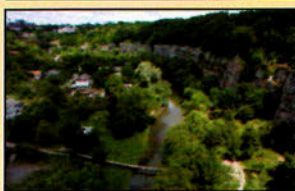
ГОСТИННІ Й ТОЛЕРАНТНІ

Саме такими словами означив земляків кам'янець-подільський благочинний отець Віктор (Смоляренко). Це правда, бо до кого б не звернувся

ВАРТО ОГЛЯНУТИ

0 300 600 900 м

Кам'янець-Подільський

● СТАРА ФОРТЕЦЯ

Величезний фортифікаційний комплекс XI–XVIII ст., кам'яна квітка Поділля. Тут розташовувалися найрізноманітніші «районні державні адміністрації» — литовські, польські, турецькі, козацькі. А до них були ще й римляни

● КАНЬЙОН РІЧКИ СМОТРИЧ

Унікальний витвір природи, має довжину понад 9 км, середню висоту 40 м. На його схилах збереглося чимало рідкісних рослин, а нижче, уздовж долини Смотричу, розташовані мальовничі Товтри — стрімкі пагорби, залишки прадавніх коралових рифів

● ЗАМКОВИЙ АБО ТУРЕЦЬКИЙ МІСТ

Найдавніший у Кам'янці, одночасно з'єднує два праві береги річки, яка вигинається у вигляді грецької літери омега — Ω. Саме на цьому мості скінчив своє життя син Богдана Хмельницького — безталанний Юрась

● ФЕСТИВАЛЬ TERRA HEROICA

Військово-історичний, костюмований, велелюдний. Проходить восени: ви опиняєтеся у вирі реконструйованих історичних подій. То козаки, яким поляки не заплатили за турецьких полонених язиків, замок штурмують, то козаки з поляками від яничарів відбиваються

Родзинка тутешньої туристики – прогулянки монгольф'єром над Смотричем

турист-блукалець по допомогу, завжди її отримає, «ще й чарочку наляють!». Власне Старе місто – історична частина Кам'янця – за розмірами невелике, проте кількість лише офіційно визнаних пам'яток тут зашкалює за дві сотні.

«Та тут що не споруда, то пам'ятка старовини, але я про інше хочу сказати, – веде далі колоритний велетенський священнослужитель, якого за подвижництво, пасіонарність та почуття гумору знають далеко за межами Поділля. – В нашому місті зароджується справжній духовний центр, такий собі взірць європейського співіснування, заснованого на взаємоповазі та розумінні. Відстань між будь-якими двома храмами – близько ста метрів, і кожен належить іншій конфесії. Люди, переважно знайомі між собою, йдуть на службу Божу в од-

них маршрутках або йдуть пішки, мирно спілкуючись між собою, кожен до своєї церкви. На великі свята настоятелі храмів – і римо-, й греко-католицьких, й автокефальних, і православних – проводять спільні освячення, хресні ходи та інші масові дійства. Люди сприймають такі речі з відкритою душею».

Отець Віктор задоволений змінами в житті кам'янецької громади. Старе місто, жити в якому за радянських часів вважали неprestижним, активно відбудовують, його заселяють нові, успішні й не байдужі до духовності люди. Але великої довіри до місцевої влади він не виказує, говорить, що позитивний процес іде, швидше, всупереч її діям.

Інакше вважає заступник мера Олег Демчук. Це також неординарна людина, шлях якої проліг від звичайного викладача коледжу че-

НОТАТНИК МАНДРІВНИКА

Доїхати, переночувати, політати

Швидкісною електричкою з Києва (вартість квитка – 52-80 грн, їхати 6 годин) або маршрутною з центрального залізничного вокзалу (80-90 грн).

Зупинитися можна в одному з 18 готелів (див. *Тиждень №18-19*), наприклад, у престижній «Ксенії», де окремих номерів коштує 100-160 грн/доба, а також на приватних комфортабельних квартирах, які місцеві жителі навчилися пропонувати туристам (до 120 грн/доба).

За двогодинний політ на монгольф'єрі візьмуть 100 грн із кожної особи. Знайти повітроплавателів нескладно через будь-яке кам'янецьке турбюро чи готель. Але найкраще домовлятися в період масового повітряного трафіку: на День міста чи протягом котрогось із фестивалів, коли до міста злітаються з України та зарубіжжя десятки аеробалонів.

Щодо легендарних стрибків у долину Смотричу з мосту «Лань, що біжить», то цей осередок банджиджампінгу вже півтора року не працює. У вересні 2006-го, коли з висоти 57 м стрибнула туристка з Києва, трос обірвався...

рез звання заслуженого вчителя до посади в органах місцевого самоврядування. У столичних колах таких, як Олег, називають ходячим креативом, тож не дивно, що за дві хвилини розмови він встигає висипати на нас із десятків проєктів, ідей і програм.

Одна з них називається «Відтворення втраченої історичної забудови». Суть програми: людина просить виділити землю в Старому місті під якийсь об'єкт, їй пропонують ділянки, де стоять поруйновані вітійною і часом будівлі. Завдання забудовника – відтворити зовнішній вигляд історичної споруди (відповідних фотографій, панорамних малюнків та міських мап збереглося чимало), а що вже всередині, то його власна справа. «Нині таким чином відбудовують близько 80 об'єктів, – розповідає Олег Демчук. – Найближчим часом у таких відновлених спорудах відкриють два сучасні готелі – «Тарас Бульба» та

НАВІГАТОР

«Амадеус Клуб». Останній, до речі, фінансують київські інвестори...»

Хочеться вірити обом співрозмовникам – і опозиційному отцеві Вікторіві Смоляренку, і владному Олегові Демчуку.

ПІД ЗЕМЛЕЮ Й ПОНАД НЕЮ

Фортифікаційні, культові та інші історичні споруди не могли обходитися без іншого, незримого для «непосвячених», пласту. Тому легенд про підземні ходи тут десятки. Вони, мовляв, як те павутиння, оплітають усе Старе місто. Деякі від Старої та Нової фортець запевне тягнуться до Хотина й мало не до Меджибожа.

Насправді ні археологи, ні спелеологи досі серйозно не вивчали підземні комунікації міста. Цим переважно займаються сміливі підлітки (і сам у минулому спускався під землю), які шукають там скарбів, не завжди міфічних, але, як правило, до першого завалу.

Найпоширеніша тутешня легенда – про випадково виявлений лаз між чоловічим та жіночим монастирями, в нішах якого нібито знайшли купу кісточок немовлят. Історики, яких я просив це проко-

ментувати, факту такої знахідки не підтвердили. На щастя.

Але кам'ячани здавна прагнули підкорювати не тільки підземелля, а й небо. Відомо, що перші повітряні кулі літали над Кам'янцем ще 1784 року, а сьогодні вони курсують над

в Україні першочерговим критерієм розглядали видовищність, – розповідає Ігор. – Коли ще 1999 року тут побували перші фахівці, будь-які сумніви щодо того, де мусить бути «повітроплавна столиця країни», просто відпали».

НАЙПОШИРЕНІША ТУТЕШНЯ ЛЕГЕНДА – ПРО ВИПАДКОВО ВИЯВЛЕНИЙ ЛАЗ МІЖ ЧОЛОВІЧИМ ТА ЖІНОЧИМ МОНАСТИРЯМИ, В НІШАХ ЯКОГО НІБИТО ЗНАЙШЛИ КУПУ КІСТОЧОК НЕМОВЛЯТ

Смотричем регулярно. Щороку в травні тут проводять змагання як загальноукраїнського, так і міжнародного масштабу, а займається цим, зокрема, громадська організація «Кам'янець-Подільський центр повітроплавання «Триглав».

Відповідальний секретар «Триглаву» Ігор Лобашов вважає, що Кам'янець – одне із небагатьох міст України, над яким можна літати з насолодою й без перешкод. «На етапі становлення повітроплавання

Зрештою, розповідати про Кам'янець можна ще багато – й про шедевральний надгробок Лаури Пшездецької з білосніжного мармуру, й про щорічні, відомі на всю Україну, фестивалі біля мурів фортеці. Як-от Terra Negroica – військово-історичний, костюмований, велелюдний. Та краще хоч раз побачити.

Всім, хто ще не побували у моєму дивовижному місті, щиро співчуваю. Й нагадую, що цю ситуацію ніколи не пізно змінити на краще. ■

Костел Св. Трійці (XVIII ст.)
на вул. Замковій у Старому місті

Останній од

**ПРИЗНАЧЕННЯ
КУПАЛЬНИКА –
ПРИКРАШАТИ,
А НЕ ПРИХОВУВАТИ –
НАГОЛОШУЮТЬ
СУЧАСНІ ДИЗАЙНЕРИ**

АВТОР: Валентина Кузик

«Збиралася на курорт, купила модний купальник, який порадили в бутику, казали «останній писк»! І що ж? Мусила вже на морі купувати інший, бо попередній був не по фігурі, та й почувалася в ньому некомфортно», — скаржиться Оксана, менеджер із проєктів однієї провідної української бізнес-школи. «Думаю, передусім варто керуватися власними потребами та враховувати особливості статури. Й не експериментувати із фасонами, особливо якщо ваша зовнішність далека від модельної. Зате завше можна собі дозволити купальник модної кольорової гами», — оптимістично резюмує пані Оксана.

Втім, модна — це яка? «Мода на купальники мінлива, як весняна погода, — жартує Вадим Ошкало, директор інтернет-магазину купаль-

за легким порухом руки власниці перетворюватися на коктейльне вбрання, в якому цілком прийнятно в цьому сезоні відвідувати не лише пляжні простори, а й вечірки біля басейну чи навіть дозволити собі променаду вулицями курортного міста».

ПЕРЛАМУТР І ГУДЗИЧКИ

Філософія актуального купального костюма — в етно та асиметрії. Попри те, що цього року модельєри цютливо прикривають жіноче тіло й радять конче придбати суцільний купальник, однак саме в його дизайні дозволяють собі миле кокетування — несподівані, здебільшого асиметричні, вирізи на спині, животі та з боків. Кажуть, саме в такому купальному костюмі жінка почуватиметься та виглядатиме набагато сексуальнішою, ніж в уже обридлому за кілька минулих років бікіні. Але

**ПРИБЛИЗНО 80% ЖІНОК ДОСІ
ОБИРАЮТЬ КУПАЛЬНИК, ЯКИЙ БИ
ПЕРЕДУСІМ ПАСУВАВ ДО ЇХНЬОЇ
СТАТУРИ. Й ТІЛЬКИ РЕШТА 20%
ЗВАЖАЮТЬ НА АКТУАЛЬНІ
ТЕНДЕНЦІЇ, ВИРОБНИКА ЧИ
ДИЗАЙНЕРА**

ників і білизни. — Минулого літа актуальними були трусики-стринги, а сьогодні вони просто зникли з подіумів і бутиків! Нині модні трусики — майже шортики». «Особливо актуальні високі шортики, що закривають живіт, — це алюзії на моду 20–30-х років, — продовжує Олена Манзай, імідж-дизайнер і стиліст, означаючи одну з трьох найпомітніших, на її думку, цьогорічних тенденцій дизайну купальних костюмів. — Не можна оминати увагою й тотальну гламурність: яскраві кольори, найвигадливіше оздоблення навіть напівдорогоцінним камінням, вишивкою, оксамитом. До того ж, модний сучасний купальник має бути укомплектований найрізноманітнішими парео, спідницями, щоби

законодавці моди потурбувалися й про ревних поборниць бікіні — для них цього сезону й вигадано танкіні — купальник із традиційних трусикув та майки, що зав'язується на шії. Трусики, до речі, теж мусять мати контрастні зав'язочки чи кокетливі бантики з боків.

З минулого року на модні вішачки потрапили купальники, колір ліфа яких контрастує з кольором трусикув. Виявилось, що червоний верх і синій низ чи навпаки — привід здобути славу модника й вкотре довести популярну в цьому сезоні тезу — «непоєднаних кольорів немає».

Вигадливі малюнки модних купальників — то зовсім не звичні мушлі та квіти, а індійські й тайтянські принти, доповнені стилізацією

ЯГ КОРОЛЕВ

під татування. До того ж, не бійтеся експериментувати з усім, що мерехтить і виблискує — підбадьорюють дизайнери, зазначаючи, що золотисті та сріблясті тканини, а також оздоблені пайетками, бісером і найнеймовірнішими рюшами, в особливому фаворі в узбережних модниць. Стриманим паннам, які не хочуть, аби на пляжі їх принагідно сплутали з папугою че-

рез строкатий купальник, дизайнери дозволяють одягти біле, чорне, коричневе чи сіре. А якщо вам сумно в цих кольорах, будьте ласкаві звеселитися численними бантиками, мотузочками, ремінцями з металевими застілками й пряжками.

ДО ТІЛА ТА ГАМАНЦЯ

«Мода є мода, а приблизно 80% жінок досі обирають купальник, який би передусім пасував до їхньої статури й тільки решта 20% зважають на актуальні тенденції, виробника чи дизайнера, — оцінює ринок Людмила Гораль, керівник проєкту onlady.com.ua. — От навіть такі немодні цього літа трусики-стринги все ще у фаворі в дівчат 17–25 років». Протягом останніх років попит на купальні костюми значно зріс — одногласно твердять експерти, яких опитав **Тиждень**. Пов'язують це зі зростанням доходів і розвитком культури відпочинку. «Жінка розуміє, що в пляжному костюмі мусить бути помітною, жіночною, тому цього літа жінки купують одразу 2–3 моделі, до того ж, більшість обирають середній ціновий сегмент (250–400 грн)», — каже Людмила Гораль. Втім, придбати купальний костюм можна й дешевше (ціни стартують із позна-

чки 90 грн), купальники в найвищій лізі не дешевші за 400 грн.

Виробники здебільшого закордонні: чи то елітні купальники від знавців жіночої білизни — французів та італійців — чи яскравий, але менш якісний та зовсім недовговічний турецько-китайський ширвжиток. Поступово з'являються й українські виробники. Рівень довіри до них у споживача поки не надто високий, але вигідна ціна (український купальник коштує на 50–100 грн дешевше, ніж подібний за якістю іноземний) в поєднанні з вишуканим дизайном із часом зроблять свою справу — переконані власники магазинів білизни.

■

«Стривожений sameць»

Цілу ніч Аглая не давала йому спокою, цілу ніч він мріяв про зустріч із нею (наче він не бачився з нею сто років), і от на ранок він раптом зустрічає її в купальному костюмі. В ньому в перший раз

прокинувся до неї справжній стривожений sameць. Він безсоромно дивився на її таз, на її груди й ніяк не міг одірватися. Йому захотілось зареготати й так дико, як, очевидно, реготала первісна людина. Йому навіть прийшла мисль підпливти до флоберівських дам і жартуючи схопити в свої обійми Аглаю.

Микола Хвильовий, «Вальдшнепи»

“

НАДРУКУЙТЕ МЕНІ НИРКУ

ПРОДАВАТИ ОРГАНИ СКОРО СТАНЕ НЕВИГІДНО

АВТОР: ОЛЕНА ГОРБЕНКО

Технології крокують уперед з феноменальною швидкістю. У квітневому **Тижні** (№16, 2008) ми писали про тривимірні принтери, які можуть друкувати речі. Але це тільки квіточки. Ягідки — друк людських органів.

БІОДРУК — КОЛЬОРОВИЙ, СТРУМЕНЕВИЙ

Дослідженням живої тканини в пробірці під мікроскопом уже нікого не здивуєш. За десятки років науковці підбрали відповідні умови та навчилися вирощувати клітини і тканини, з яких вони утворюються, в пластикових чашках Петрі у спеціальних інкубаторах-термостагах.

Не дивус і те, що медикам вдається деякий час зберігати життєздатними органи, взяті для трансплантації. Власне, сам процес пересадки став звичайною — хоча й дуже дорогою — процедурою в багатьох клініках. Навіть замороження невеличково хворих багатіів у рідкому азоті сприймається як цілком нормальні досягнення медицини. А ось чи будете здивовані ви, коли разом із фото матимете можливість роздрукувати собі додаткову печінку?

Підвалини для майбутніх фабрик із виробництва органів було закладено в 2003 році, коли дослідники Володимир Миронов і Томас Боланд певним чином модифікували принцип дії струменевого принтера й спробували на ньому роздрукувати трубочки живої тканини у тривимірному форматі.

Далі — більше: успішні експерименти науковців з університету штату Міссурі в місті Коламбія пере-

конують, що в новітньої технології є реальне майбутнє. Нещодавно вчені продемонстрували всьому світові життєздатну серцеву тканину курчати. Для створення такої тканини було застосовано метод, якому керівник проекту біофізик Гебор Форгакс дав назву біодрук і який за принципом дії справді подібний до друку за допомогою кольорового струменевого принтера.

Надруковані клітини зрештою не тільки утворили цілісний серцевий м'яз за будовою, за добу вони почали синхронно скорочуватися — в серцевому ритмі.

КРАПЛЯ ДО КРАПЛІ

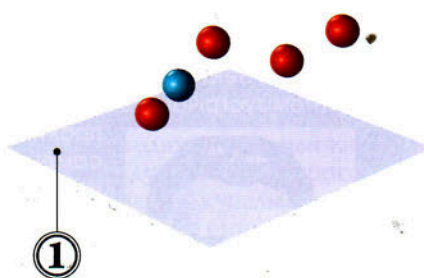
Для того, щоби створити будь-яку річ, необхідно перш за все розробити лекало або креслення. В біопринтері цю функцію виконує

спеціальна комп'ютерна програма, яка дає команди принтеру — які клітини й куди саме друкувати. Замість чорнила в біопринтер заправляють спеціального складу суспензію, що містить невеличкі клітинні угруповання, які за розміром не більше кількох сотень мікрометрів, інакше кажучи, — сфероїди.

Біопринтер друкує «різнокольоровим чорнилом», що відрізняється одне від одного складом клітинних сфероїдів. Наприклад, для біодруку людських кровоносних судин знадобиться «чорнило», що складається з м'язових й епітеліальних сфероїдів, чергування друку якими відбувається в запрограмованій послідовності, яка описує порядок розташування цих типів клітин у судинній тканині.

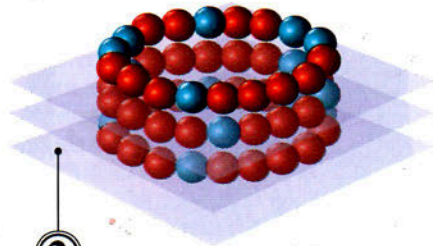
Як працює біодрук

Джерело: Університет Міссурі (США)

1

Сфероїд — невеличка кількість сполучених між собою клітин, які друкуються на спеціальному біопапері у складі однієї краплі суспензії. І так крапля за краплею

2

Залежно від складу тканини, сфероїди можуть містити як клітини одного типу, так і бути агрегатами клітин різних типів

«Ми можемо надрукувати будь-яку структуру (тканини – *Peg.*) в принципі», – проголосив Гебор Форгакс на зібранні з питань експериментальної біології у Сан-Франциско в 2006 році. І загалом він має рацію. Сучасна наука накопила знання щодо будови всіх органів і тканин людського організму не лише на анатомічному рівні, але й на рівні клітинної організації. Тобто

поверхню-носії, так званій біопапір. За своєю структурою – це гель, оброблений гормонами й поживними речовинами, необхідними для підтримання клітинної функції.

Після друку кожного шару клітин на окремому «біопапірці» всі аркуші складають у стос, відтворюючи тим самим тривимірну будову органа. Але така роздруківка – це ще не тканина: між клітинами залишаються

ють, що для функціонування такого штучного друківаного органа не обов'язково відтворювати його форму до останнього міліметра – природа сама «обробить рашпілем» усі нерівності й відкорегує заміну деталь відповідно до вимог організму.

ВІД \$25 МЛН...

Наразі біодрук людських органів залишається надто дорогим і тривалим дослідженням. Наприклад, на розробки процедури друку нирок, що планують завершити до 2012 року в медичному університеті Південної Кароліни, вченим знадобиться щонайменше \$15 – 25 млн, але керівник проекту Володимир Миронов налаштований оптимістично: «Ми повністю закінчили перший етап роботи й близькі до завершення другого, протягом якого створюємо ниркову тканину, а далі вже можемо розпочати збирати цілісну нирку».

Наразі ж роздруковані тканини у дво- й тривимірному форматах почали застосовувати у фармакології для тестування різноманітних ліків. Це суттєво зменшить витрати на перевірку медичних препаратів і надасть змогу передбачати можливі побічні дії до проведення експериментів на волонтерах. У результаті такі тестування коштують набагато менше, й ліки на ринку подешевшають.

На завершення варто додати, що перші успішні спроби пересадити штучно зрощені тканини вже є. У 2006 році американські вчені вдало пересадили семи пацієнтам тканину сечового міхура, яку штучно виростили з уротеліальних і м'язових клітин хворого. Процедура ж біодруку надасть можливість автоматизувати цей процес та зробити його швидким і масовим.

...ДО \$250

Крім обладнання для фабрик майбутнього, які друкуватимуть людські органи у великих кількостях, біопринтер може стати частиною персонального комп'ютера і стояти в кожній хірургічній лабораторії.

Група дослідників університету Корнелл розробила перший прототип такого настільного приладу, який учени використали для демонстрації швидкого друку хрящів. За підрахунками, така «персональна тканинна фабрика», якщо її випускатимуть у значних кількостях, коштуватиме не більше \$250. ■

3 ЧАСОМ КАРКАС, УТВОРЕНИЙ БІОПАПЕРОМ, АБО РОЗКЛАДАЄТЬСЯ САМ ПО СОБІ, АБО РОЗЧИНЯЄТЬСЯ ЗА ДОПОМОГОЮ СПЕЦІАЛЬНИХ ХІМІЧНИХ СПОЛУК. НА ВИХОДІ ДОСЛІДНИКИ ОТРИМУЮТЬ ЗВИЧАЙНУ НИРКУ

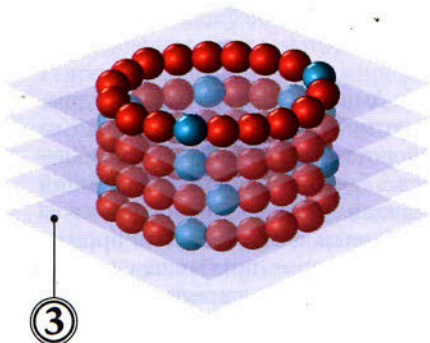
вже сьогодні, маючи інформацію про клітинний склад тих чи інших тканин, з яких формується селезінка чи шлунок, написання необхідної програми для біопринтера є цілком можливою процедурою. Але...

НИРКА ЗІ СТОСУ ПАПІРЦІВ

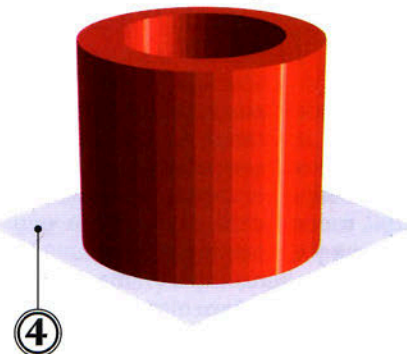
Від розподілу клітин по поверхні паперу до утворення функціональної тканини ще слід зробити кілька важливих кроків. Клітини добре переносять процедуру друку, але для підтримання життя їм потрібні певні умови існування. Тому замість звичайного паперу для біодруку використовують спеціально розроблену

порожні плями, тобто фізично окремі надруковані сфероїди, що не пов'язані один з одним. Саме склад біопаперу і сприяє подальшому «дозріванню» тканини. Клітини під дією поживних речовин починають швидко ділитися, заповнюючи таким чином порожнини друку та злипаючись не тільки із сусідніми клітинами в шарі, але й із клітинами сусідніх шарів.

З часом каркас, утворений біопапером, або розкладається сам по собі, або розчиняється за допомогою спеціальних хімічних сполук. На виході дослідники отримують звичайну нирку. До того ж, учени припуска-

Аркуші біопаперу з віддрукованими сфероїдами збираються в стос – один шар над одним. Він слугує поживним середовищем для клітин, які ростуть, заповнюючи порожнечу між шарами

Виконавши свою функцію, аркуші біопаперу розчиняються – і сфероїди, які злилися в один шар, утворюють орган

СЛАБШІ перемата

У СТОЛИЦІ ЗАВЕРШИВСЯ ЧЕМПІОНАТ ЄВРОПИ З ФЕХТУВАННЯ – ПЕРШЕ ЗМАГАННЯ НАЙВИЩОГО РІВНЯ МАЙСТРІВ КЛИНКА ЗА ВСЮ ІСТОРІЮ СУВЕРЕННОЇ УКРАЇНИ

АВТОР: Владислав Головахін

У тендерній боротьбі за право провести ЧС Київ обійшов Неаполь: на конгресі Європейської конфедерації фехтування (ЄКФ) 24 функціонери висловилися за нас, удвічі менше голосів віддали за італійців. Як кажуть, тут нічого особистого. Свою роль відіграла політика, котру не перший рік проводить конфедерація – підтримувати країни, де правильно вправлятися зі спортивною холодною зброєю вважається не так цікаво, як буцати м'яча. Оскільки в Україні популярність фехтування значно менша, ніж на Апеннінському півострові, континентальний форум передусім мав привернути увагу громадськості до цього шляхетного виду спорту. І певним чином нагадати про колишню славу вітчизняного фехтування – олімпійськими чемпіонами в особистому заліку ставали шпажист Григорій Крісс і рапірист Володимир Смирнов, а в командній першості олімпійське «золото» вигравав чинний головний тренер збірної України, шабліст Вадим Гутцайт.

БОРТЬБА ЗА ГОНОРАРИ

«Тепер справа за малим, – резюмував напередодні старту європейської першості Гутцайт, – провести чемпіонат на такому рівні, аби всі зрозуміли, що ми сильні не лише традиціями і не тільки на словах». Та Кісву вдалося відзначитися ще до початку фехтувальних двобоїв – несподівано і, головне, за чужий рахунок. Спочатку передбачали, що призовий фонд ЧС становитиме €100 тис. Проте бук-

вально за день до старту президент Європейської конфедерації фехтування Алішер Усманов вольовим рішенням підняв планку до €250 тис. Приводом для збільшення суми стало зауваження президента Міжнародної федерації фехтування (FIE), француза Рене Рока, який назвав такі призові «образливими для гідності спортсменів».

Усманову, котрий також є президентом Федерації фехтування Росії та одним із співвласників лондонського футбольного клубу «Арсенал», сперечатися не личило. Таким чином, за перемогу спортсмени отримали по €10 тис., срібні медалі коштували організаторам €6 тис., а бронзові потягнули на €3 тис. в осо-

співвітчизниками, але й отримувати за це гонорари».

ПРИ ПОРОЖНІХ ТРИБУНАХ

Попри безкоштовний вхід до Палацу спорту протягом усього турніру й масовану рекламну кампанію, мали рацію чиновники ЄКФ: глядачів чемпіонат збирав нерясно. В розпалі сезон відпусток. Крім того, змагання починалися вранці – тоді, коли не у всіх є вільний час для споглядання спортивною майстерності. А у вечірніх фіналах вітчизняних д'Артаньянів практично не було. Безславно завершили свої виступи бронзовий призер Олімпійських ігор в Афінах Владислав Третяк і чемпіон світу Володимир Лукашенко, перспективні фехтуваль-

ПІДСУМКОВЕ ТРЕТЄ МІСЦЕ РАПІРИСТА АНДРІЯ ПОГРЕБНЯКА – БЕЗУМОВНИЙ ОСОБИСТІЙ УСПІХ, ТА ЯК ЗАГАЛЬНИЙ РЕЗУЛЬТАТ ОДНА МЕДАЛЬ – БЕЗЗАПЕРЕЧНИЙ ПРОВАЛ

бистих змаганнях і €4 тис. – у командній першості. Всього розіграли 12 комплектів нагород у трьох видах зброї – шпазі, шаблі та рапірі, в особистій і командній першостях у чоловіків і жінок.

«Гарна тенденція, – підкреслив у розмові з автором цих рядків бронзовий призер чемпіонату світу в Турині-2006 у командній першості шпажист Богдан Нікішин, – це лише друга за ліком першість Європи з призовим фондом. Нам удвічі приємніше боротися не тільки за честь країни та виступати перед

ники Дмитро Бойко та Олег Штурбабін, титуловані Яна Шемякіна та Єва Виборнова, досвідчені Максим Хворост і Богдан Нікішин. В особистій першості збірна України до своєї скарбнички поклала медаль бронзового гатунку – приємний сюрприз зробив молодий рапірист Андрій Погребняк. Під час турніру він здолав не абикого, а олімпійського чемпіона Афіні-2004, француза Бріса Гьяра. Підсумкове третє місце для Андрія – безумовний успіх, та як загальний результат одна скромна медаль – беззаперечний провал.

ЮТЬ І ПРОГРАЮТЬ

На ЧС-2008 з фехтування українці провалилися, зате митарно співаємо

ФОТО: АНДРІЙ ЛОМАКІН

«Я досі не можу повірити, що мені вдалося це зробити, — не приховував радості Погребняк одразу після закінчення турніру. — Чудово перемагати в рідних стінах, та ще й на європейській першості, де збираються найсильніші спортсмени континенту. Відверто кажучи, мені значно додала впевненості перемога над Брісом Гьяром — поєдинок із ним я провів із божевільним настроєм».

Варто відзначити також третє місце в змаганнях рапіристок німкені Каролін Голубніцкі — дружини й учениці нашого прославленого рапіриста, багаторазового чемпіона світу Сергія Голубницького, який також прибув до Києва й уважно спостерігав за перипетіями турніру. Після закінчення спортивної кар'єри він працював тренером в Італії, а згодом переїхав до Німеччини. Там і познайомився з Каролін — їхні спільні зусилля наразі приносять вагомі плоди.

ФАТАЛЬНІ УКОЛИ

Здавалося, господарі зможуть реабілітуватися в командній першості. Найбільші надії покладали на шпажистів (їхня команда буде представлена й на Олімпіаді) й віце-чемпіонка Європи шаблісток. На жаль, французькі мушкетери в чвертьфіналі виявилися сильнішими за українських, обігравши підопічних Володимира Станкевича з різницею в один укол — 37:36. Але тут потрібно віддати належне гальській вправності та послідовності — олімпійські чемпіони Афінів перемагали на трьох останніх чемпіонатах світу.

Наші шаблістки Галина Пундик, Ольга Харлан, Олена Хомрова й Ніна Козлова (остання, щоправда, на доріжці так і не з'явилася) на шляху до фіналу розправилися з Великою Британією та Угорщиною. В драматичному фіналі українки, знову з різницею в один укол, по-

ступилися полякам — 44:45. Другий рік поспіль наші дівчата завойовують «срібло». «Нам просто потрібно навчитися перемагати», — гірко резюмувала Ольга Харлан, яка й пропустила вирішальний укол.

Срібна та бронзова медалі — далеко не той результат, якого очікували вболівальники і фахівці від виступу збірної в Києві. Проте поспити голову попелом не поспішають ні перші, ні другі, адже всі олімпійські ліцензії були розіграні задовго до початку «українського» чемпіонату Європи. На «нашу» користь свідчить і невмолима статистика — ніхто з переможців континентального форуму в Копенгагені-2004 не піднявся на найвищу сходинку п'єдесталу на Іграх в Афінах. Тож реальний потенціал українських майстрів клинка наочно проілюструють результати, з якими національна збірна повернеться в серпні з Пекіна. ■

ЖИТТЯ В «ТРУБІ»

ВУЛИЧНІ МУЗИКАНТИ –
НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА ЗВУКІВ СУЧАСНОГО МІСТА

АВТОР: ІВАН ЛЮТИЙ

У Європі зразка 1990-х за один вдалилий сезон український музикант міг заробити на столичне житло

К олись довелося мені жити в гуртожитку консерваторії разом із сусідом-флейтистом. Щовечора (цій пунктуальності заважали хіба що сесійні дні) він брав свою флейту та їхав працювати на Майдан. Повертався пізно. Висипав на ліжку монети, повільно перераховуючи виручку, розповідав, яка з ним пригода сталася цього дня: чи то купюру йому досі не знану кинули, чи жінка рідкісної вроди зачарувалася його грою, чи араб якийсь ледь не викрав. Незабаром у нашому блоці почали з'являтися гості – баяністи з Харкова. Їм дуже подобалося київське метро, точніше, можливість у ньому попрацювати. Почути саме їхню інструментальну вправність мені так ніколи й не довелося, проте мало не щодня, коли я вулицею долав відстань «Хрещатик – Майдан Незалежності», мій слух бентежила «Аве Марія» сивої оперної пенсіонерки – символу незгасаючої музичної правди. До речі, старенька й досі там стоїть, а отже, існує.

ВІВАЛЬДІ ЗАМОВЛЯЛИ?

Мистецтво вуличних (майданних, електричкових, підземних) музикантів мав нагоду неодноразово оцінити кожен мешканець великого міста. В пам'яті киян зберігся образ стійких фольклористів-перуанців, які навіть серед зими стовбичили на Хрещатику, а місцеві дівчата дарували їм гарячі обіди і тепло сердець. Хто не бачив у столиці на п'ятачку між двома ескалаторами на станції метро «Арсенальна» маленького акордеоніста з вальсом із кінофільму «Бережись автомобіля» та незмінною посмішкою? Чи джазового домбриста Віктора Соломіна на метро «Театральна»? Чи тріо скрипка-гітара-акордеон із ретро-салонним репертуаром біля входу до «Глобуса»? Ну й нарешті,

хто не любить щовечірні кошмари в задимленій кийській «трубі» з роке-рами всіх мастей, мікрофонними підсилувачами, простягнутими капелюхами й голосними вигуками «Допоможіть музикантам»?

Вони професіонали й аматори, генії та нездари, попелюшки й принци інкогніто. Одні грають, аби прогодуватися, інші — задля приємного єднання з народом. Їм потрібні тепло та відсутність протягів, хороша акустика й сонячна погода. Вони люблять вихідні, державні, релігійні свята й

прямісінько на обкладинки глянце-вих журналів й у філармонійні зали. Чи баяністом-революціонером Олександром Лапушкіним, який із того ж таки переходу потрапив на барикади 2004-го. Очевидці розповідають про безімнену дівчинку, котра грала гітарний рок на Хрещатику та з якою уклали контракт у Москві. Ті ж, кому набридають міфи про чуже щастя, правдами й неправдами, як тільки відступають морози, міняють запах рідних міст на п'янке повітря Європи.

ЩЕ ГОЛОСЯТЬ І ЖЕНУТЬСЯ ЗА ПЕРЕХОЖИМИ ПАНКИ Й РОКЕРИ, ТА ВИМЕРЛИ ЯК ВИД ПЕРУАНЦІ Й МАЙЖЕ НЕ ЗАЛИШИЛОСЯ ІНДИВІДУАЛІВ-КЛАСИКІВ

просто вечори — коли навколо багато потенційних слухачів, які нікуди не поспішають. Вони грають і співають без жодних на те законних підстав. І прав демонструвати своє мистецтво в них не більше, ніж у бабусь, які торгують цигарками (обов'язки перед представниками влади теж відповіди).

Закономірність їхнього успіху проста: чим більше упізнана музика й артистичніше виконання, тим важчим буде футляр або капелюх під кінець робочої зміни. Репертуар добирається відповідний — хтось дотепний порівняв його з лакмусовим папірцем для визначення вічних цінностей. Перші місця вуличних хіт-парадів роками займають Юрій Шевчук і Віктор Цой, «Воскресеньє» і «Машина времени». Невмирущі шестидесятники з характерними шевелюрами, як у народного поета Вінарьського, дискантом виводять про «На той далькоюй, на гражданской». З українських сучасних скарбів перед ведуть «Брати Гадюкіни» й шедевр Тараса Чубая «Вона». Інструментальна музика ХХ ст. обмежується Енніо Морріконе та Астором П'яццолло. Професіонали ж із філармонічною чи консерваторською зақваскою ставлять на Баха та Вівальді.

ГАЛАСЛИВИЙ ЕКСПОРТ

Серед музикантів живе надія, що вулиця коли-небудь простягне їм щасливий квиток на зірковий рейс. Так, як це сталося з баяністом Ігорем Завадським: із підземного переходу —

Одним із перших прецедентів експорту вітчизняного мистецтва на закордонні вулиці можна вважати німецькі гастролі театру-студії «Будьмо» 1992 — 1993 років, оспівані українознавцями та репортерами кримінальних хронік. Цей випадок за масштабом справедливо порівнюють із рейдом партизан Ковпака чи поневіряннями Стенлі та Лівінгстона в нетрях Африки. Кинуті напризволяще спонсорами, без копійки за душею, українські актори вчинили одну з найгероїчніших в історії спроб масового колядування. В самісінь-

ГРОШІ

Сто баксів на лабуха

У свята в Києві на «хлібних» місцях вуличні музиканти можуть заробити до \$100 на одного. Як правило майже половина заробленої суми йде на «кришу».

У країнах Євросоюзу сьогодні можна заробити до від €10 до 50, оскільки після запровадження єдиної валюти жителі Старого світу стали ощадливішими.

кому серці Мюнхена іроди, волхви та пастухи в халатах, куплених режисером Сергієм Проскурнею та поетом Олегом Лишегою в місцевому секонд-хенді, різдвяним співом ознаменували падіння державних кордонів і в такий спосіб підтримали ідею єдиної Європи. На жаль, у тих мюнхенських колядуваннях не взяв участі нинішній міністр культури Василь Вовкун. На той час у нього вже почалося самостійне, окреме від «Будьмо», творче життя.

ДРАКОНОВІ ПРАВИЛА

Справжньою Меккою для музикантів колишнього СРСР стала Німеччина зразка 1990-х. Подейкують, коли в обігу замість глобалістичного євро ходила стара-добра марка, німці були оптимістичнішими, а ціни на нерухомість ще не сягали небесних висот, за один вдалий сезон, проведений на тамтешніх вулицях, ▶

український музикант міг спокійно придбати столичну квартиру.

Вітчизняне тріо баяністів із бавівським репертуаром, на власних авто переїжджаючи від одного міста в інше, збирало натовпи на площах Кельна, Гамбурга, Дюссельдорфа. Українські диксиленди, обмінюючи торби дрібних монет на хрусткі купюри, створювали довжелезні черги в супермаркетах. Про це наразі учасники музичних хепенінгів просто неба згадують із неприхованою ностальгією. Зі зростанням на планеті озонних дір і рівня загальнолюдської байдужості музичне життя не так погіршується, скільки уніфікується.

Вулична музика в Старому світі поступово зводиться до буденного й максимально лімітованого явища. Тон у пішохідних зонах давно задають болгарські цигани й місцеві барабанщики — акліматизовані емігранти з Африки чи Близького Сходу. Та й для того, щоб видобути бодай одну ноту, в більшості закордонних міст потрібна ліцензія, а про неї нашому братові, який найчастіше приїздить із гостьовою візою, годі й мріяти. В тих урбаністичних оазах, де привселюдна творча активність начебто ще відна, нерідко діють драконові правила — грати не більше півгодини, після чого мінімум на годину замовкати й забиратися на відстань у 150 метрів. Для тих артистів, які знають справжні масштаби історичних рибних місць, це рівнозначно самогубству.

З часом суттєво меншає співочих і грайливих пташок у рідних пенатах. Ще голосять і женуться за перехожими панки й рокери, та вимерли як вид перуанці й майже не залишилося індивідуалів-класиків. Знамениті скрипалі з «труби» під Майданом поступово перекваліфікуються на управдомів, колишні гітаристи роздають рекламні листівки, а місце баяністів у переході під ЦУМом зайняли стандартні відполіровані кіоски. Столиця змінює свій ландшафт, у якому залишається все менше місця для живого музикування й теплого людського голосу — акустична музика поступово віддає позиції попсовим саундтрекам із гучномовців. Тому, як побачите десь на вулиці чи під землею гарного музиканта, кидайте більше монет і проходите тихіше. Людина працює, отже, їй не треба відволікати від, можливо, останнього задоволення, що зберегло для неї життя. ■

ПЕРСОНАЛЬНЕ

Соло на балалайці

СЕРГІЙ ЖАДАН
письменник

Міста Старої Європи давно втратили ознаки людяності: уніфікованість життя в сьогоднішніх мегаполісах перетворює тебе на вічного пасажера громадського транспорту, де всі твої функції зводяться до вчасного компостування проїзних квитків. Життя тут механізується за принципом американських ресторанів швидкого харчування, й у цих ресторанах розплати принесені з собою напої категорично забороняється.

Останнім прихистком невідомих емоцій і неоподаткованих прибутків є хіба що вулична торгівля. Тут починається територія химерного емігрантського менеджменту та діє базований на родових поняттях і релігійних упередженнях поділ сфер впливу. Скажімо, продаж зів'ялих троянд довірливим туристам у ресторанах і кав'ярнях є виключно прерогативою турецьких громад Відня, Берліна та Мюнхена. Саме турки печально сновігають вечірніми кварталами з оберемками зів'ялих троянд під пахвою, завалюючи ними (оберемками) ошалілих американських пенсіонерок і відбиваючись ними ж таки від надокучливих конкурентів.

Те саме стосується вуличних музикантів. Умовно їх можна поділити на два ворожих табори — перший утворюють випускники білоруських і українських музичних училищ; люди виховані, інтелегентні, схильні до сольних партій і дрібних правопорушень. Це, умовно кажучи,

«класичне» представництво лабухів, члени якого виїжджають за кордон, як правило, з метою культурного обміну. В їхньому репертуарі переважають Чайковській і Штраус, щедро розбавлені «Подмосковними вечерами» й «Калінкою». Працюють вони зазвичай на центральних вулицях, поблизу бутиків і католицьких соборів, травмуючи без того нечисленних прихожан дружним боем по балалайкових струнах.

Цільовою аудиторією цієї когорти вуличних музик слід уважати російських туристів. Саме вони, виходячи з бутиків і ще не встигнувши як слід похмелитися, ладні віддати рідному лабухові останню шубу з ондатри, тим більше, що всі й так уже косо дивляться на цю його ондатру — можливо тому, що в ондатрах тут ніхто не ходить, особливо влітку. Почувши на вулицях чужих і ворожих міст перші акорди «Прощання слов'янки», легкий катарсис переживають наші співвітчизники, чим безсовісно користуються згадані вище білоруські балалаечники.

Іншу представницьку групу вуличних виконавців репрезентують перуанці й ті, хто із себе таких удають. Одягнені в національні строї, обвішані підозрілим пір'ям і амулетами, перуанці орієнтуються на іншу аудиторію — люмпенізованих міських маргіналів і нелегальну балканську еміграцію. Працюють перуанці, як правило, поблизу цілодобових супермаркетів, винних магазинів і приміських вокзалів. Виконують перуанську народну музику та пісні групи «Бітлз», як вони їх розуміють.

Мені в цьому випадку пригадується один персонаж — доволі старий і понад усяку міру екзальтований мужик, котрий стоїть біля входу до однієї зі станцій харківської підземки й старанно співає українські народні пісні, роззякуючи у вечірніх сутінках заклопотаних домогосподарок. Працює він нерегулярно та на економічні показники, схоже, зважає не надто сильно. Десь до обіду, випивши першу пару доз, він робить перерву й кудись зникає. Іноді забуває на робочому місці власний протез. Але обов'язково повертається за ним і продовжує свій спів. Оскільки знає напевне, що головний закон шоу-бізнесу — не дати про себе забути.

Леопольд буде жити

НАЙЗАВЗЯТІШИМИ
ПРИХИЛЬНИКАМИ
ДЖЕЙМСА ДЖОЙСА
В УКРАЇНІ ВИЯВИЛИСЯ
ХУДОЖНИКИ

АВТОР: Анна ШАБЕКО

Уже понад півсторіччя щороку 16 червня вулицями Дубліна натовп фанатів Джеймса Джойса повторює денний маршрут головного героя роману «Улісс» Леопольда Блума. Цю традицію дехто схильний провадити від ще давнішої події — знаменитої вилазки підпилого автора зі своїм так само нетверезим учнем Семіелем Беккетом 1930 року, коли ця парочка намагалася відшукати літературний Дублін у реальному Парижі. Як би там не було, а сьогодні цей звичай засвідчує, що книга успішно пережила всіх своїх критиків і остаточно переборола цензуру, а прогулянка з текстом у руках офіційно отримала назву Bloomsday.

Ідея вшановувати «ідеальний роман ХХ сторіччя» припала до душі не лише дублінцям. Звичайно, відтворення траєкторії руху Блума в інших містах щонайменше було б дивним, та прихильники «Улісса» проблему вирішили нехитро — Bloomsday перетворився на фестиваль з різноманітними заходами, які, на відміну від туристичних стежин, від місця проведення не залежать. В Україні цю непересічну подію літературознавці ігнорують, письменники оминають, натомість свій респект джойсівським персонажам активно засвідчують художники. І якщо торік арт-складова першого вітчизняного Bloomsday, котрий започаткувала галерея «Коллекція», була посилена каталогізацією текстів Оксани Забужко, Юрка Іздрика та Ірени Карпи, а також виданням українською мовою п'єси Джойса «Вигнанці», то цьогоріч імпреза умалилася до однієї виставки.

Олександр Ройтбурд.
«Бар у Фолі-Бержер»

«Ідеальний вік» у тій же «Коллекції» — тема, яка має безпосереднє відношення до роману Джойса і стражденного Леопольда. Свого улюбленого персонажа автор порівнював з Одиссеєм — найдосконалішим, на його думку, героєм, який уже має життєвий досвід і ще має фізичну наснагу, тобто перебуває, наче Карлсон, у повному розквіті сил.

Організатори експозиції поставили за мету відшукати аналогічні постаті в нашому художньому середовищі. Ідеальний вік вдалося зафіксувати в сімох представників українського contemporary art —

Олександра Ройтбурда, Іллі Чічкана, Олександра Гнилицького, Максима Мамсікова, Арсена Савадова, Олега Тістола та Миколи Маценка.

Кожен із них, особливо не напружуючи власний розквіт та сили (тому й виставка солідно запізнилася — чекали на завершення однієї з робіт) намалював по полотну. Гнилицький ще раз довів свою високу майстерність у зображенні простих «Сходів». Ройтбурд замилювався назвами класичних картин, хоча його «Бар у Фолі-Бержер» лише умовно нагадує однойменний шедевр Едуарда Мане. Мамсіков пограв у «Морський бій», а Чічкан пішов еволюційним шляхом, покинувши мавпочок і зосередившись на власній особі. До центральних дійових осіб виставки з інсталяціями та об'єктами долучилися й російські колеги Юрій Шабельников, Арістарх Чернишев, Алексей Політов і Маріна Белова.

Як мистецький проект наш Bloomsday позбавлений лише однієї, але важливої деталі — бодай натяку на літературність. Галеристи — благо, люди не без фантазії, викручуються, як можуть. Поки сімка обраних творила, з художниками балакав один із найкращих українських кураторів Олександр Соловійов. Діалоги про вітчизняне мистецтво, щоправда, художнє слово не підмінять, але це все-таки більше, ніж взагалі нічого. ■

Микола Маценко. «Культурна праця»

Сокира СМІСЛУ

ДЕЯКІ МИТЦІ ГОТОВІ НА ВСЕ, ЩОБИ ЇХНЯ РОБОТА «ЧІПЛЯЛА» ГЛЯДАЧА З ПЕРШОГО ПОГЛЯДУ

АВТОР: Мар'яна Прут

ОЛЕКСАНДР РІДНИЙ
монументальний провокатор

ФОТО: ЯНА РЕВНА

«Дол», авторська техніка

Традиційна скульптура — мистецтво інертне. Завдяки своїй специфіці вона важко піддається метаморфозам. А ще вона занадто матеріальна для інтерактиву, занадто громіздка й дорога для легковажних перформенсів та інсталяцій, занадто тривимірна для медіа-арту. Тому сучасних скульпторів, які можуть зламати її сутність, не руйнуючи при цьому «ментальності», теж замало. Харківський митець Олександр Рідний — один із небагатьох визнаних скульпторів-традиціоналістів, котрі плавно й з успіхом мігрували до царини contemporary art.

Роботи Рідного залишаються просторовими об'єктами, але цілковито міняють уявлення про скульптуру. Він «змішує» бронзу, камінь, гіпс із уламками якоїсь побутової техніки, пір'їнами, фарбою, відео- й світловими інсталяціями, доповнюючи ці витвори пояснювальними текстами, котрі ще більше все заплутують. І цей карколомний мікс перетворює будь-яку виставку Олександра на карнавал чорного гумору, де чинні родові особливості contemporary мирно співіснують із традицією дрібної пластики та монументального мистецтва.

Чи може залишити байдужим, наприклад, робота «Дзеркало» — фігура лижника, в череп якого встромлений величезний полірований ніж: у цей ніж глядач і вдивляється, бачить своє віддзеркалення, замислюється — «а що хотів сказати автор своїм витвором?» — і починає думати. Смісл побаченого кожен розуміє по-своєму, та цього художник і прагнув. Але Рідний не тільки шокує публіку — він створив потужну школу нової скульптури, його учні стають знаними у світі, а сам митець давно входить до трійки кращих українських скульпторів.

А ще він розважається монументальною міською скульптурою, роблячи деякі вулиці Харкова абсолютно неповторними. ■

Дуся

Dusia.telekritika.ua

CD

Два як рідні брати

В альбомі «Брати свінгу» гітаристів Сергія Овсяникова та Володимира Лихошви стільки впевненості, спокою і якоїсь надзвичайно галантної уваги один до одного, що з першого разу не віриться, що диск записаний live in studio. Тобто «живцем», себто, з одного разу. Це можливо лише за умови, коли музиканти, знаючи один одного, як свої п'ять пальців, і тому довіряючи один одному, можуть зібрати весь запас творчого натхнення та дозволити розкіш слухової й душевної концентрації у потрібному місці та в потрібний час. За всієї складності й відповідальності, принаймні для Сергія Овсяникова, така практика не нова. Ще 2005 року він із Сергієм Табунщиком і Костянтином Іоненком в подібний спосіб — без дублів і подальшої редакції — створив свій третій сольний альбом «Наречена». Тому Володимир Лихошва, який вважає себе учнем Овсяникова, виступивши ініціатором нового проекту, в прямому сенсі знав, до кого звертатися. Кажуть, це перший вітчизняний запис квартету з двома гітаристами-композиторами на чолі. Їхня музика дарує трохи пластичного гітарного ретро й виводить на хвили джазового мейнстріму. Чудовий спосіб релаксації та водночас поважний приклад для наслідування іншим. Звісно, якщо їхній політ фантазій кістками ляже, але підтримає така само фундаментально незмінна ритм-секція, як контрабасист Андрій Арнаутов і барабанщик Олексій Фантаєв, без яких і свінг не свінг, і «Ледачий блюз» не ледачий.

Іван Лютий

Сергій Овсяников, Володимир Лихошва. Swing Brothers. — Comp Music Ltd, 2008.

КІНО

Присутність Едді Мерфі в стрічці заздалегідь визначає її жанр — це може бути тільки сімейна комедія. «Знайомтесь: Дейв» не виняток, тому в фільмі годі шукати драматичної глибини чи карколомних поворотів сюжету. Натомість можна знайти невибагливий гумор і простоту, тобто влаштувати своєрідний відпочинок для мізків. А ось у героя Едді Мерфі мозок взагалі відсутній, причому в прямому, а не фігуральному

значенні. Адже Дейв — це космічний корабель, де знаходиться команда ліліпутів-прибульців. Керує людиноподібним зорельотом не хто інший, як підозріло схожий на Едді Мерфі капітан. Маленький Мерфі у великого Мерфі в голові — це, погодьтеся, майже Джон Малкович в голові у Джона Малковича. Щоправда, без концептуальних та філософських нашарувань. Корабель Дейв — усього лише антропоморф-

ВИСТАВКА

Скарби зі сховищ

Галерея «Ра» як, певно, жоден інший виставковий майданчик столиці, полюбає влаштувати збірні експозиції з власних запасів. У грудні 2007-го демонстрацією колекційної мозаїки підбивали підсумки року. Наразі аналогічним чином заповнюють небагатий на мистецькі події літній період.

Нинішня командна виставка поєднала принципово різних художників, тому й назву для неї обрали відповідну — «Пінакотека». Так в античності називалися малярські сховища, до яких потрапляли картини за суто смаковим принципом «подобається — не подобається». Ні тематичної спільності, ні стильової однорідності чи бодай приналежності до певного часу вони не мали. Тому й у сучасній «Пінакотеці» в «Ра» можна зустріти незвичні творчі комбінації, наприклад, кішечки провокаційного Іллі Чічкана та краєвиди дикого пляжу Максима

Мамсікова спокійно сусідять із живописними абстракціями Миколи Кривенка. Потрапили сюди й не надто характерні для цієї зали випадені зображення Кирила Проценка. А поруч — витвори «завсідників» галереї, Тимофія Строганова та Марка Гейка: їх творчий доробок останнім часом у Києві можна було побачити лише тут.

До 10 серпня

Галерея «Ра»

(Київ, вул. Б. Хмельницького, 32)

Анна Шабeko

КНИГА

Думки тверезого

на оболонка без почуттів. Її вміст — маленьких прибульців із планети Нуль — також важко назвати емоційним народом. Вони не знають, що таке кохання, не посміхаються та завжди виконують накази керівництва. Звичайно ж, усе змінюється після зустрічі з землянами. Поспостерігавши за нами кілька днів, інопланетяни починають слухати г'п'б, висіти в Інтернеті й танцювати сальсу. До речі, склад команди позаземних істот підібраний за законами політкоректності: серед чорних, білих і жовтих є навіть один гомосексуаліст. Строка та компанія за допомогою особливого пристрою прагне висушити наші водойми та врятувати власну планету. Однак по тому, як карлики розуміють, що ми не такі й погані, їхні наміри кардинально змінюються. В результаті — «мир, дружба, жуйка» й примітивна мораль: у нас є чому повчитися навіть високо-розвиненим космічним окупантам.

У кінотеатрах України
з 10 липня

Наталія Петринська

У письменницькому господарстві Анатолія Дністрового ніщо не пропадає. Особиті почуття переплавляються в поезію. Пережите в юнацькі роки вилилося в жорсткі романи про субкультуру спальних районів — «Місто уповільненої дії» та «Пацики». Досвід праці у відділі етнополітики Національного інституту стратегічних досліджень оформився в компактну збірку «Злами й консенсус», де наукові статті та доповіді чомусь названо есеями. Щоби дотягнути до зразків жанру, цим текстам не вистачає розмовної інтонації та інших індивідуальних рис, крізь які проступає авторська особистість. Натомість вони містять лаконічні формулювання щодо актуальних нині для України ліберальних цінностей і антагоністичних їм цінностей націоналістичних.

До дразливих проблем автор підходить, наче абстинент, котрий жодного разу сам не спокусився й для інших має про всяк випадок рецепт здорового життя, а саме — відмовитися від застарілих традиціоналі-

стичних уявлень, які не відповідають сучасному цивілізаційному стану України, на користь лібералізму. Останній у трактуванні Дністрового позбавлений рожевих окулярів історичних і етнічних міфологем і передбачає «інструментальне ставлення до дійсності, тож, відповідно, є ближчим до здорового реалізму». Усвідомлюючи, що цілковитого зречення національної ідеї поки від нашого суспільства годі сподіватися, дослідник покладається на гібрид їжака та жирафи — консенсус між віджилим і новітнім поглядами на розвиток громади. Правда, не уточнюючи, як утвориться цей метис.

Галина Іваненко

Анатолій Дністровий.
Злами й консенсус:
шість есеїв на захист
ліберальної демократії
в перехідних умовах. —
Х.: Акта, 2008.

ТЕАТР

Туга за старим і добрим

Мабуть, у попередньому житті Александр Островській був жінкою. Щоби розуміти дамську психологію так глибоко, як вдавалося це російському драматургу, іншої версії немає. В п'єсі «Пізнє кохання», за якою створена вистава «Право на любов» (режисерський дебют випускниці Щукінського театрального училища Юлії Маслак), змалювано нетривіальний образ жертвовної особи, яку сьогодні назвали б невротичною старою дівочою. Запізніла любов Людмили Герасимівни до безпутного гульця Миколая (п'єса перекладена українською) змушує її до божевільних вчинків. Головна героїня, дочка стряпчого, наважується на крадіжку векселя в батька, щоб врятувати милого від боргової ями. Все, як не дивно, закінчується добре: грішник кається, рятується від цугундера, нарешті, закохується в цю сіру мишку. Хеппі енд — весілля з посагом.

Постановка в Молодому театрі — експериментальна, якщо вважати експериментом спробу виконання в традиції реалістичного психологічного театру й у побутовій декоратії рухливих ширм-стін (художник — дебютант Юлія Заклична). Сучасні артисти відвикли від живої психологічної гри, а глядач за нею дуже скупив. До честі молодотеатрівців, вони майже впоралися з цим прекрасним анахронізмом. Особливо варто відмітити гру Ганни Розстальної в характерній ролі Феліціати Шаблової та Станіслава Дудника в комедійній ролі Дормедонта.

Молодий театр
(Київ, вул. Прорізна, 17)

Наталія Шевченко

ФЕСТИВАЛЬ

ВИСТАВКА

ШОУ

КІНО

ВАШИМ І НАШИМ

РОК «Тарас Бульба» — один з тих фестивалів, на які нетерпляче чекає не тільки публіка, але й самі музиканти. Оскільки він одночасно є ще й конкурсом, то дарує шанс маловідомим артистам перетворитися з безвісних геніїв на зірок вітчизняного шоу-бізнесу. Свого часу тут починала кар'єру Руслана Лижичко, цього року своє щастя спробують молоді виконавці з Києва, Луцька, Рівного, Львова, Володимира-Волинського, Фастова, Дніпро-Дзержинська — аж до найвіддаленіших куточків України. Вони вже подолали регіональні кастинги й наразі два дні поспіль змагатимуться між собою, а на завершення імпрези кращі з кращих вийдуть на одну сцену з командою «Воплі Відоплясова» та ветераном українського року Сергієм Чантурією. Поза конкурсом виступатимуть лауреати «Тараса Бульби-2006» «Анна» та «Кінг Сайз». Традиційно — під мурама Дубенського замку в розкішних декораціях місцевих ландшафтів.

18 – 20 липня

м. Дубно, Рівненська обл.

ТРИ КОЛЬОРИ

ЖИВОПИС Роботи Ольги Петрової в столичних галереях з'являються нечасто. Широкому загалу ця київська художниця відоміша як мистецтвознавець — її статті регулярно виходять у провідних українських друкованих ЗМІ. Останнім часом мисткиня взагалі більше уваги почала приділяти науковій діяльності (на її рахунок — майже три сотні критичних статей, кілька монографій, викладацька робота), а написання картин хоча й залишилося улюбленою справою, та радше для себе, ніж для майбутніх експозицій. Проте її роботи все ж потрапляють до зал — наразі це приміщення галереї «Боттега», де проходить персональна виставка «Сине. Червоне. Жовте». Ці три кольори обрані не випадково — саме вони є формотворчими майже в усіх полотнах Петрової. Звичайно, кожна серія маркована своїм кольором, але тут зібрано роботи різних років і з різних циклів, тому така узагальнююча назва цілком виправдана.

До 25 липня

Галерея «Боттега»
(Київ, вул. Михайлівська, 22б)

ПАРАД КУЛЬТУР

ЕТНО Якщо ви мріяли колись потрапити в мультинаціональний рай, вам обов'язково треба відвідати слобожанський етнофестиваль «Печенізьке коло-2008», який цього року збирає в один парад азербайджанську, вірменську, грузинську, корейську, російську, узбецьку та українську культури. Тут будуть найкращі народні колективи, паруватимуть найсміачніші страви національних кухонь, проведуть майстер-класи найталановитіші майстри народної творчості, а на учасниках красуватимуться найяскравіші національні костюми. Також серед фестивалних принад — катання на повітряній кулі, мультимедійне шоу «Бандур@PRO» віртуозного бандуриста Романа Гриньківа, піщана анімація, виступи слобожанських поетів, унікальний піротехнічний концерт над водою та музичний проєкт Руслана «Амазонка» на суші. А для дітей — дитячий майданчик, де, як обіцяють організатори, «відбудуватимуться всякі дива».

18 – 20 липня

Печенізьке водосховище (Печенізький р-н, Харківська обл.)

ВСЕ НАВПАКИ

ФАНТАСТИЧНИЙ ТРИЛЕР

Свого часу нацистські вчені викликали з пекла собі на допомогу Хеллбоя (Рон Перлман). За іронією долі, той тут-таки поставив все догори дригом і став захисником добра. Тепер Хеллбой — агент Бюро Паранормальних Досліджень, спеціаліст по боротьбі з потойбічними силами. Як кожному супергероеві, йому звісно ж доводиться рятувати світ, у даному випадку — від непереможної механічної Золотої армії. Та не варто забувати, що від інших колег Хеллбоя відрізняє його темне походження, і воно неминуче дасть про себе знати. Режисер цієї пекельної казки Гільєрмо дель Торо вважає себе незламним романтиком, а монстрів — найкращими створіннями в світі. І своє відчуття прекрасного він віртуозно вміє передавати глядачам. Не дарма критики, навіть коли їм є до чого причепитися, однакостайні у вердикті: за розмахом візуального креативу дель Торо наразі рівних немає.

У кінотеатрах України

3 17 липня

БІТЛЯ НАС

Після візиту до Києва Пола Маккартні, українські бітломани вирішили організувати «Перший міжнародний зліт шанувальників The Beatles». Концертна програма фестивалю передбачає проведення джем-сейшену, до участі в якому можуть долучитися фахові музиканти, аматори й фольклорні колективи зі своїми обробками хітів улюбленого гурту.

19 – 20 липня

с. Бітля, Турківський р-н,
Львівська обл.

ОДА МОРЮ

На міжнародному бієнале мариністики своє бачення стихії води демонструють українські художники Едуард Бельський, Сергій Савченко, Аліна Максименко, Петро Лебединець, Володимир Подєвський. Виставка «Марина-2008» представляє й творчість голландки Мар'ян Кетлінг, і роботи французьких митців — Жана Белотранда та Бернарда Бросарда.

До 25 липня

Морська арт-галерея
(Одеса, вул. Приморська, 6)

МАШИНА ЧАСУ

«Генуезький шолом» — реальна можливість потрапити у світ середньовічної романтики: рицарські турніри, баталії з використанням «артилерії» та піротехнічними ефектами, реконструкція тодішніх танців і музики, костюми та розваги. А також «Місто майстрів», де ткачі, гончарі та ковалі створюватимуть свої вироби за середньовічними технологіями.

3 19 липня

(Судак, Генуезька фортеця,
Крим)

ДИТЯ КВІТІВ

Фірмовий стиль Хуліо Медема — суміш реалізму та поезії, яскраві фарби й пейзажі. «Бентежну Анну» іспанець присвятив своїй покійній сестрі-художниці. Це своєрідна подорож у підсвідомість головної героїні, котра живе в печері на острові Ібіца й малює дивні полотна. Потрапивши до іншого середовища, вона раптово отримує здатність «відчувати» свої попередні реінкарнації.

У кінотеатрах України

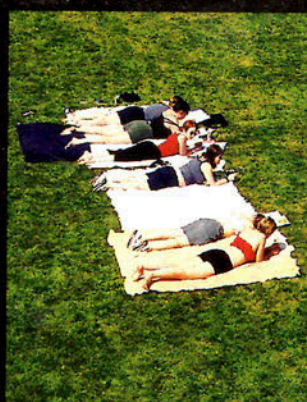
3 24 липня

КЛАСИКА

РОК

ЛІТЕРАТУРА

КАЛЕНДАР ТИЖНЯ

«КРИХІТКА ЦАХЕС»

Київський поп-рок гурт із незмінною фронтвумен Кашою Сальцовою встигає все – і музику створити, й підтримати різноманітні екологічні проекти.

19 ЛИПНЯ. Клуб «44».

(Київ, вул. Хрещатик, 44)

«ПЕРЛИНИ СЕЗОНУ-2008»

Перший день щорічного молодіжного фестивалю завершуватиме Dazzle Dreams, а підсумок другого дня підводитиме «Тартак».

19 – 20 ЛИПНЯ. Каскад «Райдуга»,

Запоріжжя

ПО-ДОРОСЛОМУ

МАЙСТЕР-КЛАС Подовжити час класичної музики «Київськими літніми вечорами» організатори фестивалю збираються за рахунок дитячої праці – безжальної, але цілком осмисленої. Йдеться про засновану 2000 року Міжнародну «Літню музичну академію» – виняткову для Києва систему майстер-класів, де протягом двох тижнів 79 юних учасників із Латвії, Німеччини, Польщі, Росії, США, Франції й України стажуватимуться в авторитетних вітчизняних і зарубіжних музикантів. Як і завжди, чи не найбільшим попитом тут користується унікальний предмет – «гра з оркестром». Цього року до послуг молоді три колективи – Національний симфонічний і Державний естрадно-симфонічний оркестри, а також чернігівський колектив «Філармонія». І два знамих диригенти – Наталія Пономарчук і Микола Сукач.

18–20, 25–27 ЛИПНЯ

Київ, літня естрада ЦПКВ

22, 24 ЛИПНЯ

Філармонічний центр (Чернігів, п-т Миру, 15)

ЯК ПТАХИ

ФЕСТИВАЛЬ Як свідчить практика, найгучніші музичні події здебільшого відбуваються в провінціях і віддалених мальовничих куточках, а не в мегаполісах. Білоцерківський фестиваль «Гніздо» без зайвої скромності вирішив рівнятися на найбільш знакові європейські дійства за межами великих міст, зокрема, на відомий данський фест у Роскільді. Задля розширення аудиторії, організатори відразу взяли курс на поп-рок, відкинувши пропозиції в співпраці від маргінальних «фріків» чи солодких гламурних істот. Досягнувши минулого року свого рекорду відвідуваності, 2008-го імпреза перетворилася на дводенний музичний марафон. Цьогорічну програму максимально наповнили відомими іменами й запросили до участі перспективних інземців White Rose Movement з Британії та Punk TV з Росії. Наш музичний десант значно масштабніший: «Друга ріка», Lama, «ТІК», «Мурени», Qага, «Скрябін», «Димна Суміш», «Тартак», Youcrane, Platina.

19 – 20 ЛИПНЯ

Біла Церква. Сухий Яр

ЦІЛОДОБОВО!

ПОЕЗІЯ завжди сприймається на слух органічно. Тому й літературні заходи фестивалю «Підкамінь» мають окреслений віршований акцент. Цьогорічну програму підготували культуролог і куратор зустрічей у львівській кав'ярні «Кабінет» Юрій Кучерявий і письменник Юрій Издрик, який до того ж має презентувати під час імпрези нову концепцію журналу «Четвер». На втіху шанувальникам ритмізованого слова відбудуться зустрічі з Прокуратором «Бу-Ба-Бу» Віктором Небораком та із закарпатським поетом Петром Мідянкою. Їхні колеги по цеху – Богдан-Олег Горобчук, Павло Коробчук та Олег Коцарев – читатимуть вірші зі спільної книги «Цілодобово!». Також на фесті озвучать свою творчість представники мережевої літератури – поети порталу Sevata. Йі насамкінець – зустріч із поетом і перекладачем Джима Моррісона Сашком Фразе-Фразенком і лауреатом премії Богдана-Ігора Антонича Галиною Гевків.

25 – 27 ЛИПНЯ

С. Підкамінь, Бродівський р-н, Львівська обл.

РЕКВІЄМ

До 75-х роковин Голодомору 1932–1933 років в Україні Ансамбль класичної музики ім. Лятошинського презентує твір, що гарантує стовідсоткову увагу слухачів – «Реквієм» Вольфганга Амадея Моцарта. Інтерпретуватиме витвір австрійського композитора за диригентським пультом художній керівник ансамблю – Валентина Іконник-Захарченко.

23 ЛИПНЯ

Будинок органної музики (Київ, вул. В. Васильківська, 77)

ПІД ПРИЦІЛОМ

Спочатку гурт «Ночные снайпери» існував як акустичний дует Діани Арбеніної і Светлани Сурганової – співали переважно власну лірику та поезії Бродського й Лорки. Коли ж колеги «догралися» до великих фестивалів і неабиякої народної популярності, тандем розпався. Відтоді єдиною вокалісткою стала Арбеніна, а музика «Снайперов» наповнилася електричним звучанням.

20 ЛИПНЯ

Клуб «Така» (Одеса, Аркадія)

ОДИНАКИ

Бардівська пісня приваблює передусім поетичною складовою, бо її музичний супровід обмежений простою гітарною акустикою. Літературні здібності співців можна буде оцінити під час зустрічі клубів авторської пісні. Окрім українських виконавців (Микола Адаменко, Павло Гребенюк, Анатолій Кольнобрицький), на фест запрошені барди з Молдови, Росії, Ізраїлю та Болгарії.

25 – 27 ЛИПНЯ

о. Хортиця, Запорізька обл.

«ЗАЛІЗНИЙ ШТОРМ»

Фестиваль важкої музики, де можна почути різні стилі метал-сцени: від радикальних thrash та death metal («Громеда», Diadem) до поміркованіших melodic та folk metal (Scarleth, «Веремій»).

20 ЛИПНЯ. Клуб «Форт»

(Харків, Полтавський Шлях, 123)

ЗЕМФІРА

Епатажна російська співачка в межах ексклюзивного туру на підтримку нового альбому «Спасібо».

24 ЛИПНЯ. Клуб «Ibiza»

(Одеса, Аркадія)

«ФІЛУМЕНА МАРТУРАНО»

Прем'єра харківського театру за твором італійського драматурга Едуардо де Філіппо про непросте життя вічної коханки.

25 ЛИПНЯ. Театр російської драми

ім. Пушкіна (Харків, вул. Чернишевського, 11)

«СФЕРА ТЯЖІННЯ»

Персональна виставка живопису й графіки Олексія Малика. В центрі уваги митця – людина та оточуюче її середовище.

До 27 ЛИПНЯ. Художній музей

(Харків, вул. Совнаркомівська, 11)

«АНІМА»

Зображуючи оголене тіло, львівська художниця Алла Романів досліджує психологічний зміст поняття «жіночність».

До 27 ЛИПНЯ. Галерея

«Зелена канапа» (Львів, вул. Вірменська, 7)

БУРАТИНИ ЗА КЕРМОМ Затори на дорогах стали звичним явищем. Спостерігаючи за поведінкою водіїв, які стоять у корках, не можна не помітити одну особливість: чим крутіша автівка, тим нахабніший водій. Mercedes'и та Lexus'и часто виїжджають на зустрічну смугу, намагаються продертися вперед, навіть не зважаючи на те, що створюють аварійну ситуацію. Потім авто застряє в зустрічному потоці й остаточно блокує рух. Здавалося, що сьогодні в багатих модно бути меценатом, а не рекетиром; чемно поводитися на світських раутах; дбати про свою репутацію. Та виявляється, звичайний дорожній затор швидко знімає маски з тих, хто так і залишаються на все життя звичайним Буратино. ▮

▲
**СЕРГІЙ
ГУЗЬ**

**НАТАЛКА
ПЕТРИНСЬКА**

ЛАКМУС КОЕНІВ Я дуже люблю фільми братів Коенів. Цей тандем знімає кіно, не переобтяжене зайвим моралізаторством. До того ж, режисери наповнюють кожен стрічку тонким гумором. Наприклад, «Великий Лебовський», як на мене, є найкращим стьобом над так званими американськими цінностями. Головний герой на прізвисько Чувак з позиції офісного планктону — стандартне уособлення лузера, однак його це анітрохи не хвилює. «О брате, де ти?» — теж яскрава ілюстрація комплексів Америки, щоправда, часів Великої депресії. У «Старим тут не місце» режисер вже не жартують, швидше, демонструють невідворотно жорсткі перетворення своєї країни. Переглядаючи їхні стрічки, я завжди думаю, чи народиться в Україні режисер, здатний так само влучно висміювати наші недоліки? ▮

ЧАС НЕ СПИТЬ Нещодавно отримав запрошення на шлюб (цивільний) по ICQ. Хоч і знав про наміри пари, рішення видалося дещо форсованим. Тепер розумію, чому: я сам у полоні стереотипів, які заважають нормальному шляху молодих до подружнього життя. Немає забезпечених батьків, і тому ти гарантуєш безвідпустки? Забудь про гарне весілля за традиціями (такого хотіла й ця пара). Заробляєш статистично за середньокіївськими мірками? Забудь про власне житло, плати стільки, скільки захочуть власники, які з того живуть. Чимало батьків представників мого покоління народжували й творили сім'ї у гуртожитках і комуналках, то чого боїмося ми? Вочевидь, хоч на наших очах змінюються підходи до життя, природа не змінюється й не чекає. ▮

▲
**РОМАН
КАБАЧІЙ**

**НАТАЛКА
ВАСЮТИН**

МІНУС БЮДЖЕТНИХ СТРУКТУР Днями мала нагоду порівняти приватну стоматологічну клініку з аналогічним відділенням у державній поліклініці. І якщо до приватних клінік, де все чистеньке, а персонал посміхається, я вже звикла, то державна стоматологія викликала шок. Увесь час свого там перебування спостерігала в коридорі за чотирма санітарками, які порпалися в білизні, принесеній продавщицею-комівояжером, вочевидь, постійною гостею. Звісно, дивитися, як здоровезні тітки заледве не тут-таки приміряють труси, неприємно. Але найнеприємніше — це розуміння, що окрім порпання в білизні вони на своєму робочому місці нічим не займаються. Хіба що раз на день мийють підлогу в кабінетах. Питання, чому з моїх податків вони отримують зарплату і чому їх там так багато? ▮

ГОСТРІ ВІДЧУТТЯ Час від часу серед киян заходять розмови про аварійність греблі на Київському морі. Й хоч одні вважають, що страхи перед можливою катастрофою є просто якоюсь безпідставною істерикою й боятися нічого, з іншого боку, побутує версія про те, що аварійність дамби становить 93%, і про 15 млн жертв у разі аварії, що може статися найближчим часом. Як завжди, переконливих аргументів з обох сторін не бракує, відповідно, для пересічного киянина, яку з версій обрати, — питання віри. Але так чи інакше, ймовірність, хоча б віртуальна, близької катастрофи поступово входить у наше повсякденне життя. І це додає йому якоїсь, скажімо так, гостросюжетності. ▮

▲
**ОЛЕКСАНДРА
КИРИЧУК**

**РОМАН
КУЛЬЧИНСЬКИЙ**

СОВДЕП У київському Гідропарку я люблю одне кафе, власне, не так його, як краєвид, котрий відкривається із-за столиків. Вони стоять навпроти Лаври на березі Дніпра. Минулої середи я замовив там столик. Приходжу, його немає, парасолька складена. Спонтанний власник каже, що на міліцейську базу в парку приїхав Луценко, й райадміністрація попросила пляжні забігайлівки тимчасово зачинити. Нас посадили за якимось парканом і пообіцяли, як тільки міністр поїде, пересадити на берег. Та міністр усе не їхав. «Щойно подзвонили, кажуть, Луценко вирішив пограти у футбол, поїде назад не раніше дев'ятої», — виправдовувався власник кафе. Нарешті кортеж із іномарок промчав. На радощах господар дав кілька залпів із бутанової гармати й пляж почав жити своїм звичним життям. ▮

ЩОДЕННО

ДО РЕКЛАМИ НА НАШИХ ЕКРАНАХ

ПРИКУТА УВАГА

ТРЬОХ МІЛЬЙОНІВ ОЧЕЙ

НАЙБІЛЬШИЙ ОПЕРАТОР LED-ЕКРАНІВ

ТОВ «Хайтеч Едвертайсмент», (044) 502 6535, (067) 308 0000, www.hta.com.ua

HI-TECH
advertisement

Новий унікальний
український проект

МЕРЕЖА КНИГАРЕНЬ

К Н И Г А Р Н Я

Купуйте в інтернет-магазині за адресою:
www.book-ye.com

Нова сучасна книгарня в історичному центрі Києва,
поруч зі станцією метро «Золоті ворота», вул. Лисенка, 3
тел: (044) 235-88-54
office@book-ye.com